

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN
SAİT FAİK ABASIYANIK'IN “BİRTAKIM
İNSANLAR” ADLI HİKÂYESİNİN B1
SEVİYESİNE SADELEŞTİRİLMESİ

SEVGİ AY

TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2020

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN SAİT FAİK
ABASIYANIK’IN
“BİRTAKIM İNSANLAR” ADLI HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE
SADELEŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVGİ AY

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ

Antalya, 2020

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık’ın ‘Birtakım İnsanlar’ Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi” adlı bu çalışmamda bilimsel etik ilkelerine aykırı düşmeyerek yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine bağlı kalarak kaynakçamda belirttiğimi ve bütün bilgilerin akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim.

01.06.2020

Sevgi AY

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sevgi Ay'ın bu çalışması 24.06.2020 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan	: Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	
Üye (Danışman)	: Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yabancılarla Türkçe öğretimi alanında sadeleştirme çalışmalarına katkıda bulunması umuduyla yapılan bu çalışmada hiçbir zaman benden desteğini esirgemeyen ve yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Birlikte çalışma imkânı bulduğum ve alanla ilgili konularda bana her zaman yol gösteren hocam Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT'a da teşekkürü bir borç bilirim. Yine yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübesiyle yanımda olan değerli hocam Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ'ye çok teşekkür ederim. Ayrıca tezimde görüşleriyle bana destek olan kıymetli hocam Doç. Dr. Mustafa CANER'e de müteşekkirim.

Tez çalışmam boyunca manevî desteğiyle her zaman yanımda olan arkadaşım Ceylan AYAR'a ayrıca tavsiye ve görüşlerini aldığım sevgili arkadaşlarım Nagihan ERGUN ve Ayşe KARA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak her zaman olduğu gibi bu süreçte de beni destekleyen anneme, babama ve her zaman yanımda olan, hakkını asla ödeyemeyeceğim ablam Özlem KÜCÜ'ye de minnettar olduğumu belirtmek isterim.

ÖZET

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN SAİT FAİK ABASIYANIK'IN “BİRTAKIM İNSANLAR” ADLI HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE SADELEŞTİRİLMESİ

AY, Sevgi

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ

Haziran 2020, 142 sayfa

Özgün metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması için öğrencinin dil seviyesine göre sadeleştirilmesi gerekmektedir ancak sadeleştirme sürecinde yapılan her değişiklik metne büyük zarar verebilir bu nedenle metin sadeleştirme işleminin belirli ölçütlere göre yapılması önem arz etmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında materyal sorununa katkı sağlayabileceği düşünülen bu araştırmanın amacı; Siddharthan'ın (2002) “An Architecture for a Text Simplification System” adlı çalışmasında vermiş olduğu ölçütlere uygun olarak Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesini Avrupa Dil Gelişim Dosyası ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında belirlenen B1 seviyesine uygun dil yapılarına göre sadeleştirmektir.

Bu çalışma, betimsel bir alan araştırmasıdır. Genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak Türk edebiyatındaki hikâyeler incelenmiş ve B1 seviyesinde yapılacak olan sadeleştirme işlemi için bir hikâye seçilmiştir. Bu hikâye belirli ölçütlere göre sadeleştirildikten sonra uzman görüşü alınıp sadeleştirilmiş hikâye ile orijinal hikâyenin anlamsal olarak örtüşüp örtüşmediği belirlenmeye çalışılmış ayrıca hangi sadeleştirme işlemlerinin kullanıldığı ve bunların kullanım- dağılım durumuna bakılmıştır.

Çalışmanın sonunda yapılan işlemlerin frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış ve yorumlanmıştır. Sayısal olmayan veriler yazılı bir şekilde rapor edilmiştir. Araştırma sonuçları toplam 168 sadeleştirme işlemi yapıldığını ve bu işlemlerinin büyük oranda yerinde ve uygun olarak kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca en çok uygulanan işlemin % 23,2 oranında uygulanan sözcüksel değiştirme işlemi olduğu ortaya konmuştur. Yine uzman görüşleri çerçevesinde sadeleştirme sürecinde özgün metnin anlamsal yapısının büyük oranda korunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Okuma Becerisi, Sadeleştirme, Sadeleştirilmiş Metin.*

ABSTRACT

A SIMPLIFICATION OF STORY NAMED “BİRTAKIM İNSANLAR” BY SAİT FAİK ABASIYANIK TO B1 LEVEL FOR TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

AY, Sevgi

Master’s Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Asist. Prof. Dr. Mevlüt GÜLMEZ

June 2020, 142 pages

In order to use the original texts in teaching Turkish to foreigners, it is necessary to simplify them according to the language level of the student but any change made in the simplification process can cause great damage to the text, so it is important that the text simplification process is performed according to certain criteria. The material issue in the field of teaching Turkish to foreigners could contribute to that thought, the aim of this research Siddharthan (2002), “An Architecture For a Text Simplification System” in accordance with the criteria given in the study of Sait Faik abasıyanık called “Birtakım İnsanlar” called the Istanbul Turkish for foreigners set in the story of European language file and language structures appropriate to the level B1 of the textbook is to simplify.

This work is a descriptive field research. The general screening model was used. In this context, the stories in Turkish literature were first examined and a story was selected for the simplification process to be performed at B1 level. After this story has been simplified according to certain criteria, expert opinion has been taken to determine whether the simplified story and the original story overlap semantically and what simplification operations are used and their usage - distribution status has been looked at.

The frequency and percentage values of the operations performed at the end of the study were calculated and interpreted. Non-numerical data is reported in writing. The results of the research show that a total of 168 simplification processes have been carried out and that these processes are largely in place and used appropriately. It was also revealed that the most commonly applied process was the lexical replacement process, which was implemented at 23.2%. It was also observed that the semantic structure of the original text was largely preserved in the process of simplification within the framework of expert opinions.

Keywords: *Teaching Turkish As A Foreign Language, Reading Ability, Simplification, Simplified Text.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sayıtları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	5
1.7. İlgili Araştırmalar	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin	8
2.1.1. Metin Nedir?	10
2.1.2. Metin Türleri	11
2.1.3. Edebî Metinler	14
2.1.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Edebî Metinler	14
2.1.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi	16
2.2. Okuma Becerisi	18
2.2.1. Okuma ve Anlama	20
2.2.2. Okumanın Temel Dil Becerileri ile İlişkisi	22
2.2.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi	23

2.2.4. Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Okuma Becerisi.....	25
2.3. Metin Değiş tirim	28
2.3.1. Sadeleştirme	29
2.3.2. Sadeleştirilmiş Metinler.....	32
2.3.3. Geniş letilmiş Metinler	33

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Evren ve Örneklem.....	35
3.3. Verilerin Toplanması.....	35
3.4. Veri Analizi	36
3.5. Bu Çalışmada Kullanılan Ölçme Aracı ve Uygulanması	36

BÖLÜM V BULGULAR

4.1. Hikâyenin Sadeleştirilmesi.....	43
4.2. Yapılan Sadeleştirme Çalışmasının İş lemlerinin Uzman Görüş leri Açısından Uygunluk Durumuna Yönelik Bulgular	103
4.3.Yapılan Sadeleştirme İş lemlerinin Dağı lımına Yönelik Bulgular.....	104
4.3.1. Sözdizimsel Sadeleştirme İş lemlerinin Dağı lımına Yönelik Bulgular.....	104
4.3.2. Sözcüksel Sadeleştirme İş lemlerinin Dağı lımına Yönelik Bulgular	105
4.4. Uzman Görüş leri Ç erçevesinde Yapılan Sadeleştirme İş lemleri İ le Ortaya Ç ıkan Cümlelerin Orijinal Cümleyle Uygunluk Durumuna Yönelik Bulgular	105

BÖLÜM IV SONUÇ

5.1. Sonuç ve Öneriler	107
------------------------------	-----

KAYNAKÇA	110
----------------	-----

EKLER	121
-------------	-----

Ek-1: İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları ...	122
Ek-2: Birtakım İnsanlar (Özgün Metin)	123
Ek-3: Birtakım İnsanlar (Sadeleştirilmiş Metin)	126
Ek-4: İntihal Raporu	129
Ek-5: Bildirim Sayfası	130

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 2.1.: Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Ortak Düzeyler	26
Tablo 2.2.: Düzeylere Göre Okuma Becerisi Kazanımları.....	27
Tablo 3.1.: Çalışmada Kullanılacak Sadeleştirme Ölçeği	37
Tablo 4.1.: “Birtakım İnsanlar” adlı Metinde Yapılan Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımı..	104

KISALTMALAR LİSTESİ

AOBM: Avrupa Ortak Başvuru Metni

Db.: Dil bilgisel

F: Frekans

Ö.C. : Özgün cümle

s.: Sayfa

S.C. : Sadeleştirilmiş cümle

Sc.: Sözcüksel

vb.: ve benzeri

Yay. Haz.: Yayına Hazırlayanlar

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına, tanımlarına ve ilgili araştırmalara ilişkin bilgiler verilecektir.

1.1. Problem durumu

İnsanların ana dillerinden başka bir dil öğrenmelerinin pek çok sebebi vardır. Günümüzde hayatın her alanında ve tabii ki eğitimde de görülen değişimler insanların uluslararası bir etkileşime girmelerine sebep olmuştur. Bu durum bireylerin ana dillerinden farklı diller öğrenmelerini gerekli kılmıştır. Bunun sonucu olarak da bilim, teknoloji gibi alanlarda etkin olan ulusların dilleri önemli hâle gelmiştir. Türkiye, dünyada geniş bir coğrafyada konuşulan Türkçenin, ana dil olarak kullanıldığı ülkeler sıralamasında başı çekmektedir. Ülkemizin konumu ve farklı kültürlerle ev sahipliği yapması büyük bir avantajdır. Doğal olarak da Türkçe öğretimi eski dönemlere göre daha çok önemsenmesi gereken bir konu ve aynı zamanda bir ihtiyaç hâlini almıştır (Göçer ve Moğul, 2011).

Türkçenin dünyada geniş kitlelere öğretilmeye başlandığı günümüzde yurt dışından öğrenim görmek için gelen yabancı öğrenci sayısı her yıl artmakta ve bu da Türkçenin daha etkin ve aktif bir biçimde öğretiminin gerçekleşmesi konusunda eğitim sistemimize büyük sorumluluklar yüklemektedir (Özdemir, 2018).

Yabancılarla Türkçe öğretiminde hâlen sorunlar yaşanmaktadır. Yöntem ve teknik bakımından yaşanan sıkıntılar bunlara örnek olarak verilebilir (Memiş ve Erdem, 2013). Ayrıca Er, Biçer ve Bozkırlı (2012) “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alanyazını Işığında Değerlendirilmesi” adlı makalelerinde bu alanın bir ana bilim dalına ayrılmamış olmasına, öğretim elemanlarından doğan sorunlara, teknolojik bakımdan yaşanan yetersizliklere dikkat çekmişlerdir. Yine Aytan, Çakır, Belikara ve Ustaoglu (2018) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde son zamanlarda yani yabancı dil olarak Türkçeye ilginin arttığı şu günlerde materyal eksikliğinin daha çok hissedilir olduğunu, Türkçe öğretim setlerinin yanında farklı kaynaklara ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca tam anlamıyla yabancı dil öğrenmek için okuma becerisinin geliştirilmesi gerektiğine de vurgu yapmışlar bununla birlikte bu alanda hazırlanan kaynakların, seviyelere göre hazırlanmış okuma kitaplarının sınırlı

sayıda olduğunu ve seviyelere göre sadeleştirilmiş metinlerin sayısının da kısıtlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu tezin de konusu olan sadeleştirme, yabancı dil öğreniminde önemi defalarca vurgulanan okuma becerisinin geliştirilmesi için gereklidir ve yabancı dil öğretiminde özgün metin kullanılmasını mümkün kılar, sadeleştirilmiş metinler kurma metinlerden daha faydalı ve işlevseldir çünkü kurma metinler belirli dil bilgisi yapılarını içerirler ve yapaydırlar (Bölükbaş, 2015). Nitekim “Hedef dilde sözlü ve yazılı iletişim becerilerini ön plana çıkaran iletişimsel yaklaşımın önemle üzerinde durduğu konulardan biri, dil öğretim sürecinde özgün malzeme kullanımıdır” (Durmuş, 2013a, s.1295) ifadesiyle de özgün metnin önemi vurgulanmaktadır. Özgün metinler öğrencinin seviyesine uygun olmalıdır aksi takdirde anlama sorunları ortaya çıkar. Bu da öğrencide isteksizliğe ve güven kaybına neden olabilir ve öğrenmede motivasyona, öğrenmeye karşı tutuma zarar verebilir. Kaya ve Nurlu (2017) da makalelerinde öğrencilerin seviyeye uygun olmayan, sadeleştirilmemiş özgün metin okuduklarında onların hedef dilden uzaklaşabileceklerine ve başarısızlık korkusu duyabileceklerine değinmişlerdir.

Ancak seviyeye uygun hâle getirip materyal olarak kullanmak amacıyla metinde rastgele yapılan her değişiklik özgün metne büyük zararlar verebilir nitekim Durmuş (2013a) sadeleştirmenin anlaşılma düzeyi daha az metinler ortaya çıkarabileceğini belirtmiştir. Buradan yola çıkarak metinde yapılacak değişikliklerin yani sadeleştirme sürecinin planlı, yöntemli ve nitelikli hâle getirilmeye çalışılması gerektiği söylenebilir. Bu tezde Türk edebiyatındaki hikâyelerin Siddharthan’ın (2002) “An Architecture for a Text Simplification System” adlı çalışmasında vermiş olduğu ölçütlere göre sadeleştirme probleminin çözümü üzerine çalışılmış ve özgün metni değiştirme sürecinde belirli ölçütlere dayalı, kontrollü ve sistemli bir uygulama denenmiştir. Araştırmının problem durumu metnin B1 seviyesine göre uyarlanması ve metin uyarlama ölçütlerine göre değerlendirilmesidir.

Bu tür çalışmaların artması, metin değiştirme işlemlerinde Türkçe için kullanılabilir yöntemlerin veya dilimize özel ölçütlerin ortaya çıkmasına imkân sağlayacaktır.

Alt Problemler

Alt problemler ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Yapılan sadeleştirme çalışmasında uygulanan işlemlerinin uzman görüşleri açısından uygunluğu nasıldır?
2. Yapılan sadeleştirme işlemlerinin dağılımı nasıldır?
 - a. Sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin dağılımı nasıldır?
 - b. Sözcüksel sadeleştirme işlemlerinin durumu nasıldır?

3. Uzman görüşleri çerçevesinde yapılan sadeleştirme işlemleri ile ortaya çıkan cümlelerin orijinal cümleyle uygunluğu nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

“Köklü bir geçmişimizi ve kültürümüzü yansıtan edebî eserlerimizin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılması yabancı öğrencilere Türkçe dil bilgisi, sözcük bilgisi, söz dizimi ve anlam bilgisi öğretiminin yanı sıra Türk kültürünün aktarımı ve Türk edebiyatına aşinalık kazandırma anlamında da faydalı olacaktır” (Aytan ve diğerleri, 2018, s.1072). Bu metinler uygun yöntemlerle seviyelere göre sadeleştirildiklerinde okuma stratejilerini destekleyerek öğrencinin okuma becerisinin gelişmesine yardımcı olurlar ayrıca okuma yapan öğrencilerin edebiyatımıza ait bir eserden zevk almasını da sağlayarak okuyucunun ilgisinin, isteğinin artması konusunda da faydalı olabilirler.

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında materyal sorununa katkı sağlayabileceği düşünülen bu araştırmanın amacı; Siddharthan’ın (2002) “An Architecture for a Text Simplification System” adlı çalışmada vermiş olduğu ölçütlere uygun olarak Sait Faik Abasıyanık’ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesini Avrupa Dil Gelişim Dosyası ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabında belirlenen B1 seviyesine uygun dil yapılarına göre sadeleştirmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda elimizdeki en eski kaynaklardan biri Divanü Lügati’t-Türk’tür. Kaşgarlı Mahmut tarafından 1072 yılında yazılmaya başlanan bu kitap Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılmış bir sözlüktür (Karasoy, Yavuz, Direkci ve Kayasandık, 2016). Daha sonraki dönemlerde bu amaçla çalışmalar yapılsa da alanda hâlâ birçok eksiklik ve sorun bulunmaktadır. Nitekim Er, Biçer ve Bozkırlı (2012) alandaki sorunlarla ilgili 34 makale incelediklerini ve İngilizce yabancı dil setlerinin dahi yabancılar Türkçe öğretiminde kullanıldığı gerçeğini ifade etmişlerdir. Makalelerinde bundan başka modern ders araçlarının bulunmadığını, yazılı materyallerin görsel araçlarla desteklenmediğini, alanda kullanılabilecek ciddi bir internet ağı olmadığını kısacası yabancılar Türkçe öğretiminde ders materyallerinin sayıca az olduğunu da ifade etmişlerdir. Durmuş (2013b) ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanı için düzeylere göre hazırlanmış sözlüklerin bulunmadığına ve Türkçe dil bilgisinin işlevlerinin anlatıldığı kitapların olmadığına değinmiştir. Kara (2011) da çalışmada sesletim eğitimi için özel olarak hazırlanmış

materyallerin, sıklık sözlüklerinin, dil düzeyine göre hazırlanmış hikâye kitaplarının eksikliğine dikkat çekmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde 2010 yılından itibaren ders kitaplarının yenilenmesi ve yeni kitap setlerinin hazırlanışı hız kazanmıştır ancak okuma metinleri ve okuma kitaplarının geliştirilmesi ve güncellenmesi konusunda uzman akademisyenlerin önerileri ve derslerden alınan dönütler dikkate alınmalıdır (Şimşek, 2017).

Sonuç olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ve öğrenilmesi sürecinde materyallerin önemi büyüktür. Bir dili tam anlamıyla öğrenmek isteyen kişi, dört temel becerinin hiçbirini ihmal etmeden tüm becerileri geliştirecek materyaller kullanmalıdır (Duman, 2013).

Özgün metinlerin dili yaşayan, kullanılan dildir. Bu özellik yabancı dil öğretiminde özgün metnin kullanılma sebeplerinin başında gelebilir. Bunun nedeni özgün metnin okuyucuya hedef dilin dünyasını göstermesidir. Ancak özgün metin okuyucunun seviyesine indirgenmediğinde okuma, anlama amacına ulaşamayabilir. Bunun da okuyucu üzerinde olumsuz etkiler bırakabileceği açıktır. Ancak tesadüfen ya da gelişigüzel yapılan metin değişimleri orijinal metne zarar verebileceği gibi okumanın amacı olan anlama düzeyini de olumsuz yönde etkileyebilir. Kaya ve Nurlu (2017) da sadeleştirilmiş metinlerin birçok okur grubu için kaynak oluşturması açısından gerekli olduğuna ama bu kaynakların uygun bir biçimde hazırlanmış olmaları gerektiğine dikkat çekmektedirler.

Tüm bu bilgiler çerçevesinde, yapılmış olan bu çalışmanın önemi, yazınsal bir metnin Türkçe öğretimi alanına kaynak olarak kullanılmasını sağlamaktır bununla beraber sadeleştirme işlemine bir dayanak oluşturma amacı da bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca çalışmanın yabancılara Türkçe alanında yapılacak olan metin sadeleştirme işlemlerine katkı sağlaması ve farklı bir yaklaşım getirmesi umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri okunup incelenmiştir. Bu hikâyelerden “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyenin Avrupa Ortak Başvuru Metninin temel aldığı B1 düzeyindeki yapılar açısından yeterli niteliklere sahip olduğu varsayılmıştır. Siddharthan'ın (2002) “An Architecture for a Text Simplification System” adlı makalesinde vermiş olduğu ölçütlerin Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesini İstanbul Yabancılara Türkçe kitabı ve AOBM'nin B1 seviyesine göre sadeleştirilmesinde yeterli olabileceği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma yabancılara Türkçe öğretimi alanında okuma becerisini geliştirme amacıyla kullanılabilecek Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesi ile sınırlı tutulmuştur. Bu hikâye İstanbul Yabancılara Türkçe kitabının B1 seviyesine göre sadeleştirilmiştir. Ayrıca Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesindeki öğrencilere yönelik olarak sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Metin Değiştirim (text modification): “Kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan dilbilimsel değişiklikler sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır” (Durmuş, 2013d, s. 392).

Sadeleştirme (simplification): Metin sadeleştirme, orijinal cümlelerin anlamını koruyarak özgün cümledeki ifadenin ve yapının karmaşıklığını, okuyucunun bildiği kelime ve yapılarla değiştirerek azaltmaktır (Bölükbaş, 2015).

Genişletme (elaboration): Genişletme, metinde öğrenci tarafından bilinmeyen veya anlaşılamayan unsurların metinden çıkarılması yerine bu unsurları açıklamak için metne açıklayıcı parçalar eklemektir (Durmuş, 2013a).

Özetleme (summarization): “Özetleme, bir metni o metnin önermelerine dayanarak birtakım bilişsel işlemler sonucunda daha kısa bir biçime sokma, diğer bir deyişle ondan yeni bir metin oluşturma işlemidir” (Ülper ve Karagül, 2011, s.145, Aktaran: Doğan ve Özçakmak, 2014).

1.7. İlgili Araştırmalar

Yabancı dil öğretimine olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır ama bu alan için hazırlanmış, derslerde veya ders dışında öğrenim sürecinde kullanılabilecek okuma materyallerinin sayılarının yetersiz olduğu görülmektedir. Bu alan için özellikle seviyelere göre hazırlanmış olan okuma becerisini geliştirici kitaplar, şu anda sayıları yetersiz olan sadeleştirme çalışmaları gereklidir. Bu bölümde alanyazın incelenmiş ve metin değiştirim konusunu ele alan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Aktan (2019), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adivar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması* adlı yüksek lisans tezinde B1 – B2 seviyesi öğrenciler için sadeleştirme yapmış, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma materyallerinin dil bilgisel ve sözcüksel olarak öğrenci

seviyesine uygun olması gerektiğine ve bu materyallerin kültürümüzü yansıtmaması gerektiğine değinerek seviye başına en az elli kitap okunması varsayıldığında okuma materyallerine ne kadar çok ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

Özet (2019) *Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde kültür aktarımına vurgu yapmış ve Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılar Türkçe öğretiminde okuma materyali olarak kullanılabilirliği üzerinde durmuştur. Çalışmasında Nasreddin Hoca'ya ait on beş fıkrayı A2, B1 ve B2 seviyelerine uygun olarak sadeleştirmiştir.

Sadeleştirme yapılan diğer bir çalışma Kaya'nın (2019) *Türk Destanlarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezidir. Bu tezde Türk destanlarından bazılarını İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabının A1 ve A2 seviyesine göre sadeleştirerek ana dili konuşucusu için hazırlanmış olan bu metinleri Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de kullanılır hâle getirmiştir.

Yeşilyurt (2019) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Nasreddin Hoca Fıkralarının B2 Seviyesine Göre Değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesindeki öğrenciler için anlaşılır olup olmadığını incelemiş ve bu fıkralara Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında daha çok yer verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Yayan (2019) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezinde alana kaynak temin etmeyi amaçlamış ayrıca ve temel seviyelerdeki öğrencilerin anlayabileceği zorlukta kelimelerle karşılaşmaları gerektiğini ifade ederek bu doğrultuda bir sadeleştirme uygulaması yaptığını belirtmiştir.

Yaşar (2019) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın 'Pazarlık' Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması* adlı yüksek lisans tezinde Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için hazırlanmış materyallerin azlığını vurgulamış ve Türk edebiyatının farklı kültürlerde de tanınmasını amaçlayarak 'Pazarlık' adlı hikâyeyi Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde belirlenen A1 ve A2 seviyelerine göre sadeleştirmiştir.

İpek Erdem (2018) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe ders kitabına göre düzenlenmiş dil bilgisi listesini, Murat Aydın tarafından oluşturulan kelime listesi ile beraber Gökhan Ölker'in hazırladığı yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'nü dikkate alarak metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde B1 seviyesinde bir sadeleştirme yapmıştır.

Kaymaz (2018) ise *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması* adlı çalışmada seviyeye uygun materyallerin yabancılar Türkçe öğretimi alanında bir ihtiyaç olduğunu ve bu alanda daha çok özgün metin hazırlanması gerektiğini ifade etmiş, materyallerinin uyarlanması ve sadeleştirilmesi sırasında bilimsel verileri temel alarak çalışmanın hazırlandığını düşünülüğünü belirterek uyarlama sonrasında çalışmaya okuma etkinlikleri de hazırlamıştır.

Gürler (2017) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* isimli yüksek lisans tezinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında yapılan çalışmaların arttığını ancak pek çok konuda eksiklikler olduğunu belirtmiştir. Bu amaçla Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinden oluşan 'Seçme Hikâyeler' isimli kitapta bulunan beş hikâyeyi A1-A2 seviyesine göre sadeleştirmiştir. Ayrıca okuma metinlerinin sonuna okuma etkinlikleri de eklemiş ve böylece öğrencilerin okuma, anlama etkinliklerini geliştirilmesinin amaçlamıştır.

Kutlu (2015) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* başlıklı tezde yaygın birçok dilin yabancılar öğretilmesi konusunda seviyelere uygun materyallere sahip olduğu ancak Türkçe için böyle bir durumun söz konusu olmadığı belirtilmiş ve metin sonlarına okuyucuların anlama seviyelerini kontrol etmek için etkinlikler de hazırlanmıştır.

Eroğlu (2015) *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in 'Üç Nasihat' Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi* adlı yüksek lisans tezinde özgün metinlerin dil öğretiminde kurmaca metinlere göre daha fazla yarar sağlayacağını belirtmiş ve Ömer Seyfettin'in 'Üç Nasihat' hikâyesini Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni B2 seviyesine göre sadeleştirmiştir.

Sarıbaş (2014) *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri* adlı yüksek lisans tezinde söz konusu seviyeler için etkinlikler hazırlanmış, etkinlikler hazırlanırken metinler özgün olanlardan seçilmiştir, bazı metinlerde adaptasyon ve çeviri de yapılmıştır.

Bakan (2012) *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Oteli* başlıklı yüksek lisans tezinde Bakan, metnin yüzey yapı ve derin yapısındaki tutarlılığı değiştirmeden edebî bir metin olan 'Meserret Oteli' adlı hikâyeyi B1 seviyesine göre sadeleştirmiştir ayrıca anlamayı kontrol etmek açısından metne yönelik etkinlikler de hazırlamıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin

Metinler öğrencinin dil yeterliliği kazanmasında kullanılan, amaca göre farklı özellikler taşıyabilen araçlardır (Melanlıoğlu, 2017a). Yabancı dil öğretiminin tarihine bakıldığında metinlerin materyal olarak kullanıldığı bununla birlikte ortaya çıkan birçok yöntemle birlikte metin kullanımının da değişiklik gösterdiği görülmektedir. Örneğin, dil bilgisi-çeviri yönteminde edebî metinler birebir çeviri amaçlı kullanılırken işitsel-dilsel yöntemde edebî metin niteliği taşımayan kısa metinlerin de kullanılmaya başlandığı görülür (Arak, 2013). Günümüzde yabancı dil derslerinde tek bir dil öğretim yöntemi kullanılmamakta, öğretmen, öğrencilerin durumuna, dersin akışına göre farklı yöntemlerden faydalanmaktadır. Özellikle edebî metinler öğretimin her aşamasında materyal olarak kullanılabilir (Ersan, 2018). Günümüzde dil öğretiminde metinlerin önemi kavranmıştır. Metin, dil öğretiminde temel ders araçlarından biridir. Hatta öğretimin büyük bölümünün metinlere dayandığı söylenebilir (Demir ve Açıık, 2011). Son yıllarda edebiyat alanında görülen değişikliklerle birlikte edebiyat, yabancı dil eğitime de büyük ölçüde girmiş bunun bir sonucu olarak da yapay metinlerin yerini edebî metinler almaya başlamıştır. Bu yeni anlayışla metnin okuyucu ile var olduğu kabul edilmektedir. Okuyucu metin ile etkileşime geçmektedir. Metinlerle yapılan çalışmalarda öğrencinin düşünmesi, öğrenmesi ve buna karşı istekli olması gerekmektedir. Bunun sonucu olarak öğrenci öğrenmekte olduğu dilde üretici olabilir. (Dilidüzgün, 1995). Özünlü'ye (1983) göre yabancı dil öğretiminde dilin işleyişini belli bir bağlam içerisinde gösteren edebî metinler; tüm dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunmakta, hayattaki gerçek olaylar ve tecrübeler hakkında bilgi vermekte, toplumsal ve kültürel olarak bilgi vererek okuyucunun bireysel gelişimini sağlamakta ve yabancı dil öğrencisine irdeleme, araştırma, içselleştirme becerileri kazandırmaktadır.

“Metin, belirli bir yaşam alanına ilişkin (sözlü ya da yazılı) her türlü söylem demektir” (TELC, 2013, s. 18). Metinler, her türlü dil etkinliğine neden olan yazılı veya sözlü söylemler olduğuna göre kültür aktarımı, sözcük öğretimi gibi konularda önemli yere sahiptirler.

Günümüz dünyasında ülkelerin birbirleriyle olan yakın etkileşimi ve dil öğrenme ihtiyacı diğer kültürleri tanımayı zorunlu kılmıştır. Yeni bir dil öğrenmek isteyen bireyin, dilini öğrendiği ülkenin kültürel özelliklerini öğrenmesi gereklidir çünkü dil ve kültür birbirinden ayrılmaz parçalardır. Kültür konusunu dil öğretiminde ele alabilmek için ders kitapları ya da

yazılı birkaç metin yeterli gelmez (İşcan, 2017). Köse'ye (2005) göre edebiyat kültürün anlaşılması için doğal bir yardımcıdır. Sınıflarda öğretmenlerce dilsel ve kültürel bir nesne olarak sunulmalıdır. Ancak Köse (2005) metinlerin kültürel içeriklerinin öğrenci seviyesine göre düzenlenmesi ve bu düzenlemenin de uzmanlarca yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

Memiş (2016) makalesinde yabancı dil eğitiminde kültür aktarımını sağlamak için kullanılabilecek bazı materyallere örnek vermiştir. Bunları “duvar panoları, posterler, resim ve tablolar, el sanat ürünleri, haritalar, hoparlör, kitaplık” (s. 613) şeklinde sıralamıştır. Tüm bu materyaller sayesinde atasözü ve deyimlerin, Türk mutfağının, şair ve yazarların, özel günler ve bayramların, Türk müziğinin, tarihî ve turistik yerlerin, şehirlerin, el sanatlarının nasıl tanıtılabileceğini açıklamıştır. Ayrıca öğrencinin seviyesine uygun bir kitaplığın kültür aktarımı bakımından yararlı olabilecek kitaplardan oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

Yukarıda açıklanan materyal örnekleri de metin özelliği taşımaktadır. Tanrıkulu ve Çelik (2019) yine yazılı metinler olan broşürlerin kültür aktarımında kullanımı üzerine yaptıkları çalışmalarında broşürlerin kültür aktarımı açısından çok zengin olduğu sonucuna varmışlar ve ‘otantik materyal’ kavramına vurgu yapmışlardır. Bunlar orijinal ders materyali değildirler, ana dili konuşucularının kullandığı metinlerdir ve yabancı dil öğretim sürecinde kullanıldıklarında öğrenciyi gerçek iletişim ortamına yani öğrenciyi hedef dilin içine sokarlar. Başka bir deyişle bu materyaller hedef kültür hakkında bilgi verir ve öğrenci kendi kültürü ile hedef kültür arasında bağ kurup karşılaştırmalar yapabilir, bu da hedef dile karşı sempatiyi artırır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin sözcük öğretimine de katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Öğrencinin sözvarlığının genişletilmesi onun tüm dilsel becerilerde başarılı olmasını bunun yanında öğrencinin ifade gücünü de artırmasını sağlar. Öğrencinin yatkınlığına göre sözlü ya da yazılı metinler seçilebilir. Müzik parçaları içeren dinleme metinleri veya öğrenciye uygun konulu okuma metinleri sözcük öğretiminde oldukça etkilidir. Metinler yoluyla sözcüğü bağlam içerisinde görmek kelimeyi görme sıklığına bağlı olarak öğrenilen sözcükleri kalıcılaştırır. Kalıcı bir öğrenme için sadece yazılı metin okuma yeterli gelmeyebilir bunun yanında televizyon, radyo, video gibi sözlü metinlere de maruz kalınmalıdır (Tüfekçioğlu, 2014).

Metnin yabancı dil öğretiminde ne denli yaygın ve önemli olduğu açıktır. Yabancı dil derslerinde kullanılması neredeyse zorunlu hâle gelmiş olan görsel-işitsel materyaller ve öğretim sürecinde kullanılan çoğu ders araç-gerecinin temelini metinler oluşturmaktadır. Dil becerilerine uygun olarak hazırlanmış metinlerle istenilen kazanımlara ulaşılabilir (Korkmaz, 2019).

2.1.1. Metin Nedir?

Metin, “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” (Türk Dil Kurumu, 2005, s. 1382) olarak açıklanmıştır. Başka bir kaynakta ise “Metin bilgi, duygu ve düşüncelerin çeşitli biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre yerleştirildiği yapılardır” (Güneş, 2013, s. 2) şeklinde tanım yapılmış ve tanımda geçen yerleştirmenin rastgele değil, belirli bir düzen ile yapıldığı belirtilmiştir. Metin, iletişimin birimi olduğundan eksiksiz bir iletişim için tam olarak düzenlenmiş metinler gereklidir. Bu da bize bir yapının metin olabilmesi için çeşitli unsurlar barındırması gerektiği sonucuna ulaştırır (Uzun Subaşı, 2003). Burada devreye metinsellik ölçütleri girer çünkü bu ölçütler yazının metin olabilmesi için gerekli olan unsurlardır. Bu unsurlardan bağdaşıklık ve tutarlılık metinle ilgilidir, diğerleri ise metin dışı unsurlardır. Bağdaşıklık; dil bilgisi yapılarının metindeki kullanımı ile ilgilidir, metindeki kelime ve cümlelerin birbirleriyle olan bağlantısını konu alır. İçinde gönderim, değiştirim, eksiltme, bağlama öğeleri ve sözcük bağdaşıklığı gibi unsurlar barındırır. Tutarlılık; metindeki anlamsal bütünlüktür, mantıksal uyum gerektirir (Melanlıoğlu, 2017a). Mantıksal uyum, “...birbirini onaylayan ya da reddeden fikirlerin metin içinde belirli bir tutarlılık içinde anlatılması; yazarın ele aldığı konuda dile getirdiği düşünceleri aynı metin içinde kendisiyle çelişmeden ortaya koyabilmesidir” (Bahar, 2014, s. 217). Amaçlılık; yazının, yazarın vermek istediği mesajı iletip iletmemesiyle ilgilidir. Kabul edilebilirlik yazının okur için anlamlı olmasıdır, bilgisellik unsuru metnin okuyucuya bilgiler sunmasıdır. Durumsallık ise metnin okuyucuya göre sunulmasıdır (Bahar, 2014). Metinlerarasılık ise bir metnin daha önce oluşturulmuş başka bir metinle arasındaki ilişkiyi gösterir (Uzun Subaşı, 2003). Yukarıda da belirtildiği gibi metinsellik ölçütleri olarak anılan unsurlar bir yazıyı metin hâline getiren unsurlardır.

Metinde üç yapıdan söz edilir. Bunlar küçük yapı, büyük yapı ve üstyapıdır. Küçük ve büyük yapı metinle içerik olarak ilişki içindeyken üstyapı metnin çeşidiyle ilgilidir (İskender ve Yiğit, 2015). Üstyapı, içerikle ilgili değildir ama anlamla bağlantılıdır. Büyük yapı genel olarak cümlelerin paragraflarla anlam bütünlüğünü ele alan, metin içi tutarlılıkla ilgili bir konudur (Ülper, 2008). Büyük yapı, metnin tümü üzerinde yapılan incelemelerle ilgilidir. Metinde kişilerin ve çevrenin betimlendiği, olayın anlatıldığı bölümler ve olayın sonunun verildiği bölümler büyük yapıyla ilgilidir. Burada ‘tutarlılık’ devreye girer. Tutarlılık paragraflar arasındaki anlamsal bütünlüktür (Günay, 2013). Küçük yapı ise metindeki cümlelerin birbirleriyle olan anlamsal ve gramatik ilişkilerini içerir (Ülper, 2008). Günay (2013) bağdaşıklığı küçük yapı kavramının içine alır ve küçük yapıda yani metnin cümleleri arası ilişkilerde her cümlenin metnin genel anlamının bir parçası olduğunu bu anlamda

aralarındaki ilişkilerden yola çıkarak yazının bütününe ulaşılabilirliğini belirtir. Küçük yapıyla ilgili cümleler arası bağlantıların artgönderim, öngönderim, eksilteli yapılar, örtük anlatımlar, dil bilgisel özellikler, izgeler ve örge gibi konularla ilgili olduğunu ifade eder. Artgönderim ve öngönderim metin içindeki cümlelerin birbirleriyle olan bağıny gösterir ve içgönderim başlığı altında toplanabilirler. Örneğin, “Adam onu sevdi.” cümlesindeki “onu” kelimesinin kimi veya neyi temsil ettiğini bize, bu cümleden önce veya sonra kullanılan cümle yani içgönderimler söyleyecektir. Eksilteli yapılar ise akıcılığı sağlamak veya zamandan tasarruf etmek için metinde bazı birimleri göstermemektir (Uçar Erdem, 2017). Örneğin, “O beni sever. Ben de onu. (severim)” cümlesi yüklem eksikliğine bir örnektir. Örtülü anlamlar okuyucunun çıkarım yoluyla anlamı sezmesini sağlayan kullanımlardır (Onan ve Tiryaki, 2012). Örneğin, “Ömer artık Akdeniz Üniversitesi’nde çalışıyor.” cümlesinde Ömer’in daha önce başka bir yerde çalıştığı bilgisini okuyucu çıkarımda bulanarak sezebilir. Metinde neyden bahsedildiği konusu ise izlek kavramıyla ilgili bir konudur. Örgeler izlekleri oluşturur yani örgeler izleğin alt unsurlarıdır (Silahsızoğlu, 2007).

2.1.2. Metin Türleri

“Metin, belirli bir yaşam alanına ilişkin (sözlü ya da yazılı) her türlü söylem demektir. Metinler, bir görev yerine getirilirken – destekleyerek ya da etkinlik sürecini veya amacını oluşturarak – dil etkinliklerine neden olur” (TELC, 2013, s. 18). Başka bir deyişle metin bir iletişim aracıysa farklı iletişim amaçları için metnin farklı türleri oluşturulmalıdır. Zaten dil öğretilirken öğrenciye öğretilen, metin türüdür yani öğretilen, farklı iletişimsel durumlara katılabilme becerisidir (Dilidüzgün, Çetinkaya Edizer, Ak Başoğlu, Oryaşın ve Yücelşen, 2019).

Metin türleri hakkında çok çeşitli sınıflamalar bulunmaktadır. İşeri (2007) bilgilendirici ve edebî metinler olmak üzere iki ana metin türünden bahseder ve bunları “üsttür” olarak adlandırır. Bilgilendirici metinler; sorgulayıcı, açıklayıcı bilimsel metinlerdir. Yazınsal ya da edebî metinler ise roman, şiir, öykü, anı, gezi yazısı türü metinlerdir. Metin türleri iki başlık altında toplanmış olsa da edebî metinler de bilgi verici niteliğe sahip olduğundan bu iki türün arasında kesin bir sınır olduğu söylenemez (Bayraktar ve Durukan, 2016). Alanyazına bakıldığında metin türleri çoğunlukla öyküleyici, bilgilendirici ve şiir olarak üçe ayrılmaktadır, bundan başka kurgusal, bir olaya dayalı ve edebî olma niteliklerini ölçüt alan sınıflandırmalar da vardır. Bu düzlemde metin çeşidi kavramı daralmaktadır (Bozkurt, 2018).

Hartman ve Allison (1996) metinleri tamamlayıcı, kontrol edici, çatışmacı, diyalog ve sinaptik metinler olmak üzere beşe ayırmıştır. Tamamlayıcı metinler, konunun farklı

kaynaklardan bilgi alınarak oluşturulduğu, kontrol edici metinler okuyucunun diğer metinleri değerlendirmede ölçüt olarak kullandığı, bir anlamda diğer metinleri kontrol edebildiği metinlerdir. Çatışmacı metinler bir konunun farklı bakış açılarıyla da ele alındığı metinlerdir. Diyaloğa bağlı metinler okuyucunun fikir alışverişinde bulunduğu, sinaptik metinler ise aynı konunun farklı yazarlar tarafından anlatıldığı metinlerdir (Hartman ve Allison, 1996, Aktaran: Akyol, 2003). Ayrıca Akyol (2003) dilsel ve semiotik metinlerden bahseder ve kapsamlı bir anlamının iki tür metnin birlikte yorumlanmasıyla mümkün olduğunu belirtir. Hikâyeler, şiirler, makaleler vb. dilsel metinlerin; resimler, fotoğraflar, şarkılar, haritalar vb. ise semiotik metinlerin kapsamına girmektedir.

Aktaş'a (2009) göre metinleri üretiliş amaçları, anlatım biçimleri gibi birçok açıdan sınıflandırmak mümkündür fakat en yararlı sınıflandırma metinleri öğretici ve edebî metinler olmak üzere ikiye ayırmaktır.

Bu tezin konusu ile ilgili olan yabancı dil derslerinde kullanılabilecek metin türleri hakkında Durmuş (2013c) özgün metinlerden bahseder. İletişimci yaklaşım, son yıllarda karşımıza çıkan ve etkin olarak yararlanılan, dilde iletişim yetisi kavramıyla ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım sözlü ve yazılı dilde iletişim becerilerini ön plana çıkarmıştır ve hedef dili öğrenme sürecinde özgün malzeme kullanımının üzerinde durmaktadır. Özgün malzemeler ana dili konuşucuları tarafından doğal olarak üretilmişlerdir (Durmuş, 2013a). İletişimsel yaklaşım gibi son yıllarda ortaya çıkan yaklaşımlarda dil öğretiminde sadece yapıların öğretilmesine değil, dilin işlevselliğine yani günlük yaşamda kullanılmasına ağırlık verilmiştir. Bu da özgün metin kullanımına yer verilmesi anlamına gelmektedir çünkü özgün metinler gazete yazıları, mektuplar, yemek tarifleri, şiirler, haberler, afişler, romanlar, hikâyeler gibi günlük iletişimde çok kullanılan yazılı veya sözlü metinlerdir (Güneş, 2013). Yukarıda bahsedilen metinleri kullanmalık ve edebî olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Gazete haberleri, ilanlar, restoran menüleri, duyurular kullanmalık metinlere örnek olarak verilebilir. Kullanmalık ya da edebî metinlerin dil öğretiminde kullanımı ister ana dili konuşucusunun dil gelişiminde olsun ister yabancı dil öğrencilerinin dil öğrenim ve gelişim sürecinde olsun iletişim boyutunda büyük faydalar sağlayacaktır. Özgün metin adı altında sayılan sözlü ve yazılı metinlere bakıldığında dil öğrencisinin günlük hayatta karşısına çıkabilecek metinler oldukları kolaylıkla görülebilir. Böyle çeşitli metinlere sıklıkla maruz kalan öğrenci zamanla karşı karşıya kaldığı durumlara tepkisini sözlü olarak verebilecek hâle gelebilir (Bölükbaş, 2015).

Özgün metin kullanımının faydaları arasında güdüleyici olmaları da gösterilmektedir. Örneğin Uçkun ve Onat (2008) makalelerinde “Özgün metin kullanımındaki dil çeşitliliği ve zenginliği, öğrencinin metindeki her bir kelimenin mesaj açısından önemliymiş gibi yanlış

algılamasını önler; ... öğrenci zoru başarmaya çalışırken kendine güveni artacaktır” (s. 152). Bu da özgün metni güdüleyici bir materyal kılmaktadır. Ayrıca aynı makalede özgün metne kendini kaptıran öğrencinin, sınıdığı düşüncesinden uzaklaşabileceği de özgün metin kullanımının faydaları arasında belirtilmektedir. Yabancı dil öğretiminde özgün metinlerde bulunan çok miktarda çeşitli ve zengin dil girdisine ihtiyaç vardır. Bu öğrenmeyi daha kalıcı, eğlenceli ve çok yönlü hâle getirecektir.

Berardo’ya (2006) göre ise özgün metin kullanımının avantajları; öğrenciyi gerçek dile maruz bırakması ve böylelikle öğrencinin gerçek hayatta ne olup bittiğini öğrenmesi, bu metinlerin derslerde farklı amaçlarla kullanılabilmesi, öğretim materyalleri içinde kolay kolay bulunmayan metin çeşitliliği içermeleridir. Aynı zamanda bazı özgün metinlerin kültürel önyargılar içerebilmesi, bazı metinlerde öğrencilerin öncelikli olarak ihtiyaçlarına cevap vermeyen kelimeler olması, dil düzeyi düşük öğrenciler tarafından anlaşılması güç yapılar içermesi, öğrenciye sunulmadan önce ön hazırlık gerektirmesi ve bunun da uzun zaman alması özgün metin kullanımının olumsuz yönleri olarak gösterilmiştir. Şu hâlde öğrenciye sunulacak özgün metinlerin seçiminde dikkatli olunması gerekmektedir (Berardo, 2006).

Yabancı dil derslerinde kullanılan bir diğer metin türü de kurmaca ya da yapay metinlerdir. Dil öğretimindeki son on-yirmi yıldaki değişikliklerden önce edebî metinlerden çok kurmaca metinler kullanılmaktaydı. (Erişek ve Yücel, 2002). Yapay ya da kurgu metinler metnin yazarı tarafından hazırlanan sadece bir öğrenme ünitesinin sözcük ya da dil bilgisi kurallarını içeren ve doğal olmayan metinlerdir. Bu metinlerde geçen cümleler veya diyaloglar gerçek yaşamda kullanılanlarla aynı değildir (Bölükbaş, 2015). Hâlbuki dil doğaldır, bu doğallığı dil öğretiminde kullanmayıp yapay bir biçimi öğrenciye benimsetmek öğrenciyi öğrenmekte olduğu hedef dilden uzaklaştırabilir (Bakan, 2012). Nitekim Erişek ve Yücel (2002) de makalelerinde öğrencilerin bu yapay metinleri okumaktan sıkıldıklarını ve bu yapay metinleri sıkıcı ve çocuksu olarak değerlendirdiklerini belirtmişler. Yine aynı makalede derslerde kullanılacak metinlerin nasıl olması gerektiğini şu şekilde açıklamışlardır; “Derste kullanılacak metinler, öğrenciye kendisinin dışında bir rol yüklememeli, tam tersine öğrencinin kendisini ortaya koyabileceği, kendi bilgisini gösterebileceği olanaklar tanıyan metinlerden oluşmalıdır” (Erişek ve Yücel, 2002, s. 66-67).

İnsan sosyal bir varlık olarak bir toplumun içinde yaşamak durumunda olduğundan iletişime muhtaçtır. En güçlü iletişim aracı da dildir ve kişiler bu dili rollerine, görevlerine ve yaşadıkları olaylara göre herhangi bir alanda ihtiyaçlarına göre kullanma yetisine sahip olmalıdırlar. Bu durum o dili öğrenen yabancılar için de geçerlidir, yabancı dil öğrenen insan hedef dilin konuşurlarının yaşayışlarını da öğrenmeli ve öğrendiği yabancı dili hayatın her

alanında kullanmayı bilmelidir (Gültekin ve Melanlıoğlu, 2017). Bu da metin türlerini anlayabilme, onları üretme becerisini öğrenmeleriyle mümkün olabilir.

2.1.3. Edebî Metinler

Bu çalışmada edebî metinlerden hikâye türü ile çalışılacağından bu bölümde edebî metinler hakkında bilgi verilecektir.

Aktaş'a (2009) göre her insan edebî metinlere kendi kişiliği çerçevesinde ilgi duyar. Edebî, sanatsal metinler anlatılmak isteneni dosdoğru söylemez, sezdirir, hissettirir. Okuyucu veya dinleyici metni kendine göre anlamlandırır. Bu bakımdan edebî metinden okuyucu, kendine göre olan anlamı çıkarır. Edebî metinlerin dili günlük hayattan alınan unsurlarla oluşturulur. Ayrıca edebî metinler; okuyucuda estetik duyguları uyandırır, her okunduklarında farklı anlamlar çıkarılabilir, iletişim araçlarıdır, üretildikleri zamanı temsil ederler, metinler arasılık özelliği taşırlar.

Edebî dil günlük hayattan uzak değildir tam aksine hayatımızın içinden, kalbinden doğar. Bu yönüyle her gün iletişimde kullandığımız dilimize sandığımızdan daha yakındır.

“Her estetik ifade, aynı zamanda bir haber cümlesinden yola çıkılarak belirlendiğine göre ve muhatabı, o estetik yorumu, düzenli cümlelere çevirerek anladığına göre, edebî dilin iletişim değeri de asla ihmal edilmemesi gereken bir husustur. Her edebî ifade, aynı zamanda bir ileti aracı olarak muhataplar arasında iletişime sebebiyet verecektir.” (Önal, 2008, s.27).

Edebî eserler kurmaca bir dünya ile gerçek dünyayı harmanlayan, alışılmış dil kullanımlarının yanında kendine has, özel dil yapıları ve kelimelerin kullanıldığı oluşumlardır. Eşsizdirler, yazar ve ayrı ayrı her okuyucu arasında özel bir iletişim kurmayı sağlarlar çünkü yorumlanmaya açık olan ve yazarın istediği biçimde kullandığı bir dil, edebî metne hâkimdir. Dil, edebiyatın malzemesidir. Edebiyatçı da toplumun bir üyesidir o halde edebiyat sanatsal olduğu kadar sosyal hayatın da bir parçasıdır, edebiyat eserleri toplumu konu alır. Ancak edebî eserlerde anlatılan gerçekler yazarın hayal gücüyle harmanlanarak yorumlanır (Özkan, 2015).

Kaplan'a (1983, s.217) göre “...bir milletin dili ne ise edebiyatı da odur”. Şu halde edebî eserler de bize yazıldıkları diller hakkında bilgiler verir, o dilin tarihini, gelişimini, zenginliğini okuyucuya yansıtır.

2.1.4. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Edebî Metinler

Edebî metnin yorumlanmaya açık olması her okuyucunun anlayışının değişik olmasını, kişinin kendi dünyasına göre kelimelere-cümlelere dolayısıyla metne anlam vermesini ve böylece okuyucuyu okuma sürecinin merkezine almayı mümkün kılar. Bu özelliği ile

yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenciye dili kullanımı sırasında yaratıcılık kazandırabilir. Erişek ve Yücel (2002) yabancı dil öğrencisinin hedef dilin kültürüne de yabancı olduğundan ve metni kendine göre yorumladığından kendi yaratıcılığını kullanmak durumunda kaldığını belirtmişlerdir. Soyer (2016) ise edebî metinlerin kelimelere derinlik, farklı anlamlar katarak yabancı dil öğrenen bireye farklı kazanımlar sağladığını ifade etmiştir.

Yabancı dil öğretimine yadsınamaz faydaları olan edebî metinlerin kültür aktarımı bakımında da yararları göz ardı edilemez.

Yabancı dil öğrenmedeki amaç o dili iyi derecede anlayıp konuşabilmektir. Bu da kültürel yeterlilik kazanmakla mümkündür (Gürsoy ve Güleç, 2015). Köse (2005) yabancı dil öğrenenlerin dil düzeylerinin, bir anlamda hedef dil kullanıcılarının davranışlarını ne kadarını bildiklerine bağlı olduğunu belirtmiştir ayrıca yeni bir dil öğrenmenin farklı bir kültür keşfetmek olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde dilsel bilgilerin yanında kültür aktarımı yapmak, öğrenciye kültürel değerler hakkında bilgi vermek de gerekir. Dil ve kültürün ayrılmaz parçalar olduğu düşünülürse dil öğretiminde kültüre de diğer dilsel öğeler gibi yer verilmelidir (Bölükbaş ve Keskin, 2010).

Aksan’a (1995) göre dil olmadan anlaşılabilmek veya beraber yaşayabilmek mümkün olmayacağından dil oldukça önemlidir ve dil, kültürü çağrıştırmaktadır. Tüm bunlar bize dilin, kültürü aktarma özelliği olduğunu göstermektedir. Bu durum tüm diller için geçerli olduğundan yabancı dil öğretimi başka dilsel unsurların yanında kültürel bilgi almayı da gerektirir. Hatta dil öğrenme sürecinde “...kültür Damen (1987)’in önerdiği gibi konuşma, dinleme, okuma, yazma becerilerinin ardından gelen beşinci bir becerinin de ötesinde bütün becerileri bünyesinde toparlayan bir olgudur” (Aktaran: Ökten ve Kavanoz, 2014, s. 847).

Dil ise insanların hislerini, gördüklerini, yaşamdan çıkarımlarını yansıttığından hayat ve kültür dile, dil de edebiyata yansır, edebî eserler ise dilin imkânlarını öğrencilerin önüne serer. Kişinin duygu ve düşüncelerini anlatabilmesine olanak sağlar (Özdemir, 2009).

Bu açıdan bakıldığında edebî metinlerin yabancı dil derslerinde yadsınamaz bir yeri olduğu söylenebilir.

Yabancı dil öğretim sürecinde konuşmadan yazı diline oradan da edebî eserlere geçmek çok iyi planlanmalıdır. Bu aşamada öğrenciye sunulacak eserlerin dil düzeyi belirlenmelidir. Yabancı dil öğretiminde ilk düzeyde olmasa da ikinci düzeyde basitleştirilmiş olarak edebî yazılar tanıtılmaya başlanır çünkü ilk aşamada edebî metnin yapısı öğrencinin okumada zorlanmasına sebep olarak öğrenimi engelleyebilir. Öğretim sürecinde kullanılan edebî metnin sanatsal, çok anlamlı bir yönü olduğu açıktır ama günlük dile de ters düşmeyen edebî metinler öğretimde anlama yetisi için de üretme yetisi için de fayda sağlayacaktır (Güz, 1983).

Özönlü (1983) edebî metinlerin yabancı dil öğretimine sağladığı katkıları; 1) edebî metinlerin dört beceriyi de geliştirmesi 2) edebî metinlerin olayları anlama imkânı vermesi 3) okuyucuları kültürel ve kişisel anlamda geliştirmesi 4) edebî metinlerin irdelene ve içselleştirme becerisi kazandırması olarak sıralamıştır.

Yabancı dil dersleri bir anlamda anlama dersi olarak görölmektedir. Edebî eserler bu derslerde sadece bir ek materyal olarak kullanılmamalıdır, edebî eserler öğrencinin kendi yaşam deneyimlerini aktarabildiği konuşma, ifade edebilme ortamları yaratırlar. Çünkü edebî eserleri anlamak, öznel yorumlar ve kişisel bilgi birikimi gerektirir. Yabancı dil derslerinin içeriği edebî metinlerin bu derslerde kullanılma ihtiyacını ortaya koyar çünkü bu metinler tüm dilsel beceriler için model oluştururlar. Edebî metinler öğrenme sürecinde öğrenme ortamını değiştirebilme potansiyeli sunar ve ders dışında da ulaşılabilirler, bu metinler öğrenmekte olunan dilin dünyasını öğrencinin gözleri önüne serer ve öğrencinin sosyal becerilerini geliştirerek dil eğitime katkıda bulunur (Arak, 2013).

Edebî dilin iletişime katkısı küçömsenemez düzeydedir tam da bu sebeple yabancı dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımın benimsendiği öğretim ortamlarında sıkça başvurulması gereken kaynaklardanır.

2.1.5. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi

Yeni bir dil öğrenmek sadece kuralları, sözcükleri öğrenmek değildir. Kelimeler bağlam içinde, metinde gerçek anlamlarını bulurlar, duygu ve düşöncelere metinle tercöman olurlar. Kurallar bir metin içinde anlamlı hâle gelir. Yeni bir dil öğrenmek kelime ve kuralların oluşturduğu metindeki dünyayı görmek ve o dünyada yaşamaktır. Bu dünya metnin çeşidine göre değişiklik gösterir; bir roman veya şiir, makale, mektup veya bir sevgi türküsü olabilir. İşte bu sebeptir ki Türkçe öğretiminde metinler önemlidir (Duman, 2013).

Seçilen metin öğrencinin ilgisini çekmelidir. Öğrencinin ilgi alanına giren metinlerle karşılaşması, okuma isteğini ve öğrenme sürecindeki başarıyı artırır. Burada devreye hedef dile ait ihtiyaçlar da girmektedir. Öğrencinin dili öğrenme amacı da seçilecek metinlerde ölçüt olarak kabul edilmektedir çünkü amaç doğrultusunda ihtiyaçlar ortaya çıkar. Türkiye'ye akademik kariyer yapmak için gelen bir kişiyle bir Türk'le evlenen yabancı bir bayanın hedef dile ait ihtiyaçlarının aynı olmaması bu duruma bir örnektir (Melanlıoğlu, 2017a). Öğrenciye sunulacak metnin seviyeye uygunluğu konusunda ise Durmuş (2013c) öğrencinin okuduğu ya da işittiği metin ile öğrencinin anlama düzeyi arasında bir paralellik olması gerektiğini belirtmiştir. Metindeki sözcük sayısı, kullanılan dil bilgisi yapıları ve deyimler metni okuyacak

öğrenci açısından önemlidir. Metinde anlamı okuyucu tarafından bilinmeyen çok sayıdaki sözcük metni ilgi çekici ve okunası olmaktan çıkarır (Özünü, 1983).

Dil, kültür demektir, yabancı dil öğretiminde kültür dilden ayrı düşünülemez. Bütün dilsel kavramların ardında bir geçmiş yatar. Bu yüzden hedef dilin ait olduğu toplumun kültürü ve yapısı da dil öğretiminde göz önünde bulundurulmalıdır. Yabancılar için yazılmış metinlerde çeşitli kültürler yansıtılmalıdır. Bu, kültürel karşılaştırma yapma olanağı doğurur. Yalnız metin yüklü bir art alan bilgisi içermemelidir, bu durum öğrenciyi metinden uzaklaştırabilir (Dilidüzgün, 1995). Öğrencinin kendi kültürü ve hedef kültür öğelerinin iyi belirlenmesi ve bunlar ışığında kültür aktarımının nasıl yapılacağına tespiti de önemlidir. Ayrıca öğrenciye verilmek üzere seçilen metin beceriye uygun olmalıdır. Örneğin dinleme ve okuma metinlerinde bulunması gereken birkaç özellikten bahsedecek olursak; metinler günlük hayattan olmalı, öğrenci seviyesine göre olmalı, metin türleri bakımından çeşitlilik içermeli, beceriyi geliştirmeli, dinleme metinleri fazla uzun olmamalı (en fazla on dakika olabilir), dilimizin ne denli zengin olduğunu öğrenciye hissettirmelidir (Melanlioğlu, 2017a). Yabancı bir metinde geçen olayların çoğu, öğrencilerce yadırganmayan, günlük olayları içermelidir. Bunun dışındaki olayların fazlalığı öğrencinin hayal gücünü zorlayabilir. Ayrıca metinler toplumsal, kültürel ve politik açıdan ayrımlar nedeniyle benimsenemeyecek nitelikte olmamalıdır (Güz, 1983).

Metin seçilirken dersin amacı, verilmek istenen kazanımlar iyi düşünülmelidir. Metnin uzunluğu veya kısalığı, öğrencilerin eğitim seviyeleri, yaşları gibi durumlar öğretmen tarafından dikkate alınmalıdır. Metinlere öğrencilerin kolay ulaşabilmesi mümkün olursa bireysel gelişim de mümkün olur. Edebî metinler ise yabancı dil derslerine birçok açıdan fayda sağlar. Ancak metnin öğrenci tarafından anlaşılabilmesi, öğrenciyi zorlamaması, öğrencilerin yaş durumlarına göre metnin belirli bir zamana hitap etmemesi, güncelliğini kaybetmemiş olması gibi unsurlar da unutulmamalıdır. Ayrıca öğrenciye yazarlar da tanıtılmalı, metin öğrenciye kültürel bilgi verdiği gibi genel kültür konularını da içermelidir (Arak, 2013).

Kalfa' ya (2013) göre de özgün metinler olan edebî metinler o dilin dünyasını en iyi şekilde anlatan metinlerdir. Bunu anlayabilen okuyucu günlük hayatta kullanılan dili daha çok kavrar. Ancak edebî metin unsuruna sözlü edebiyatımız da eklenmelidir. Sonuçta, daha önce de belirtildiği gibi metinler hem yazılı hem de sözlü olabilirler. Halk edebiyatı ürünlerimiz kültürümüzü yansıtma ve öğretme yanı sıra dil becerilerini geliştirmeye müsaittirler çünkü konuları, ilginç, yapıları itibarıyla yaratıcı ürünlerdir. Dolayısıyla dört dil becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilir. Ayrıca Kalfa (2013) sözlü edebiyat ürünlerinin seviyelere göre verilme sıraları konusunda görüşlerini açıklar. Örneğin efsanelerin ilgi çekici, birçok olayı açıklayıcı, akılda

kalıcı olduğunu, kelime öğretimi açısından faydalı olduğunu ve dil bilgisel değişikliklerle temel seviyelerde verilebileceğini, bilmece ve fıkraların çıkarım ve yorum yapmayı gerektirdiğinden B1-B2 seviyelerinde verilmesi gereken metinlerden olduğunu son olarak mani ve ninnilerin bol miktarda örtük anlam içerdiğini ve C1-C2 düzeylerinde metin olarak tercih edilebileceklerini belirtir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak metinlerin seçiminde metnin dört dil becerisine de katkıda bulunması gerektiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Metinler alıcı ve verici becerileri, anlama ve anlatma yetilerini geliştirmelidir (Bölükbaş, 2015).

AOBM’ de de belirtildiği gibi metinsiz iletişim mümkün değildir. İletişim olmadan da dil öğretiminden bahsedilemez. Metinler hedef dilin öğretiminde vazgeçilmez araçlardır öyleyse başarılı bir öğretimde metin seçimi büyük önem arz etmektedir (Melanlıoğlu, 2017b). Sonuç olarak yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerin seviyeye ve ihtiyaca uygunluğu, konusu, ilgi çekmesi, hedef dilin kültürünü tanıtmaya, günlük hayatla da ilişkili olması ve de metnin materyal olarak kullanımının amacı olan dil gelişimine katkı sağlaması metin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken unsurlardır.

2.2. Okuma Becerisi

Akyol’a (2006, s. 29) göre “Okuma, yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan, dinamik bir anlam kurma sürecidir.” Başka bir tanımda okumanın “görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümleme ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreç” (Coşkun, 2002, s. 231) olduğu belirtilmiştir.

Tanımlara bakıldığında okumanın, anlama ile sonuçlanması gerektiği ve bunun için zihinde farklı işlemler gerektirdiği görülebilir. Okumada beş duyu organı da harekete geçer ve zihin anlama ulaşmaya çalışır (Aytaş, 2005). Okuma sırasında beynin birçok bölümü ve çeşitli organlar devreye girmektedir. Gözlerle yazı görülür, beyinde göstergeler oluşur ve okuyucu kendi göstergeleriyle yazıyı anlamlandırır. Göstergeler; gösterilen ve gösteren öğelerinden oluşur. Gösterilen, kişinin kelimeyi okuduktan sonra beyinde oluşan (görünen) kavramdır, gösteren ise o kelimenin zihnimizdeki ses imgesidir. Gösterilenler, zihinde oluşan kavramlar olduğundan herkese göre farklılık gösterir. Örneğin, “masa” kelimesi okunduğunda zihinde canlanan ‘masa’ imgesi veya şekli herhangi bir masanın temel özelliklerini taşısa da kişiden kişiye değişir (Aksan, 1995). Göstergeler kişiye özel olduğundan anlama da kişiye özeldir, denebilir. Bu açıdan bakıldığında okuma becerisinde art alan bilginin önemi ortaya çıkar

çünkü art alan bilgisi yaşanmışlıklardan, öğrenilenlerden oluşur. Razi (2007) da makalesinde okuma yaparken okuyucunun okuma esnasında arka plan bilgisine başvurmasını ve okuduklarını anladıktan sonra yine arka plan bilgisiyle yani kendi düşünceleriyle anladıklarını bağdaştırması gerektiğini ifade etmiştir.

Okuma sürecinin fiziksel boyutuna bakıldığında görme genişliği kavramı ve bu kavramın anlama ile ilgisini anlatan algı genişliği kavramları karşımıza çıkar. Göğüş' e (1978) göre görme genişliği, okuma yaparken gözün kavradığı harf genişliğiyle, algı genişliği ise gözümüzün gördüğü kelimelerin ne kadar anlaşıldığı ile ilgilidir. Görme genişliği gözle, algı genişliği anlamlandırma ile ilgili konulardır. Bu durumda bir okumada iki genişliğin eşit olması beklenmemelidir çünkü algı genişliği metinde okunan geçmiş ve gelecek cümleleri kapsar. “Algı genişliği gördüğümüz yazıdan daha geniş olur çünkü zihin ilerideki anlamı tasarlayabilir”(Göğüş, 1978, s. 63).

Her gün yaptığımız, günlük hayatın bir parçası olan okuma, herkese göre farklı anlamlar taşır. Kimilerine göre okuma kelimeleri tanımayı, kimilerine göre sesletimi geliştirmeyi ifade eder. Genel olarak okumanın üç temel amacı vardır. Bunlar; yaşamı sürdürmek, bilgi ve zevk almaktır. Günlük hayatımızda yaptığımız okumalar (adres, sokak adlarını okuma gibi çevremizde oluşan durumlara tepki vermek amacıyla yapılan okumalar) yaşamımızı sürdürebilmek amacıyla yapılan okumaları açıklar. Bilgi almak amacıyla yapılan okumalar genellikle sınıfta yapılanlar gibi hedef odaklı okumalardır. Zevk almak için okuma diğer amaçların tersine yapılmak zorunda olmayan okumalardır (Berardo, 2006). Okuyucu farklı sebeplerle farklı metinler okumak zorunda kalabilir. Doğal olarak farklı metinler için farklı okuma stratejileri geliştirme ihtiyacı doğar (Razi, 2007). Okuyucunun metni yorumlayarak, sorular sorarak, yeni fikirler üretmek verimli bir şekilde okuması anlamının gerçekleşmesi ile mümkündür. Bunun için de belli yollar izlenir, işte bu yollar okuduğunu anlama stratejileridir (Güngör, 2005). Gerçek anlamda okumanın sağlanması için gereklidirler. Metnin seviyesine, türüne göre strateji kullanımı değişiklik gösterir. Örneğin Nunnan(1999) şarap şişesinin etiketini okurken kullanılan strateji ile akademik metin okuma stratejilerinin aynı olmadığından bahsetmiştir (Aktaran: Razi, 2007). “ Okuduğunu anlama stratejileri; etkin, yetenekli olmaya, kendi kendini geliştirmeye, bilinçli okumaya katkı sağlayan, öğrenilebilen yöntemlerdir” (Epçazan, 2009, s. 213). Sağlam bir anadilinin varlığı devamlı olarak okumaktan geçer, işte bu sebeptendir ki strateji çalışmalarının büyük bölümü okuma becerilerinin geliştirilmesini içermektedir (Kuzu, 2004). Okuma son derece önemlidir. “Okuma, insanın yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir” (Akyol, 2006, s. 29). Okumayı gerçek anlamda yapan birey için

okuma bir yaşam becerisidir, bu beceri gelişmemişse kişi yaşadığı toplumda olup bitenleri anlayamaz, yorumlayamaz ve çözüm üretemez (Kutlu, 2004, Aktaran: Kutlu, Yıldırım, Bilican ve Kumandaş, 2011).

Şen (2015) okuma ve anlamının her zaman beraber yapılmadığını, araştırmacıların okuma ve anlamayı birbirinden ayrı işlemler olarak nitelendirdiğini ifade eder ve düzanlamsal ve yananlamsal olarak iki tür okumadan bahseder. Bir metnin düzanlamsal okunması kodlanmış bildirinin şifre çözümüdür, yananlamsal okuma ise metnin bağlamı ve okuyucunun bağlamının etkileşime girerek anlamın bulunmasıyla yapılan okumadır. Düzanlamsal okuma otomatik olarak yapılır, yananlamsal okuma ise kavrama ve yorumlama ile gerçekleşir.

Bilgi ve teknolojinin hüküm sürdüğü bu çağda bilginin yayılması yazıyla mümkün olmaktadır. Sözlü iletişim yerini yazıya bırakmakta ve bunun sonucu olarak da okuma önem kazanmaktadır (Coşkun, 2002). Bu yönüyle okuma toplumları bile etkilemektedir, insan toplumun bir parçasıysa ve okumayla derinleşiyor, geliyorsa bu durumda gelişen toplumu okuyan bireyin oluşturduğu söylenebilir.

Okuma, alıcı becerilerdendir (Razı, 2007). Bunun anlamı; okuma yapan kişi süreç boyunca dışarıdan girdiler alır ve bunları anlamlandırır. Gelişen okuyucu okuma tanımlarında da geçen sentezleme, çözümleme ve yorumlamaları kolayca yapabilir. Bu da doğal olarak okuyucuyu her yönden geliştirir. O zaman okumanın yazma ve konuşma gibi verici becerilerin gelişimini de etkileyebileceği söylenebilir. Nitekim Arıcı ve Taşkın (2019) makalelerinde yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin okumayla sıkı birer bağı olduğunu vurgulamışlar ayrıca okumanın insana zenginlik katan, insanı geliştiren bir beceri olduğunu ve okumayla dil ve kişilik gelişimi sağlandığını, kültürlenmenin gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

2.2.1. Okuma ve Anlama

Anlama, okumanın bir sonucu değil temelidir. Okuma sürecinde anlama yoksa bu, sadece işaretleri seslendirme olarak tanımlanabilir. Anlama, okuyucunun metinle olan etkileşimi ile ilgilidir. Metni okuyan kişi okudukları ile eski bilgileri arasında bir köprü kurar ve yeni bir öğrenmeye ulaşır (Yılmaz, 2011). Görüldüğü gibi okuma yazılı sembollerin tanınmasından daha fazlasını gerektirmektedir. Birey metinle anlama yoluyla özdeşleşir ve diğer okuyuculardan farklı olan ön bilgileri, hayat tecrübesi ve kendi kültürel seviyesi ile metni yorumlar hâle gelir. Bu da okuma deneyiminin herkese göre farklılık gösterdiğini ortaya koyar. Yapılan bazı araştırmalara göre okuyucu anlamlandırma yapabilmek için doğal olarak gözlerini kullanmanın yanı sıra anımsama ve dikkat mekanizmalarını, sosyo-kültürel durumu, dilin kullanımı gibi faktörleri de göz önünde bulundurmalıdır (Epçaçan, 2018).

Eski dönemlerde yapılan okumayla ilgili çalışmalarda anlamın metnin içinde olduğu, metinle sınırlandırıldığı düşünülmekteydi. Günümüzde ise anlama konusunda okur da önem kazanmıştır ve ‘alımlama’ denen bir kavram ortaya çıkmıştır. Alımlama, anlamının da sorgulanmasıdır. Bu alımlama süreci okuyucu ve okunanın bağ kurduğu, etkileşime geçtiği süreçtir (Özbay ve Bahar, 2012). Dolayısıyla okur metinle bir bildirişim içindedir ve bu süreçte okurun iç dünyası, fikirleri etkindir (Polat, 2012). Bu duruma Ernst Meister’ in şu mısraları uygun bir örnek olabilir: “Şiirim benim ne bildiğimi söyler / Sana senin ne bildiğini sorar” (Aktaran: Polat, 2012, s. 186).

Konu metin türleri bakımından ele alınacak olursa yazınsal bir metinde okuyucu derin ve örtük anlama ulaşmak durumunda kalır. Burada okuyucunun karşısına anlama ulaşma yolunda birçok engel çıkacaktır. Anlama ulaşılamazsa okuma tek taraflı bir süreç olarak kalır ve yazar iletisini ulaştıramamış olur. Hâlbuki edebî metinler bilgi verici oldukları gibi aynı zamanda eğlendirici, estetik duygulara hitap eden ve bir anlamda düşünmeyi öğreten metinlerdir. Bu özellikleriyle okuyucuya etraflarında olup biteni anlama ve yorumlama becerisi kazandırır. Diğer taraftan günlük hayatımızda sık karşılaştığımız yalın anlamlı, olayları olduğu gibi, değiştirmeden anlatan, herkesçe kabul edilmiş olan bilgiler içeren metinler karmaşık anlamlar içermekten çok bilgilendirici görev üstlenirler. Her okuyucu ortak bir anlama ulaşabilir (Bülbül, 2007).

Okuma, anlamayla nitelendirilir fakat anlama, farklı kavramlarla (kavrama, bağlantı kurma gibi) sınıflandırılır. Başarılı bir okuma metindeki mesajın ne ifade ettiğini tam olarak kavrayıp satırlardaki yazıların ötesindekileri yorumlamaktır ve okuyucunun kendi kişisel anlamını oluşturmasıyla gerçekleşen bir süreçtir. Tüm bunlar okuma işlemini bilişsel olarak karmaşık bir etkinlik olmasını gerektirir. Okuma kelimeleri tanımayla başlar ama kelimelerle oluşturulmuş anlamı düşünmeyi gerektirir fakat bu ikinci gereklilik eksikse okuma kelimeleri sesletmekten başka bir şey olmaz yani okuma tam anlamıyla gerçekleşmez. Araştırmacılar okuma anlama becerisinin bileşenlerinden söz eder. Bunların başında sözcük dağarcığı gelir. Kelime bilgisi okuma becerisinin kazanım seviyesinde etkilidir. Metin karmaşılaştıkça kelimelerin türü de iyi bilinmeyi gerektirir. Akademik metinlerde bolca bağlaç bulunur, bunların bilinmemesi ya da anlaşılmması okumanın anlamayla sonuçlanmasını engeller. Gramer bilgisi de çok önemli olan başka bir bileşendir çünkü metindeki yoğunluğu ve karmaşıklığı artırır. Dil bilgisine hakim olma morfoloji ve sözdizimi bilgisi ve sözdizimi ile birleşmiş olan cümlelerin yapı bilgisi ve cümlelerdeki sözcüklerin ilişkisi hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir. Tüm bunlar anlama kavramıyla sıkı bir ilişki içindedir (Shea ve Ceprano, 2017).

Sonuç olarak okuma ve onun temeli olan anlama insana yeni fikirler kazandırır, dünyayı, yaşamı yorumlamayı öğretir, insanın gelişimi için oldukça önemlidir (Kuşdemir ve Güneş, 2014). Okuma ve anlama insanın hayatını anlamlı kılan, insanın ufku genişleten becerilerdir (Akyol, 2006).

2.2.2. Okumanın Temel Dil Becerileriyle İlişkisi

Dil, dinleme ile öğrenilmeye başlar. Konuşma becerisinin edinilmesiyle devam eder. Okuma ve yazma becerileri genellikle okul ortamında daha sonra öğrenilen becerilerdir. Öğrenme süreci ömür boyu gelişme gösterir. Tüm dil becerilerinin öğrenilmesi becerileri yetkinlikle kullanmayı sağlar (Temizyürek ve Çevik, 2017).

“Yapılan araştırmalar insanın okuma merkezinin beynin işitme merkezinin içine yerleşmiş olduğunu belirtmektedir” (Chermak ve Musiek, 1997, Aktaran: Girgin, 2006, s.20). Dil öğrenimi dinlemeyle başladığından dinlemenin kendiliğinden gelişen bir beceri olduğu düşünülmektedir ve bu beceriye yeterince önem verilmemektedir. Oysaki dinleme en fazla kullanılan beceridir ve bunun gelişimi öğrencinin derslerdeki başarısını da artıracaktır. Ayrıca karşılaşılan durumlara uygun davranış geliştirmek de büyük ölçüde dinleme becerisinin gelişimiyle alakalıdır. Dinleme ve okuma becerileri birbirleriyle benzerlik gösterirler, ikisi de alıcı becerilerdendir. Okuma sürecinde de dinleme sürecinde de birey anlama, yorum yapma gibi yeteneklerini devreye sokar. Okumada birey yer ve zamandan bağımsızdır ancak dinleme sürecinde böyle bir durum söz konusu değildir (Emiroğlu ve Pınar, 2013).

Dinleme ve okuma becerileri genel olarak anlama sürecine bağlıdır. Dinlediğini anlama seviyesi bireyin okuma anlama potansiyelini gösterir. Yani dinlediğini anlama becerisinin edinimi okuma becerisindeki başarıyı belirleyebilir (Sticht et al.,1974; Sticht & James, 1984, Aktaran: Diakidov, Stylianou, Karefillidou, ve Papageorgiou, 2005).

Konuşma duygu ve düşüncelerin sözlü olarak bildirilmesidir. Konuşma becerisi verici becerilerdendir. Bu anlamda okuma becerisiyle zıt gibi görünseler de aslında birbirlerini destekleyen becerilerdir. Okuma süreciyle birey sürekli girdiler aldığından konuşma yetisi de gelişir. Okuma metinleriyle gerçekleştirilen diksiyon çalışmaları konuşma becerisindeki bozuklukları gidermede kullanılan yöntemlerdendir. İki beceri birbiriyle iç içedir. Okuma, insanın bilgi dağarcığını, sözcük hazinesini ve doğal olarak düşünce gücünü geliştirdiğinden konuşma becerisini güçlendirir. İki beceri birbirinden ayrı düşünülemez, okuma yapılmadığında konuşma becerisi de zayıflar (Arıcı ve Taşkın, 2019).

Sözcük dağarcığı olmadan herhangi bir iletişimden söz edilemez, iletişimsel becerileri geliştirmek için okuma gerekir çünkü okuma sözcük dağarcığınızı genişletip yetinizi

güçlendirirken ifade gücünüzü de artırır. Okuma öğrencilerin dil bilgisel yetilerini de oluşturur ve öğrencinin daha akıcı bir konuşma yetisi kazanmasını sağlar (Mart, 2012).

Okuma ve yazma yazılı dille ilgili olan becerilerdendir. Bu nedenle bu becerileri geliştirmek için yazı dilinin birçok özelliği iyi tanınmalı ve bilinmelidir. Ayrıca okumada anlamı ele etmek ve yazmada metin oluşturmak için metin bilgisine de sahip olmak gerekir. Yazma ve okuma arasındaki sıkı bağlantı, yazar ve okur arasında da mevcuttur (Uğur, 2019). Yine Arıcı ve Taşkın' a (2019) göre yazma becerisinde başarılı ve üretken olabilmek için okuma becerisinden kazanılan birikime ihtiyaç duyulmaktadır. Yazarlar okudukça eser üretirler, okuyucular da metin üretildikçe okurlar. Bu açıdan bakıldığında okuma ve yazma arasında bir arz talep ilişkisinden söz edilebilir. Yazmayı geliştirebilmek için okuma becerisini pekiştirmek gereklidir.

2.2.3. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi

Ana dili olarak Türkçe öğretiminde de yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de okuma temel, önemli beceriler arasındadır, üzerinde durulması gerekir hatta diyebiliriz ki Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma daha da önem kazanmaktadır (İşcan, 2016). Nitekim Kurt (2017) da yabancı dil öğretiminde alıcı becerilerden olan okumanın diğer becerilere göre daha önemli olduğunu ifade etmiş ayrıca diğer becerileri ölçmek için bile okumanın kullanıldığını belirterek okuma becerisinin diğer becerilerle ne denli iç içe olduğunu ortaya koymuştur.

“Okuma, dikkatin, belleğin, algılama sürecinin, kavrama sürecinin koordineli bir şekilde devrede olduğu bir işlemdir. Bu açıdan yabancı dilde okuma ana dile göre daha fazla gereklidir. Çünkü okuyucu o dilin kültürel boyutuna, sözcük dağarcığına, tümce yapısına dair yeterli bilgiye sahip değildir”(Er, 2005, s. 215). Bir başka deyişle yabancı dilde okuma okuyucuya birçok açıdan katkıda bulunacaktır. Bu katkıları, okumanın ana dilde de yabancı dilde de zevk veya bilgi almak için yapıldığına değinen Çakır' ın (2015) yabancı dil öğrenenlerin okuma amaçlarını ayrıntılı olarak sıraladığı listesinde de görmek mümkündür.

“Dil öğrenmek ve pekiştirmek.

Dil girdisi sağlamak (input).

Okuma hızlarını artırmak.

Yazma becerilerine katkı sağlamak.

Kelime öğrenmek.

Dilin gerçek anlamda kullanıldığını görmek.

Okuduğu metnin içeriğini öğrenmek.

Konu hakkında bilgi sahibi olmak.

Kültürel farkındalık kazanmak.

Dilsel gelişimine katkı sağlamak.

Kişisel gelişimine katkı sağlamak.

Hedef dile ait yaşam biçimleri ve dünya görüşleri hakkında bilgi sahibi olmak” (s. 267).

Yukarıdaki amaçlara bakıldığında okuma becerisinin dilin hemen hemen her alanıyla ilişkili olduğu ve okuyucuya önemli faydalar sağladığı açıktır. Yabancı dilde okuma okuyucunun sesletim sorunlarının giderilmesinde, kelime öğreniminde, hedef dilin kültürünü anlamada da gerekli olduğu görülmektedir.

Ancak ana dilde okuma ve yabancı dilde okumanın farklı süreçler içerdiği unutulmamalıdır. “Anadil ve ikinci dildeki okuma süreçlerinde gözlemlenen dilsel ve süreçsel farklılıklar, temelde okumanın işlenmesinde etkili olan bilişsel/üstbilişsel, dilsel/üstdilsel, sözcükbilimsel, söylemsel, yazımsal, aktarımsal vb. etmenlerden kaynaklanmaktadır” (Aygüneş, 2007, s.48). Grabe ve Stoller (2002) da ana dilde ve yabancı dilde okuma süreçleri arasında yedi farklılık olduğunu ifade etmekte ve bu farklılıkları şu şekilde sıralamaktadırlar:

“Sözlüksel, dilbilgisel ve söylemsel yapıya ilişkin farklılıklar

Üstdilsel ve üstbilişsel farkındalığa ilişkin farklılıklar

Akıcı okumanın sağlanmasına ilişkin farklılıklar

Dil üzerinde değişiklik gösteren dilbilimsel, yazımsal, sözcüksel farklılıklar

Okuma sürecine etki eden dil yeterliği açısından farklılıklar

Dil aktarımından kaynaklanan farklılıklar

Okuma yeteneğinden kaynaklanan farklılıklar” (Grabe ve Stoller, 2002, Aktaran: Aygüneş, 2007, s. 48).

Tüm bu bilgiler ışığında söylenebilir ki öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve metinler önemlidir, okuma çalışmaları basitten karmaşığa doğru yaptırılmalıdır, seviye yükseldikçe okunan metinler de zorlaştırılmalı ve öğrencilerden metinden anladıklarının sözlü olarak anlatmaları istenmelidir. Böylece konuşma ve yorumlama becerisine de katkıda bulunulmalıdır. Bu tür okuma etkinlikleri okuyucunun harfleri iyice tanımasına ve metnin anlamına ulaşmasına yardımcı olur. Okuma alıcı becerilerden olduğundan okuma yaparken sürekli dışarıdan bilgi alınmakta, bu da okuyucuyu geliştirmektedir. Gelişen okuyucu daha kolay konuşmakta ayrıca hayal dünyası da zenginleştikinden yazma becerisi de gelişmektedir (Maden ve Dincel, 2017). Bu süreçte okuma-anlama stratejilerinin kullanımı da önem kazanmaktadır. Balcı ve Dündar’ın (2017) yaptığı araştırmada yabancı dil eğitiminde de okumada strateji eğitiminin okuduğunu anlama becerisini olumlu yönde etkilediği gösterilmiş ve yabancı dil olarak Türkçe

öğrenenlerin okuma becerilerinin geliştirilmesinde strateji eğitiminin de verilmesinin okumayı ve de anlamayı kolaylaştıracağı ifade edilmiştir.

Okuduğunu anlama stratejileri okuduğunu anlamayı geliştirmek amacıyla kullanılır. “Okuduğunu anlamayı artıran stratejiler dört ana başlıkta toplanabilir: 1) Okuma öncesinde kullanılan stratejiler 2) Okuma sırasında kullanılan stratejiler 3) Okuma sonrasında kullanılan stratejiler 4) Okuma sürecinin tümünde kullanılan stratejiler” (Epçaçan, 2009, s. 214).

Bu stratejilerin okumada amaç olan anlama becerisiyle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulayan Aktaş ve Bayram (2018), okumanın da kendi başına öğrenme için temel bir strateji olduğunu belirtmişlerdir çünkü okumanın temel amacı daha önce de belirtildiği gibi anlamdır. Tüm bunların sonucunda yabancı dilde okuma becerisinin kazandırılması okuyucunun kendine olan güveninin artmasına, öğrenmekte olduğu dile karşı olumlu tutum geliştirmesine ve okuma etkinlikleri esnasında daha istekli olmasına yardımcı olacaktır (Çakır, 2015).

2.2.4. Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Okuma Becerisi

1. Dünya Savaşı ve 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa, kıta bazında ticaret, sanat, kültür ve dil gibi alanlarda bir bütünleşme yoluna girmiştir. Bunun sonucu olarak da 1949 yılında Avrupa Komisyonu kurulmuştur, bu komisyona Türkiye de dâhildir. Avrupa konseyi çok kültürlü olan Avrupa’da kültürel çeşitliliği sağlamak ve bunu devam ettirmek eğiliminde olmuştur, bu da çeşitli dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesini içeren bir dil politikası ile mümkün olan bir durumdur (Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek, 2015). “Avrupa konseyi dil politikasının amaç ve hedefleri, üyeleri arasında ortak etkinliklerden yararlanarak bütünü kapsayacak bir dil öğretimi anlayışı getirip birlik sağlamaktır. Bu amaçla Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni hazırlanmıştır” (Tayşi, Özdemir ve Tekdemir, 2017, s. 142).

Türkiye’nin de bu hazırlanan metne göre dil öğretimini yapması beklenmektedir. Dünya tarihine bakıldığında Avrupalı devletlerin dillerini diğer ülkelere başarıyla öğrettikleri görülebilir, İngilizcenin de dünyanın birçok yerinde konuşuluyor olması onların bu dil öğretme tecrübelerinden faydalanılması gerektiğinin bir göstergesi olabilir. (Özdemir, 2012).

Avrupa Ortak Başvuru Metninde öğrencinin düzeylere göre edinmesi gereken kazanımlar detaylı bir şekilde açıklanmış ve öğrencinin dört dil becerisindeki yeterliliklerinin bu standartlara göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Her dil seviyesinde edinilmesi gereken kazanımların açık bir şekilde belirtilmesi dil öğrenenlerin kendi öğrenim süreçlerini kontrol edebilmelerini ve öğreticilerin de hedeflerine ulaşp ulaşmadıklarını belirlemelerini sağlar (Büyükkiz ve Hasırcı, 2013). Yabancı dil öğrenmek isteyen öğrencilerin bu dilde iletişim kurarken bilmeleri gerekenleri, geliştirmeleri gereken dilsel yetenekleri detaylı bir şekilde

açıklar ayrıca bu açıklamalar dillerin kültür boyutunu da kapsar. Bununla birlikte dil yeterlilik düzeylerini de tanımlar. Bu düzeyler dildeki ilerlemenin ölçülebilmesine olanak sağlar (MEB, 2009, Aktaran: Gültekin ve Melanlıoğlu, 2017).

“Avrupa Ortak Başvuru Metninin kullanım düzeyi ulusal nitelikte olabildiği gibi dil sertifikalarının karşılaştırılması boyutunda evrensel bir rol oynamakta, dil eğitimlerinde verilen sertifikalarda eşitlik sağlamaktadır. Bu durum belirlenen seviyelerin diğer ülkelerdeki uygulanabilirliğini de arttırmaktadır” (Soyşekerci, 2013, s.43). Buna göre dil öğreniminde üç temel seviye bulunmaktadır, bu seviyeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.1. Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Ortak Düzeyler

ORTAK DİL ÇERÇEVESİ

Temel Kullanıcı (A)	Bağımsız Kullanıcı (B)	Yetkin Kullanıcı (C)
Başlangıç (A1)	Eşik (B1)	Etkili İşlevsel (C1)
Temel (A2)	Orta (B2)	Uzmanlık (C2)

Soyşekerci, 2013, s.43

“Avrupa Ortak Dil Kriterleri, dil öğrenim seviyelerini açık, anlaşılır, standartlarla belirleyen ve dili öğrenen kişinin hangi seviyede neler yapabileceğini açıklayan, Avrupa Konseyi tarafından belirlenmiş bir programdır” (Kara, 2011, s. 161). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre düzenlenmesi farklı kurumlar tarafından verilen öğretimin standartlaşmasına, Türkçenin öğretiminin iyileştirilmesine ve bu konuda Avrupa ülkeleri ile birlik sağlanmasına katkı sağlayacaktır (Özdemir, 2012).

Söz konusu metne göre okuma, görsel algısal bir etkinliktir. Okuyucu yazılanları görüp dilsel girdi olarak algılar ve işler. Yine bu metne göre tüm dilsel etkinliklerde (yazma-konuşma-dinleme) ve okuma etkinliğinde bulunabilmek için öğrencilerin bazı becerilere sahip olması beklenmektedir. Okuma için bireylerin; yazılı metni görsel olarak algılayabilmelerinin, yazıyı (harfleri) ve dil bilgisel iletileri tanıyabilmelerinin, iletideki manayı anlamaları ve de iletiyi yorumlayabilmelerinin gerekli olduğu belirtilmektedir (TELC, 2013).

Bilindiği gibi Avrupa Ortak Başvuru Metninde üçü temel olmak üzere altı dil seviyesi bulunmaktadır. Bu seviyeler öğrenenlerin öğrendikleri dilde hangi düzeyde olduklarını göstermektedir. Doğal olarak öğrencinin dört temel dil becerisindeki yeterlilik düzeyi seviyelere göre farklılık gösterir çünkü her seviye farklı kazanımlar gerektirmektedir. Aşağıdaki tabloda AOBM’ de okuma becerisi açısından öğrenenden beklenen kazanımlar düzeylere göre gösterilmiştir.

Tablo 2.2 Düzeylere göre okuma becerisi kazanımları

OKUMA	A1 Örneğin, tabelalarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan bildiğim adları, sözcükleri tek tek ve çok basit tümceleri anlayabilirim.	A2 Çok kısa, basit metinleri okuyabilirim. Günlük yaşamla ilgili; ilan, prospektüs (tanıtım), yemek listesi, seyahat tarifi gibi metinleri, somut, önceden tahmin edilebilen bilgileri bulabilirim ve kısa, basit, kişisel mektupları anlayabilirim.	B1 İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim.
	B2 Yazarların belirli bir tutum ve belirli bir konum izledikleri günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporları okuyabilir ve anlayabilirim. Çağdaş yazınsal düzyazı metinlerini anlayabilirim.	C1 Uzun ve karmaşık, somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.	C2 Kullanım kılavuzlarını, uzmanlık makalelerini ve yazınsal yapıtlar gibi soyut, içeriksel ve dilsel açıdan karmaşık hemen hemen her türlü yazılı metni zorluk çekmeden okuyabilirim.

(TELC, 2013, s. 32)

Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre okuma etkinliği yapmak için çeşitli amaçlar vardır. Bu amaçlar; ana fikri anlamak için okuma, bilgi edinme için okuma, detaylarıyla anlamak için okuma ve akıl yürütmek için okuma vb. olarak sıralanmıştır. (CEFR, 2009) Ayrıca kimi okuma faaliyetleri için ölçekler hazırlanmıştır. Bu tez B1 seviyesi ile sınırlandırıldığından bu düzeydeki kazanım ölçekleri sırasıyla verilecektir.

“Genel Okuduğunu Anlama

B1: Kendi alanı ve ilgisiyle ilgili konulardaki açık gerçekçi metinleri yeterli derecedeki bir anlama ile okuyabilir.

Yazışmaları Okuma

B1: Kişisel mektupların içinde bulunan olayların, duyguların ve dileklerin tanımlarını, bir mektup arkadaşı ile düzenli yazışacak kadar anlayabilir.

Yönlendirme İçin Okuma

B1: Belirli bir görevi yerine getirebilmek için, arzu edilen bilgileri tespit etmek ve bir metnin farklı yerlerinden ya da farklı metinlerden bilgi toplamak için daha uzun metinleri tarayabilir. Mektuplar, broşürler ve kısa resmî belgeler gibi günlük malzemelerdeki ilgili bilgiyi bulabilir ve anlayabilir.

Bilgi ve Tartışma İçin Okuma

B1: Açıkça belirtilen tartışma metinlerinde varılan temel sonuçları tanıyabilir. Ayrıntılı olarak olmamasına rağmen sunulan konunun ele alınmasıyla ilgili yaklaşımdaki tartışma çizgisini tanıyabilir. Bildik konular hakkındaki açık gazete yazılarının önemli noktalarını tespit edebilir.

Talimatları Okuma

B1: Bir alet ile ilgili anlaşılır biçimde yazılmış açık talimatları anlayabilir” (CEFR, 2009, s. 68-69-70).

2.3. Metin Değiştirim

Metin değiştirim ya da metin uyarlama bir metnin üzerinde yapılan dil bilimsel değişiklikleri kapsar. Metin değiştirim işleminde okuyucunun kaynak metni anlamasını zorlaştıracak düşünülen sözdizimsel ya da sözcüksel öğeler çeşitli işlemlerle kolay, anlaşılabilir hâle getirilmeye çalışılır. Metin değiştirim ya da metin uyarlama farklı amaçlarla yapılmaktadır ve bir dizi dilbilimsel işlem içerir. Genel olarak bu işlemler okuyucunun seviyesi baz alınarak metinden sözcüksel veya sözdizimsel bazı öğelerin çıkarılması ve yerlerine okuyucunun seviyesine uygun olanlarının yerleştirilmesi şeklinde ya da kaynak metinden sözcüksel ve sözdizimsel öğeler çıkarılmadan bunun yerine metne açıklayıcı unsurlar eklenmesi yoluyla yapılmaktadır. Metin değiştirimin en önemli sebeplerinden biri yabancı dil öğrenen öğrenenlerin karşılaştıkları metinleri anlamamaları durumunda yaşadıkları öğrenme kaygısıdır. Bu durumda öğrencilere değiştirilmiş metinler sunmak bu kaygıyı azaltabilir. Metin değiştirim ya da uyarlama yabancı dil öğrencilerine uygun dilsel girdiyi sağlamak için yapılmasının yanında aynı dile ait iki lehçenin dilsel farklılıklarının belirlenen düzeylere uygun olarak değiştirilmesi amacıyla da yapılabilmektedir. Ayrıca metin değiştirim / uyarlama işlemleri aynı dile ait tarihsel bir metnin, onu okumakta zorluk çeken modern okurları için ve yetişkinler için oluşturulmuş metinlerin ana dil konuşucusu çocukları için de uygulanabilmektedir (Durmuş, 2013d).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ana dili konuşucuları için üretilen özgün metinlerin kullanılması kurmaca metin kullanımından daha faydalıdır. Ancak yabancı dil sınıflarında belirlenen dil düzeylerine göre değiştirilmiş metinler de yabancı öğrenciye sunulabilir. Araştırmacılar arasında yabancı dil öğretiminde değiştirilmiş metinlerin kullanılmaması gerektiğini savunanlar bulunmaktadır. Bunlar değiştirilmiş metinlerin yapay olduğunu ve özgün metinlerin genel bağlamından ve anlamından yola çıkılarak metinde

öğrenciyi zorlayan bölümlerin anlaşılabilirliğini savunmaktadırlar. Ancak öğrencinin, dil seviyesinin üstündeki metinlerde bulunan ve öğrenci tarafından bilinmeyen dil bilgisel yapıların anlamayı zorlaştıracakı unutulmamalıdır. Alanyazına incelendiğinde metin değiştirimin / uyarlamasının genel olarak iki türü karşımıza çıkar. Bunlar sadeleştirme ve genişletme işlemleridir (Kınay, 2016).

Sadeleştirme bu çalışmanın konusu olduğundan başka bir başlık altında ayrıntılarıyla açıklanacaktır. Genişletme işlemi metinde öğrenci tarafından bilinmeyen veya anlaşılamayan unsurların metinden çıkarılması değildir aksine bu unsurları açıklamak için metne açıklayıcı parçalar eklemektir. Başka bir deyişle genişletme, özgün metni korumanın yanında onu açıklayıcı bir özelliğe de sahiptir (Durmuş, 2013a).

Metin değiştirimin genellikle iki türü karşımıza çıksa da metin uyarlamasının / değiştirimin üç türü olduğundan bahseden kaynaklar da bulunmaktadır. Bu üçüncü tür özetlemedir (Durmuş, 2013d). Bu konudan kısaca bahsetmek gerekirse özetleme, kaynak metindeki ana fikri ortaya koymaktır, metindeki gereksiz ayrıntıları ayıklamaktır. Özetlemede kaynak metnin temel düşünceleri okuyucuya metne bağlı kalınarak yansıtılmalıdır (Günay, 2013).

2.3.1. Sadeleştirme

Bilindiği gibi yabancı dil derslerinde özgün metin kullanımı, öğrencinin hedef dili işlevsel olarak kullanabilmesi ve yeni kültürle ilgili öğrencinin doğal bilgi alması açısından son derece önemlidir. Ancak metinlerin işlevselliğini kaybetmeden kullanılması için okuyucunun ya da öğrencinin metni anlaması lazım gelir. Bunun sonucu olarak öğrencinin seviyesine uygun olan metinler dil girdisi olarak öğrenciye sunulmalıdır. Bundan dolayı yabancı dil öğretiminde öğrencinin kullanabileceği metinler elde etme ihtiyacı doğar. Bu, iki yolla yapılabilir. Birincisi öğrencinin ya da öğretilecek konunun düzeyine uygun metin üretmek ki bunlar kurmaca (yapay) metinlerdir, diğer yol ise özgün metinleri düzeye göre uyarlamaktır. İşlevsel olarak tercih edilen özgün metinlerdir. Kurmaca metinler ders kitaplarında kullanılsalar da dilin doğallık yönünü tam olarak yansıtamamaktadırlar. Özgün metinler gerçek hayatın parçası olduklarından iletişim açısından daha işlevseldirler (Bölükbaş, 2015).

Öğrenciye sunulacak uygun dil girdisi konusunda devreye metin uyarlama veya metin değiştirme terimi girer. Bunun anlamı metinde okuyucunun anlamasını engelleyen veya metni zorlaştıran yapıların yerine okuyanın anlayabileceği düşünölen yapıların kullanılarak metnin değiştirilmesidir. Burada amaç dil öğrencisinin hedef dildeki yeterliliği ile metnin içeriğinin ve okunabilirliğinin uyumlu olmasıdır (Durmuş, 2013a).

Öğrencinin düzeyine uygun metinlerle çalışmak karşımıza anlaşılabilir dilsel girdi kuramını çıkarmaktadır.

The Naturel Approach: Language Acquisition İn The Classroom adlı kitapta dilsel girdi kuramından önce öğrenme ile edinme arasındaki farklara dikkat çekilmiş ve daha sonra “...dil öğretiminin edinim değil, bir öğrenme olduğunu ama bunun sınıflarda çok etkili bir şekilde edinime dönüştürülebileceği” (Krashen ve Terrell, 1983 s. 27) belirtilmiştir. Ayrıca doğal düzen veya sıra (naturel order) varsayımıyla dilin edinilebileceği ve dili edinmek için öğrencinin hedef dilde sahip olduğu seviyeden bir ileri seviyeye ait yapıları içeren dilsel girdiyi anlaması gerektiği ifade edilmiştir. Dilsel girdi kuramında; edincinin hedef dilde yetkinlik seviyesi ‘i’ harfiyle, edincinin seviyesinden (i) bir sonra gelen doğal aşama ‘i+1’ olarak gösterilmiştir. Krashen ve Terrell’ e göre dilsel girdi kuramı, dil ediniminde öğrenciye yardımcı olan unsurun ‘anlama’ olduğunu savunmaktadır çünkü daha edinilmeyen (bilinmeyen) yapıları içeren dil, bağlam ve biraz dilbilimsel bilgi vasıtasıyla anlaşılabilir (Krashen ve Terrell, 1983).

Buna göre öğrenciye sunulacak dilsel girdi zaten sahip olduğu dil becerilerinin biraz üzerinde olmalı ve öğrenci buna bolca maruz kalmalıdır. Yabancı dil derslerinde kullanılacak sözlü ya da yazılı metinlere bu bakımdan dikkat etmekte fayda vardır. Dil öğrenim sürecinde kullanılacak metinler bu anlamda iyi seçilmeli veya bu bilgiler göz önünde bulundurularak değiştirilmelidirler.

Zaten genelde bu amaçlarla yapılan metin değiştirim birçok dil bilimsel işlem içerir. Durmuş (2013c) bu işlemleri şu şekilde sıralamıştır: “özetleme (summarization), sadeleştirme (simplification), kısaltma (shortening, abridgement), bölme (splitting), açıklama (paraphrasing), genişletim (elaboration), birleştirme (merge), yerine koyma (sustitution), düzenleme (edition), düşürme (dropping), eksiltme (ellipsis) vb.” (Durmuş, 2013c, s. 252). Ayrıca Durmuş, bu işlemlerin bazılarının kendi başlarına metin değiştirim çeşidi olabildiğini belirtmiştir. Bunlara örnek olarak genişletim, sadeleştirme ve özetleme işlemlerini vermiştir. İlgili literatüre bakıldığında metin değiştirim genel olarak iki şekilde yapılır, birincisi genişletme, ikincisi ise sadeleştirmedir. Genişletilmiş metin orijinal yani özgün metinden daha uzundur çünkü genişletme işleminde kaynak metinden hiçbir sözcük ya da yapı çıkarılmaz, öğrencinin anlamayacağı düşünülen unsurların yanına onların eş anlamlıları veya onların açıklaması olan yapılar eklenir. Sadeleştirilmiş metinler ise öğrencinin düzeyine uygun olmayan unsurların metinden çıkarılması ve yerlerine öğrencinin seviyesine uygun olan ve çıkarılan yapıları karşılayabilen eş ya da yakın anlamlı yapılar koyulmasıdır (Durmuş, 2013d).

Sadeleştirme sürecinde söz varlığı ve söz dizimsel düzeyde değişiklikler yapılmaktadır. Sözcüksel düzeyde yapılan değişikliklerde metinde yer alan terim, düzeyi aşan deyimisel

ifadeler gibi öğrencinin anlayamayacağı düşünülen sözcüklerin yerine basit, düzeye uygun ya da kullanım sıklığı daha fazla olan sözcükler ya da sözcük grupları getirilebilir. Söz dizimsel değiştirim daha çok dil bilgisel yapılar üzerinde yapılan uyarlamalardır. Birbirine öğrencinin işlevini bilmediği eklerle bağlanmış olan karmaşık ya da uzun cümleler öğrenciyi zorlayabilir. Bu durumda yukarıda bahsedilen değiştirim işlemleri uygulanarak öğrenci düzeyine uygun ekler kullanılabilir yahut uzun cümleler ayrı ayrı kısa cümleler hâline getirilebilir. Böylelikle metin daha anlaşılabilir hâle getirilebilir. Ancak tüm bunlar yapılırken metnin içeriği korunmalıdır (Kınay, 2016).

Sadeleştirme ile yabancı dil öğrencisine verilmeye çalışılırken özgün ve sadeleştirilmiş metin arasında anlamsal örtüşme de çok önemlidir. Siddharthan (2002) sadeleştirmede amacın metni hedef gruplara göre basitleştirmek olduğunu belirtmiş ancak bunu yaparken metnin bağlamının bozulmamasına dikkat edilmesi gerektiğini çünkü bunun kavramayı zorlaştırdığını ve metnin anlamını değiştirebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca sadeleştirmeyi anlamın korunurken metnin değiştirilmesi olarak tanımlamıştır.

Metin sadeleştirmede genellikle iki yaklaşımdan söz edilmektedir. İlki yapısalcı yaklaşım, ikincisi ise sezgisel yaklaşımdır (Allen, 2009, Aktaran: Crossley, Allen ve McNamara, 2011). Yapısalcı yaklaşım okuyucunun seviyesine göre tanımlanmış yapı veya kelime listelerinin kullanımına dayanır. Yapısalcı yaklaşımın aksine sezgisel yaklaşım doğal ve daha öznel olarak yazarın kavrayış duygusu ve söylem duygusuna dayanır. Bununla birlikte son yıllarda korpus ve hesaplamalı analiz kullanımlarını içeren ve sadeleştirmenin etkilerini göstermekte başarılı olan yaklaşımlar da vardır (Crossley ve diğerleri, 2011).

Alanyazına bakıldığında bir de otomatik olarak yapılan sadeleştirme işlemleri görülür. Sezgisel sadeleştirme hakkında yıllardır birçok araştırma yapılmaktadır buna karşın ikinci dil öğrencileri için otomatik olarak yapılan metin sadeleştirme konusundaki araştırmaların sayısı daha azdır. İlk otomatik sadeleştirme ticarî uçak kılavuzları için yapılmıştır, daha sonraları genel dil çalışmaları için sözdizimsel ve sözcüksel sadeleştirme için geliştirilmiştir. Bu ilk çalışmalar günümüz çalışmalarına ilham kaynağı olmuştur. Otomatik çeviride sözdizimsel sadeleştirme yaparken bağlamı koruma adına birçok çalışma gerçekleştirilmiştir ancak günümüzde hâlâ birçok yazar otomatik olmayan sadeleştirme yollarını kullanmaktadır (Shardlow, 2014).

Metin sadeleştirme işlemi yabancı dil öğrenenler için yapılabildiği gibi ayrıca afazi gibi dil engelleri olanlara ve cep telefonları gibi sınırlı bir ekrandan metni kısa cümlelerle görmeleri için pratiklik sağlayacak şekilde internet kullanıcılarının işlerini kolaylaştırmak için de yapılabilir. Hatta dil ve davranış süreçlerini inceleyen çalışmaları geliştirmek için ön-işlem

aracı olarak da kullanılabilir. Metin özetlemelerde ve ayrıca makine çevirilerinde basitleştirilmiş cümlelerin daha doğru tercüme edilmesi sebebiyle sadeleştirme katkı sağlamaktadır (Siddharthan, 2002).

Sadeleştirme hakkında yapılan açıklamalara bakıldığında bu işlemim gelişigüzel yapılmaması gerektiği ortadadır. Sadeleştirme işlemi hedef kitlenin dil seviyesi dikkate alındıktan sonra kelimeler, dil bilgisi yapıları ve bağlam açısından dikkatle incelenmeli ve özgün metne olabildiğince yakın kalmaya çalışılarak yapılmalıdır.

2.3.2. Sadeleştirilmiş Metinler

Sadeleştirilmiş metinler öğrencinin dil düzeyine göre uyarlanmış metinlerdir. Alan yazın incelendiğinde metin uyarlama sadece yabancı dil dersleri için değil aynı zamanda ana dili konuşucularının karşılaşabilecekleri metinler için de yapılabilmektedir. Örneğin, tarihî metinlerin günümüz Türkçesine uyarlanmasında da metin değiştirim işlemlerine başvurulmaktadır. Türkçe ders kitaplarına bakıldığında özgün metinlerle birlikte sadeleştirilmiş ya da değiştirilmiş metinler bulmak mümkündür ancak bu işlemlerin nasıl, neye göre yapıldığı hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Hâlbuki metin üzerinde yapılan değişiklikler anlamı büyük ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple yapılan sadeleştirme çalışmalarının nitelikli olması gerekmektedir (Bayraktar ve Durukan, 2016).

Metinlerin uygun tekniklerle sadeleştirildiklerinde yabancı dil öğretiminde ders malzemesi olarak kullanılabileceğini düşünenler, yukarıda açıklanan Krashen' in anlaşılabilir dilsel girdi kuramını; özgün metinlerin hiçbir işlemle geçirilmeden yani sadeleştirilmeden öğrenciye sunulması gerektiğini düşünenler ise sadeleştirilmiş metinlerin sınırlı söz varlığı, basit ve de kısaltılmış yapılar içerdiğini ama özgün metnin hedef dili tam anlamıyla ve doğal olarak yansıttığını öne sürmektedirler (Bölükbaş, 2015).

Durmuş'a (2013e) göre dil öğretim sürecinde kullanılan metinlerin zorluğu ile öğrencinin bilgi seviyesi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Eğer metin dil bilgisi ve konu içeriği bakımından öğrenciyi zorluyorsa metin öğrenci tarafından anlaşılmayabilir. Bu da öğrenciyi dersten uzaklaştırabilir. Sadeleştirilmiş metinler öğrenme kaygısını azaltabilir, öğrencinin kendine güvenmesini sağlar. Nitekim yapılan araştırmalara göre özgün metin başlangıç ve orta düzey dil öğrencileri için oldukça zorlayıcıdır çünkü metin değiştirim sürecine girmemiş, orijinal metinler öğrencinin dil seviyesine göre bilmesi gerekenden daha zor ve karmaşık dil bilgisi yapıları, söz varlığı gibi unsurlar içermektedir (Kınay, 2016).

Young, sadeleştirilmiş metinlerde bulunması gereken bazı özellikler olduğunu ifade etmiş ve bunları; sadeleştirilmiş metnin özgün olanla anlamsal olarak aynı olması veya çok

yakın olması gerektiği, sadeleştirilmiş metnin özgün metnin yapısını koruması ve dil bilimsel olarak doğru olması gerektiği, sadeleştirilmiş metnin söz dizimsel karmaşıklığının özgüne göre daha az olması gerektiği ve görsel unsurlarla anlamayı kuvvetlendirecek yapıda olması gerektiği şeklinde sıralamıştır (Young, 1999, Aktaran: Kaya ve Nurlu, 2017). Yapılan açıklamalara bakıldığında sadeleştirilmiş metinde ‘anlam’ konusunun önem taşıdığı görülmektedir.

2.3.3. Genişletilmiş Metinler

Özgün metinden öğrencinin seviyesine uygun olsun olmasın hiçbir dil bilimsel öge çıkarılmadan metne, öğrencinin anlayamayacağı düşünülen yapılar ya da sözcükler için açıklayıcı eklemelerin yapılmasıyla genişletilmiş metin oluşturulur (Durmuş, 2013a).

Sadeleştirme sürecinde özgün metindeki problemleri görülen yapılar daha kolay ve daha anlaşılır olanlarla değiştirilir. Diğer taraftan genişletme sürecinde ise bilinmeyen yapılar için açıklayıcı ifadeler metne eklenir. Bununla birlikte sadeleştirilmiş metinler bazı açılardan sakıncaları bulunmaktadır. Rahimi ve Rezaei (2011) makalelerinde genişletilmiş metinlerin özgün metindeki bilgileri tekrar etme durumları olduğundan öğrencinin anlama becerisini güçlendirdiğini, genişletilmiş metinlerin özgün metinlerin anlaşılabilirliğini artırdığını ve aynı zamanda öğrenme için gerekli olan yeni bilgilerin ve yapıların genişletilmiş metinlerde bozulmadan korunduğunu belirtmişler bununla beraber örnekleme, tekrarlama, eş anlamlısına göre genişletme işlemlerinin öğrencinin okuduğunu anlama becerisine katkı sağladığını eklemişlerdir. Ayrıca öğrencilerin anlama becerileri için sözdizimsel olarak karmaşık cümlelerin basit yapıları cümlelerden daha avantajlı olduğunu, sadeleştirilmiş metinlerin orijinal yani özgün metnin anlamından uzak olabileceğini de ifade etmişlerdir.

Sadeleştirilmiş metinler yabancı dil öğrenenler için basit yapılar içererek metnin öğrenci tarafından anlaşılabilirliğini artırabilir, genişletilmiş metinlerde ise fazlalık artar ama metnin konusu ile ilişkili yapılar bozulmadan verilir. Dil bilimsel olarak genişletme işlemi yavaş konuşma, açık bir sesletim, vurguyu yerinde, doğru kullanma, başka sözcüklerle veya eş anlamlısıyla yeniden ifade etme gibi özellikler içerir. Öğrenciye sunulacak dilsel girdi konusunda araştırmacılar farklı görüşler dile getirseler de birçok araştırmacı öğrencinin anlama becerisinin genişletilmiş metin sunarak daha iyi geliştirileceği konusunda hemfikirler (Li, Xu ve Wang, 2005). Yine bu kaynağa göre araştırmacı Chaudron (1983) özgün metnin konusunun sadeleştirme yoluyla mı, genişletme ve gereğinden fazla tekrarlamalarla mı daha iyi korunacağı konusunda bir araştırma yaparken bazı bulgular elde etmiştir. Onun bulguları bize gereğinden fazla tekrarlanan ‘ad’ ın, az tekrarlanan bir ‘ad’ dan daha iyi fark edildiğini ve o ‘ad’ ı anlatmak

için kullanılan eş anlamlısından daha iyi hatırlandığını göstermiştir. (Aktaran: Li, Xu ve Wang, 2005).

Genişletilmiş metinler sadeleştirilmiş metinlere göre daha doğal dil yapısına sahiptirler. Sadeleştirilmiş metinlerde görölen sınırlamalar öğrencinin anlatma becerilerine olumsuz anlamda etki yapabilir. Öğrenci tarafından bilinmeyen ya da anlaşılamayacağı düşünölen dil bilgisel yapıların cümleden çıkarılması anlamayı kolaylaştırabilir ancak aynı zamanda öğrencinin öğrenmesi gereken diğer yapıların veya dilsel girdilerin öğrenci tarafından alınmasını geciktirir (Ross, Long ve Yano, 1991).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları verilerin analizi konusunda bilgi verilmiştir. Çalışmaya Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri incelenerek başlanmış ve sadeleştirmek için “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesi seçilmiştir. Hikâye uyarlanırken B1 düzeyine uygun olan dil bilgisi yapıları ve söz varlığı dikkate alınarak Siddharthan'ın (2002) makalesindeki sadeleştirme işlemleri uyarlanıp ölçüt olarak alınarak sadeleştirme aşamasına geçilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, betimsel bir alan araştırmasıdır. Genel tarama modeli kullanılmıştır. “Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2017, s. 111). Bu kapsamda ilk olarak Türk edebiyatındaki hikâyeler incelenmiş ve B1 seviyesinde yapılacak olan sadeleştirme işlemi için bir hikâye seçilmiştir. Bu hikâye belirli ölçütlere göre sadeleştirildikten sonra uzman görüşü alınıp sadeleştirilmiş hikâye ile orijinal hikâyenin anlamsal olarak örtüşüp örtüşmediği belirlenmeye çalışılmış ve ayrıca hangi sadeleştirme işlemlerinin kullanıldığı ve bunların dağılım durumuna bakılmıştır. Sonuç bölümünde ise tüm veriler yorumlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni; Türkçe edebî eserler, örnekleme ise Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesidir.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın ilk aşamasında Türk edebiyatındaki yazarların hikâyeleri, dil ve üslupları incelenmiştir. Yabancılarla Türkçe alanında sadeleştirme yapabilmek için aranan metnin ağır ve ağıdalı bir edebî dile, çok sayıda söz sanatı kullanımına ve ağır, sanatsal bir konuya sahip olmaması gerektiği ayrıca yapısı bakımından sade, günlük konuşmalar da içeren metin

özellikleri taşıması gerektiği düşünülmüştür. Ayrıca metinlerin kültürel aktarım özellikleri üzerinde de durulmuştur.

Kendine has bir anlatımı olan, eserlerinde arı, yalın ve açık bir dil kullanan, eserlerinin konularını hayatın içinde alan bir yazar olan Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesi -metnin uzunluğu da göz önünde bulundurularak- seçilmiştir.

Metinde değiştirim yaparken kullanılacak ölçütler Siddharthan'ın (2002) “An Architecture For a Text Simplification System” adlı çalışmasından alınıp bu çalışmaya göre uyarlanmış ve bu konuda uzman görüşü alınmıştır.

Daha sonra çalışmanın konusuna uygun olarak literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili olan makale ve kitaplar temin edilmiştir.

3.4. Veri Analizi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında sadeleştirmek yapmak amacıyla ilk olarak bir metin belirlenmiş ve Siddharthan'ın (2002) çalışmasındaki ölçütler temel alınarak yeni bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Ölçme aracı oluşturulurken bir İngilizce eğitimi alanı uzmanı ve iki Türkçe eğitimi alanı uzmanından görüş alınmıştır. Ölçek maddeleri İngilizceden Türkçeye çevrilmiş ve bu çevirinin uygun olup olmadığı İngilizce eğitimi alanı uzmanına sorulmuştur. Alınan dönütler doğrultusunda iki Türkçe eğitimi alanı uzmanının görüşleriyle de ölçeğe son şekli verilmiştir.

Metnin sadeleştirilmesinden sonra değişime uğrayan cümlelerin orijinal anlamını koruyup korumadığı ve uygulanan sadeleştirme işlemlerinin uygunluğu hususunda; metin dilbilim alanında çalışmaları olan bir akademisyene, yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışmaları olan iki akademisyene ve yabancılara Türkçe öğreten iki öğretim görevlisine yapılan değişiklikler gösterilmiş ve görüşleri alınmıştır. Onlardan alınan dönütler çerçevesinde cümlelere son şekli verilmiştir. Sözcük seçimi konusunda Aydın'ın (2015) kelime sıklığı ve seviyelere göre söz varlığı üzerine yaptığı çalışmasından yararlanılmıştır. Veri analizi için sadeleştirme işlemleri sayılmış, sözcüksel ve sözdizimsel işlemlerin sayıları ortaya konmuştur. Daha sonra bu işlemlerin dağılımı Microsoft Excel programında işlenmiştir.

3.5. Bu Çalışmada Kullanılan Ölçme Aracı ve Uygulanması

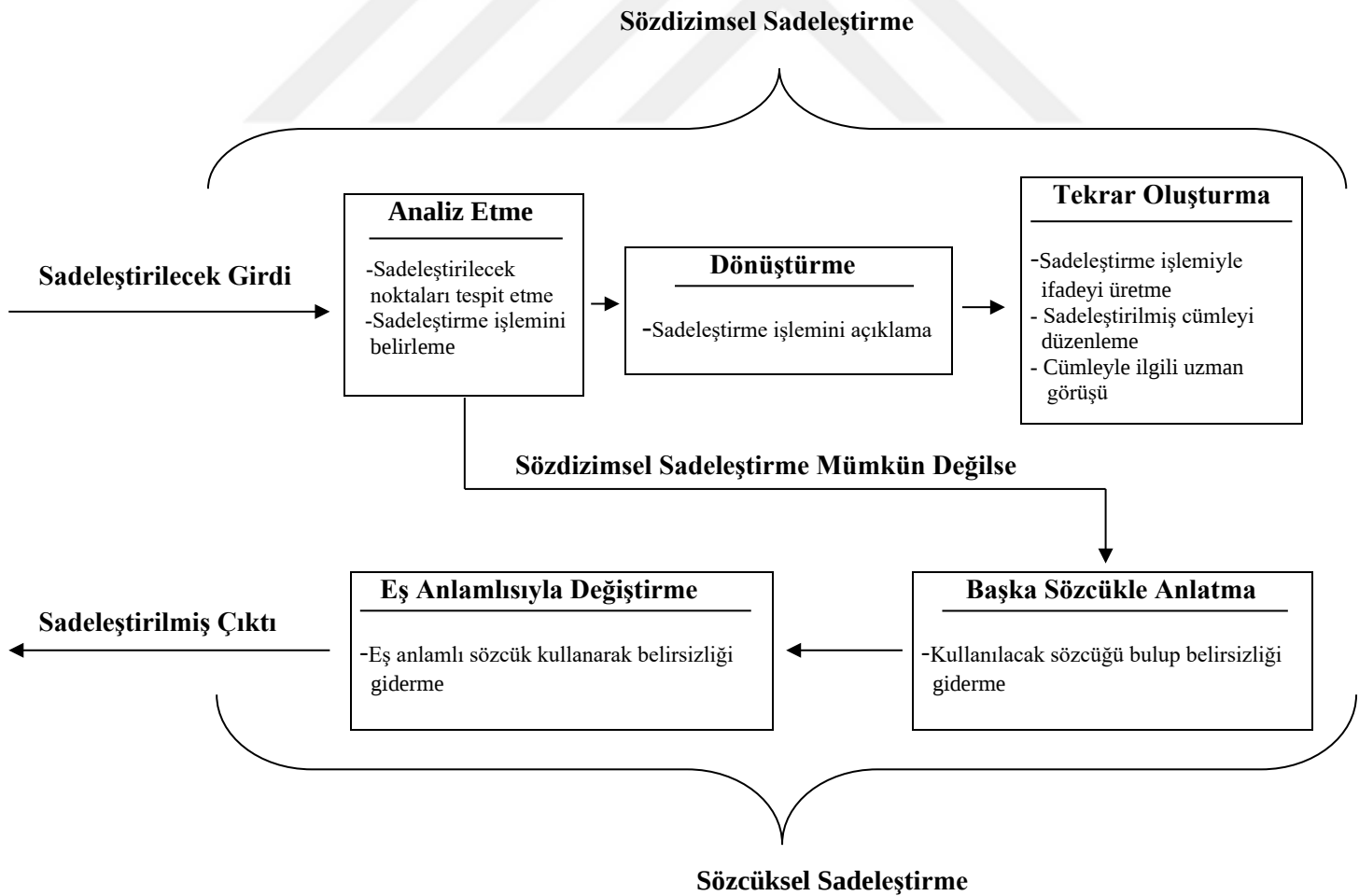
Bu çalışma kullanılan sadeleştirme ölçeği Siddharthan'ın (2002) “An Architecture For a Text Simplification System” adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Siddharthan sadeleştirme ölçeğini bir tablo şeklinde göstererek sadeleştirme sürecini sözdizimsel ve sözcüksel olmak

üzere iki ana bölüme ayırmıştır. Sözdizimsel sadeleştirme bölümünde analiz, dönüştürme ve tekrar oluşturma aşamaları; sözcüksel sadeleştirme bölümünde ise eş anlamlısıyla anlatma ve başka kelimelerle açıklama aşamaları bulunmaktadır.

Analiz aşaması genel olarak kelime veya kelime gruplarının çözümlenmesi, ayıklanacak kelime veya kelime gruplarının sınırlarının belirlenmesi gibi işlemlerden oluşur, basitleştirilebilen söz dizimsel yapıların tanımlandığı aşamadır. Dönüştürme aşamasında söz dizimsel kurallar sırasıyla uygulanır. Tekrar oluşturma aşamasında ise dönüştürmede yapılan işlemlerden sonra ortaya çıkan sorunlar giderilmeye çalışılır ve sadeleştirilmiş cümle tam olarak ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu aşamada kontrol edilen, anlamı ve tutarlılığı koruma kriterleri büyük öneme sahiptir. Sözcüksel düzeyde sadeleştirmeler sözdizimsel sadeleştirmenin söz konusu olmadığı durumlarda analiz bölümünden sonra direkt olarak yapılır (Siddharthan, 2002).

Çalışmamızda kullanılan Siddharthan'ın (2002) çalışmasından uyarlanan sadeleştirme ölçeği Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Çalışmada Kullanılacak Sadeleştirme Ölçeği

Bu tezde kullanılan ölçeğe göre sadeleştirme önce iki ana bölüme ayrılmıştır, bu ana bölümler sözdizimsel ve sözcüksel sadeleştirme bölümleridir. Sözdizimsel sadeleştirme bölümlerinin (analiz, dönüştürme ve tekrar oluşturma) aşamaları orijinal tablonunkiyle aynı olup içerik olarak değişikliğe uğramışlardır.

Analiz bölümünde cümledeki sadeleştirilecek sözdizimsel ve sözcüksel noktalar tespit edilmiş ve dönüştürme bölümünde açıklanacak olan sadeleştirme işlemleri belirlenmiştir.

Örnek:

Ö.C.: Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

kaybolmuş: Bu sıfat-fiil kullanımı B1 seviyesine uygun değildir.

paltomun yakası içinde: Tamlamada eksilti vardır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ayırma-bölme / silme / yeniden sıralama / ekleme / db. değiştirme

Sözcüksel sadeleştirme bölümü bir nevi dönüştürme bölümü gibi düşünülmüştür. Sözcüksel olarak yapılması gereken değişikliklerin tekrar oluşturma bölümünde nasıl yapılması gerektiğinin açıklandığı bölümdür.

Örnek:

Ö. C.: Soğuğa alışmış, mukavemete hazırlanmış gibiydim.

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “mukavemet” sözcüğü eş anlamlısı olan “direnme” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Dönüştürmede analiz aşamasında belirlenen işlemlerin (sözcüksel düzeyde hariç) nasıl uygulanması gerektiği teker teker açıklanmıştır.

Örnek:

Ö.C.: Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım.

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle üçe bölünecektir.

Yeniden Sıralama: 1. cümlecikteki kelimeler yer değiştirecek.

Silme: “kaybolmuş” ifadesi silinecektir.

Ekleme: Birinci cümleye “kafam” kelimesini özne olarak eklemek gerekmektedir.

“paltomun yakası içinde” ifadesi “paltomun yakasının içindeydi” olarak değiştirilip tamlamadaki eksilti giderilecektir.

Db. Değiştirme: paltomun yakasının içinde” tamlamasındaki “içinde” kelimesi “içindeydi” olarak değiştirilmelidir.

Tekrar oluşturma bölümünde dönüştürme ve sözcüksel sadeleştirme bölümlerinde yapılan açıklamalara göre işlemler teker teker uygulanmıştır. Ayrıca yine bu bölümde “sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme” ölçütünde işlemlerden geçen cümlelerin son hâli verilmiştir. Yapılan işlemler koyu renkle işaretlenmiş ve cümle, bir sonraki işleme yeni hâliyle girmiştir.

Örnek:

Ö.C.: Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: paltomun yakası içinde yarı yarıya
2. cümlecik: kaybolmuş
3. cümlecik: kafamı çıkardım

Silme:

1. cümlecik: paltomun yakası içinde yarı yarıya
2. cümlecik: **kaybolmuş**
3. cümlecik: kafamı çıkardım

Yeniden Sıralama

1. cümlecik: **yarı yarıya** paltomun yakası içinde (yarı yarıya)
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Ekleme:

1. cümlecik: **kafam** yarı yarıya paltomun yakasının içinde
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: kafam yarı yarıya paltomun yakasının (içinde) **içindeydi**
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi kafamı çıkardım

S. C.: Kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi. Kafamı çıkardım.

Tekrar oluşturma bölümünde yer alan “cümleyle ilgili uzman görüşü” ölçütü için uzmanlardan görüş alınmıştır. Uzmanlar cümleleri okuyup sadeleştirilecek cümle ile sadeleştirme işlemlerinden geçmiş olan cümlelerin anlam bakımından yakınlığı, sadeleştirmenin

uygun olup olmadığı yönündeki görüşlerini belirtmişlerdir. Onlardan alınan dönütler doğrultusunda sadeleştirilen cümlelerde değişiklikler yapılmış ve cümlelere son hâlleri verilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan sadeleştirme işlemleri şunlardır: değiştirme (dil bilgisel değiştirme ve sözcüksel değiştirme), silme, ekleme, ayırma-bölme, yeniden sıralama, birleştirme-bağlama. Bu işlemler (sc. değiştirme yani sözcüksel değiştirme hariç) sözdizimsel sadeleştirme ana bölümüne dâhildir.

Db. Değiştirme (dil bilgisel değiştirme): Sadeleştirme için belirlenen dil düzeyinin üstündeki dil bilgisi yapılarını değiştirmek için kullanılmıştır. Ayrıca sadeleştirme işlemlerinden dolayı bir kelime ya da ifadenin cümledeki görevinin ya da yerinin değişmesinden dolayı aldığı ekler de bu değiştirme işlemine dâhil edilmiştir.

Örnek :

Ö.C.: Benimle beraber belki ona yakın insan, gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor ve yataklarının ümit, hayal, güzel günler veyahut uykusuz, muharebeli geceler, sığınaklar düşündüren ılıkliğına bir an evvel kavuşmak için bir türlü görünmeyen tramvaya sabırsızlanıyorlardı.

Db. Değiştirme:

- 1.cümlecik: benimle beraber ona yakın insan herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyordu
2. cümlecik: ve yataklarının ılıkliğına bir an önce kavuşmak istiyorlardı
3. cümlecik: bu ılıklik (ümit) **ümidî**, (hayal) **hayalî**, güzel (günler) **günleri** ya da uykusuz, sıkıntılı (geceler) **geceleri**, (sığınaklar) **sığınakları** (düşündüren) **akıllarına getiriyordu**
4. cümlecik: hepsi(tramvaya) **tramvayı** sabırsızlıkla bekliyordu
5. cümlecik: ama tramvay bir türlü (gelmeyen) **gelmiyordu**

Yukarıdaki sözdizimsel sadeleştirme işleminde “ümit, hayal, güzel günler, sıkıntılı geceler, sığınaklar” kelimeleri belirtme durumu hâli aldığından dil bilgisel değişiklik işleminde gösterilmişlerdir. Ayrıca “gelmeyen” ifadesi düzeye uygun olmayan sıfat fiil içerdiğinden “gelmiyordu” şeklinde zaman eki alıp yükleme dönüşmüş ve dil bilgisel değişikliğe uğramıştır. Bu da bir sözdizimsel sadeleştirmedir.

Sc. Değiştirme (sözcüksel değiştirme): Düzeye uygun olmayan kelime, kelime grubu, mecazlı anlatım ifadelerinin değiştirilmesi işlemidir. Değiştirme işlemi düzeye uygun olmayan ‘ifadenin’ başka sözcükle anlatılması veya eş anlamlısıyla değiştirilmesi yoluyla yapılır.

Örnek:

Ö.C.: Valiye kadar çıkmayı akıl edemezler. Bu muhakkak bir esrarkeştir, dedim.

Sözcüksel Sadeleştirme

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “akıl et-” ifadesi “düşün-” kelimesi ile değiştirilecektir.

“muhakkak” kelimesi “kesinlikle” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “dedim” ifadesi “diye düşündüm” ile değiştirilecektir ayrıca “çık-” fiili “git-” fiili ile değiştirilecektir.

Yukarıdaki cümle “Valiye kadar gitmeyi düşünemezler. Bu kesinlikle bir esrarkeştir, diye düşündüm.” şeklinde değişmiştir.

Silme: Belirlenen seviyeye anlamca uygun olamayan ifadelerin cümleden tamamen çıkarılıp bir daha kullanılmamasıdır.

Örnek:

Ö.C.: O zamanlar daha Camlı Köşk’ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

Silme: O zamanlar daha **Camlı Köşk’ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen** buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

Silme işleminden geçen bu cümle “O zamanlar daha buz gibi bir rüzgâr esiyordu.” hâlinde sadeleştirilmiştir.

Ekleme: Özgün cümlede geçen ve anlamayı olumsuz yönde etkileyebilecek eksilti yapıyı ek veya kelime ekleyerek tamamlama işlemidir.

Örnek:

Ö.C.: Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket, bu saniyede insana dostlarım yatak ne değildir ki...

Ekleme:

Ekleme işleminin sonucu olarak sadeleştirilmiş cümle “Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket **demektir**. Bu saniyede insan için dostlarım yatak ne değildir ki, **her şeydir**.” hâline gelmiştir.

Yukarıdaki bölünmüş cümlelerin sonuna yüklem görevi görecek olan “demektir” ifadesi, ikinci cümlelerin sonuna da cümlede bulunmayan ve yine yüklem görevi görecek olan “her şeydir” ifadesi, ekleme işlemleri sonucunda cümleye eklenmiştir.

Ayrırma-Bölme: Sıfat-fiil gibi düzey üstü yapıların değiştirilebilmesi için cümlelerin küçük cümleciklere bölünmesi işlemidir. Tekrar oluşturma bölümünde ayırma-bölme işleminden sonra diğer işlemler gerçekleştirilir ve ayrılan parçalar birleştirilir.

Örnek:

Ö.C.: Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım.

Ayrırma-Bölme:

1. cümlecik: donmak üzere olan insanların tatlılığını

2. cümlecik: içimde hissetmeye başladım

Bu cümle için gerekli olan diğer işlemler, ayrılmış cümleler üzerinden yapıldıktan sonra cümle kalan hâliyle yazılmıştır. Cümle “Hani insanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederler ya, ben de bunu içimde hissetmeye başladım.” şeklinde sadeleştirilmiştir.

Yeniden Sıralama: Ayırma-Bölme işlemiyle cümle ayrılıp birtakım işlemlerden geçtikten sonra cümlecikler arasında bir sıra değişikliği söz konusu olursa bu işlem uygulanır. Ayrıca özgün cümlede herhangi bir kelime ya da ifade yer değiştirmeliyse, örneğin devrik bir cümlenin kurallı hâle getirilmesi gerekirse yine yeniden sıralama işlemi uygulanır.

Örnek:

Ö.C.: Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım.

Yeniden Sıralama

1. cümlecik: **yarı yarıya** paltomun yakası içinde (yarı yarıya)

2. cümlecik: kaybolmuş

2. cümlecik: kafamı çıkardım

Yukarıdaki cümlede “yarı yarıya” ifadesi cümlenin başına alınarak yeniden sıralama işlemi uygulanmıştır. Diğer işlemlerden sonra cümlenin son hâli “Kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi. Kafamı çıkardım.” şeklindedir.

Birleştirme-Bağlama: Ayrı yargı içermemesine rağmen noktayla ayrılan cümlelerin ya da ortak ögeye sahip iki kısa cümlenin bağlaçlarla veya noktalama işaretleriyle birleştirilmesi işlemidir.

Örnek:

Ö.C.: Kafamı çıkardım. Kafamı bir iki defa salladım.

Birleştirme-Bağlama:

Yukarıdaki cümle silme ve ekleme işlemlerinden sonra aşağıdaki gibi birleştirilmiştir.

S.C.: Kafamı çıkardım **ve** bir iki defa salladım.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Hikâyenin Sadeleştirilmesi

(1) Ö.C.: Gece. Saat on ikiyi geçiyor.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

Arada nokta olmasına rağmen iki yargı içermemektedir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: birleştirme-bağlama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Birleştirme-Bağlama: Nokta ile ayrılan ilk cümleyle ikinci cümle birleştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Birleştirme-Bağlama:

gece (.) saat on ikiyi geçiyor

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: gece saat on ikiyi geçiyor

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Gece saat on ikiyi geçiyor.

(2) Ö.C.: Öyle olmasa bu kadar ince eleyip sık dokumaya lüzum görmez, vakit gece yarısını geçmişti, derdim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

öyle olmasa: Bir önceki cümleyle bağlantıyı kurmaktadır ama açıklık yoktur.

(lüzum) görmez: Geniş zaman gibi görünmektedir aslında geniş zamanın hikâyesinin eksilteli kullanımıdır. Okuyucu tarafından anlaşılmayabilir.

lüzum: Bu kelime sık kullanılmamaktadır.

geçmişti: Öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db.değiştirme / sc. değıştırme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “ lüzum görmez” ifadesindeki “ lüzum” kelimesi daha sık kullanılan “gerek” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “öyle olmasa” ifadesi “saatin altında beklemesem” ile değiştirilerek cümleye açıklık getirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “geçmişti” yerine B1 seviyesine uygun olan “geçiyordu” kullanılacaktır.

Ekleme: “lüzum görmez” ifadesi “lüzum görmezdim” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme İşlemiyle İfadeyi Üretme:

Sc.Değiştirme:

(öyle olmasa) **saatin altında beklemesem** bu kadar ince eleyip sık dokumaya (lüzum) **gerek** görmez, vakit gece yarısını geçmişti, derdim

Db.Değiştirme:

saatin altında beklemesem bu kadar ince eleyip sık dokumaya gerek görmez, vakit gece yarısını (geçmişti) **geçiyordu**, derdim

Ekleme:

saatin altında beklemesem bu kadar ince eleyip sık dokumaya gerek görmez**dim**, vakit gece yarısını geçiyordu, derdim

Sadeleştirme işlemiyle cümleyi düzenle: öyle olmasa bu kadar ince eleyip sık dokumaya gerek görmezdim, vakit gece yarısını geçiyordu, derdim

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Saatin altında beklemesem bu kadar ince eleyip sık dokumaya gerek görmezdim, vakit gece yarısını geçiyordu, derdim.

(3) Ö.C.: Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde, şu devam eden kıştan bir buz gibi gece hatırıma geliyor.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

devam eden: Sıfat-fiil yapısı B1 seviyesine uygun değildir.

hatırına (gelmek): Bu kelime kullanım sıklığı bakımından B1 seviyesine uygun değildir.

epey oluyor: Ana cümlede yapılacak olan değişiklikler nedeniyle bu cümle asıl olayın başlama cümlesi olacağından yeri değiştirilmelidir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: silme / ekleme / sc. değiştirme /db. değiştirme/ yeniden

sıralama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “hatırına gel-” ifadesi “aklıma gel-” ifadesiyle değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “hatırına geliyor” şimdiki zamanlı yüklem geçmiş zamanla kullanılacaktır.

“gece” kelimesi yeni tamlama nedeniyle “gecesi” şeklinde kullanılacaktır.

Silme: “şu devam eden kıştan bir” ifadesi çıkarılacaktır.

Ekleme: “kış” ve “bir” kelimesi eklenecektir.

Yeniden Sıralama: “Epey oluyor” cümlesi sona alınacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde, **şu devam eden kıştan bir** buz gibi gece hatırıma geliyor.

Ekleme:

Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi **bir kış** gece hatırıma geliyor.

Db. Değiştirme:

Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi bir kış (gece) **gecesi** hatırıma (geliyor) **geldi**.

Sc. Değiştirme:

Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi bir kış gecesi (hatırıma geldi) **aklıma geldi**.

Yeniden Sıralama:

(Epey oluyor.) Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi bir kış gecesi aklıma geldi. **Epey oluyor**.

Sadeleştirilmiş Cümleyi Düzenleme: epey oluyor baharın bu soğuk günlerinde buz gibi bir kış gecesi aklıma geldi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde kış hâlâ devam ediyordu. İşte bu buz gibi kış gecelerinden biri aklıma geldi.” şeklinde sadeleştirilmiştir. Sıfat- fiil yüzünden ayırma-bölme ve db. değiştirme işlemlerine uğramıştır. Ancak bu cümlemin özgün cümleyle anlamca örtüşmediği ifade edildiğinden cümle aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir. Ayırma-bölme işlemi gereksiz bulunmuştur.

S.C. : Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi kış gecesi aklıma geldi. Epey oluyor.

(4) **Ö.C.:** O zamanlar daha bahardan haber bile yoktu.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(5) **Ö. C.:** Şimdi ne kadar olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde insanı şşırtan ve başını döndüren bir koku var.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

ne kadar olsa: B1 seviyesindeki bir okuyucu açısından anlaşılması güç bir ifadedir.

şşırtan ve başını döndüren: Ettirgen çatı ve sıfat fiil içeren ifadelerdir. Dil bilgisel açıdan

B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc.değıştirme / db. değıştirme /ayırma-bölme / ekleme / yeniden sıralama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değıştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değıştirme: “ne kadar olsa” yerine “az da olsa” ifadesi kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değıştirme: “insanı şşırtan ve başını döndüren” yerine “bu kokuya insan şşırtıyor, insanın başı dönüyor” ifadesi kullanılacaktır. “bir koku var” ifadesine ekleme yapılacağından “koku” kelimesi tamlanan eki alacaktır.

Ekleme: “bir koku var” ifadesinde “bahar” kelimesi kullanılarak belirtili tamlama eklenecektir. İkinci cümleye “bu kokuya”, “bu kokudan” ve “insanın” ifadeleri eklenecektir.

Ayırma-Bölme: Cümle üçe bölünecektir.

Yeniden sıralama: İkinci ve üçüncü cümleler yer değıştirecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değıştirme:

şimdi (ne kadar olsa) **az da olsa** sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde insanı şşırtan ve başını döndüren bir koku var

Ayırma-Bölme: -

1. cümlecik: şimdi az da olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde
2. cümlecik: insanı şşırtan ve başını döndüren
3. cümlecik: bir koku var

Yeniden Sıralama:

1. cümlecik: şimdi az da olsa sisin ve yağmurun içinde
2. cümlecik: bir koku var
3. cümlecik: insanı şaşırtan ve başını döndüren

Ekleme:

1. cümlecik: şimdi az da olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde
2. cümlecik: bir **bahar** koku var
3. cümlecik: insanı şaşırtan ve başını döndüren

Db. Değıştirme:

şimdi az olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde bir bahar (koku) kokusu var. (insanı şaşırtan) **insan şaşırtıyor**, (başını döndüren)**başı dönüyor**

Ekleme:

şimdi az olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde bir bahar kokusu var. **Bu kokuya** insan şaşırtıyor, **bu kokudan** insanın başı dönüyor

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: şimdi az da olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde bir bahar kokusu var bu kokuya insan şaşırtıyor, bu kokudan insanın başı dönüyor

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Şimdi az da olsa sisin ve yağmurun hatta soğğun içinde bir bahar kokusu var. Bu kokuya insan şaşırtıyor, bu kokudan insanın başı dönüyor.

(6) Ö.C.: O zamanlar daha Camlı Köşk'ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

Camlı Köşk'ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen: dil bilgisel, sözcüksel ve anlamsal olarak B1 seviyesinde anlaşılması güçtür.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değıştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değıştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “Camlı Köşk'ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen” ifadesi çıkarılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme: O zamanlar daha **Camlı Köşk**'ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: o zamanlar daha buz gibi bir rüzgâr esiyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlara göre uygun bulunmuştur.

S. C.: O zamanlar daha buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

(7) Ö.C.: Benimle beraber belki ona yakın insan, gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor ve yataklarının ümit, hayal, güzel günler veyahut uykusuz, muharebeli geceler, sığınaklar düşündüren ılıkliğına bir an evvel kavuşmak için bir türlü görünmeyen tramvaya sabırsızlanıyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gördükleri: Sıfat-fiil kullanımı B1 seviyesine uygun değildir.

düşündüren: Ettirgen ve sıfat-fiil içeren bu kelime B1 seviyesine uygun değildir.

görünmeyen: Dönüşlü çatı ve sıfat-fiil içerdiğinden B1 seviyesine uygun değildir.

görüyor: Şimdiki zaman gibi görünen /-yor/ eki aslında /-yordu/ şimdiki zamanın hikâyesinin eksilteli kullanımıdır. Anlaşılmayı zorlaştırmaktadır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ayırma-bölme / db. değiştirme / sc. değiştirme /ekleme / silme / yeniden sıralama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “veyahut” bağlacı daha sık kullanılan “ya da” bağlacı ile değiştirilecektir. “bir an evvel” ifadesindeki “evvel” kelimesi “seviyeye uygun olan “önce” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “muharebeli geceler” ifadesindeki “muharebeli” sözcüğü B1 seviyesinde anlaşılması daha kolay olan “sıkıntılı” sözcüğü ile değiştirilecektir. Ayrıca “görünmeyen” ifadesi “gel-” fiili ile değiştirilip sözdizimsel sadeleştirmeye uğrayacaktır. Son olarak “sabırsızlanıyorlardı” ifadesi “sabırsızlıkla bekliyordu” şeklinde değişecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle altıya bölünecektir.

Silme: “gördükleri” sıfat fiil içeren ifade kullanılmayacaktır.

Ekleme: “görüyor” şimdiki zaman görünümlü ifade “görüyordu” şeklinde kullanılacaktır. “kavuşmak için sabırsızlanmak” ifadesi bölünürken “istemek” fiili eklenecektir. Üçüncü

cümleye “bu ılıkılık” ifadesi eklenecektir. Dördüncü cümleye “hepsi” kelimesi ve beşinci cümleye “ama” bağlacı ve “tramvay” kelimeleri eklenecektir.

Db.Değiştirme: “düşündüren” ifadesi cümle bölünürken “akıllarına getiriyordu” ile değiştirilecektir. “görünmeyen” ifadesi ayırma-bölme işleminden ve sözcüksel değiştirme işleminden sonra “gelmiyordu” yüklemi hâline getirilecektir.

Yeniden sıralama: Dördüncü ve altıncı cümleciğin yerleri değişecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

benimle beraber belki ona yakın insan, gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor ve yataklarının ümit, hayal, güzel günler (veyahut) **ya da** uykusuz, (muharebeli) **sıkıntılı** geceler, sığınaklar düşündüren ılıkılığına bir an (evvel) **önce** kavuşmak için bir türlü (görünmeyen) **gelmeyen** tramvaya (sabırsızlanıyorlardı) **sabırsızlıkla bekliyorlardı**

Ayrma-Bölme:

1. cümlecik: benimle beraber belki ona yakın insanın gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor
2. cümlecik: ve yataklarının
3. cümlecik: ümit, hayal, güzel günler ya da uykusuz, sıkıntılı geceler, sığınaklar düşündüren
4. cümlecik: ılıkılığına bir an önce kavuşmak için
5. cümlecik: bir türlü gelmeyen
6. cümlecik: tramvaya sabırsızlıkla bekliyordu

Yeniden Sıralama:

- 1.cümlecik: benimle beraber ona yakın insan gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor
2. cümlecik: ve yataklarının ılıkılığına bir an önce kavuşmak için
3. cümlecik: ümit, hayal, güzel günler ya da uykusuz, sıkıntılı geceler, sığınaklar düşündüren
4. cümlecik: tramvaya sabırsızlıkla bekliyordu
5. cümlecik: bir türlü gelmeyen

Silme:

- 1.cümlecik: benimle beraber ona yakın insan **gördükleri** herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor
2. cümlecik: ve yataklarının ılıkılığına bir an önce kavuşmak **için**
3. cümlecik: ümit, hayal, güzel günler ya da uykusuz, sıkıntılı geceler, sığınaklar düşündüren
4. cümlecik: tramvaya sabırsızlıkla bekliyordu

5. cümlecik: bir türlü gelmeyen

Ekleme:

1.cümlecik: benimle beraber ona yakın insan herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyordu

2. cümlecik: ve yataklarının ılıkılığına bir an önce kavuşmak **istiyorlardı**

3. cümlecik: **bu ılıkılık** ümit, hayal, güzel günler ya da uykusuz, sıkıntılı geceler, sığınaklar düşündüren

4. cümlecik: **hepsi** tramvaya sabırsızlıkla bekliyordu

5. cümlecik: **ama tramvay** bir türlü gelmeyen

Db. Değişirme:

1.cümlecik: benimle beraber ona yakın insan herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyordu

2. cümlecik: ve yataklarının ılıkılığına bir an önce kavuşmak istiyorlardı

3. cümlecik: bu ılıkılık (ümit) **ümidi**, (hayal) **hayali**, güzel (günler) **günleri** ya da uykusuz, sıkıntılı (geceler) **geceleri**, (sığınaklar) **sığınakları** (düşündüren) **akıllarına getiriyordu**

4. cümlecik: hepsi(tramvaya) **tramvayı** sabırsızlıkla bekliyordu

5. cümlecik: ama tramvay bir türlü (gelmeyen) **gelmiyordu**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: benimle beraber ona yakın insan, ayakta herhangi bir filmin rüyasını görüyordu ve yataklarının ılıkılığına bir an evvel kavuşmak istiyorlardı bu ılıkılık ümidi, hayali, güzel günleri veyahut uykusuzluğu, rahatsız geceleri, sığınakları akıllarına getiriyordu hepsi tramvayı sabırsızlıkla bekliyordu ama tramvay bir türlü gelmiyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Benimle beraber ona yakın insan, ayakta herhangi bir filmin rüyasını görüyordu ve yataklarının ılıkılığına bir an önce kavuşmak istiyorlardı. Bu ılıkılık ümidi, hayali, güzel günleri ya da uykusuzluğu, sıkıntılı geceleri, sığınakları akıllarına getiriyordu. Hepsi tramvayı sabırsızlıkla bekliyordu ama tramvay bir türlü gelmiyordu.

(8) Ö.C.: Ağzımdan su buharı fışkırıyor.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

fışkırıyor: Burada aslında geçmiş zamandan bahsedildiğinden şimdiki zamanın hikâyesi eksilteli kullanılmıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: “fıskırıyor” ifadesindeki /-Iyor/ ekine /-DI/ eki eklenerek eksilti tamamlanacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ekleme:

ağzımdan su buharı fıskırıyor**du**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: ağzımdan su buharı fıskırıyor**du**

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Ağzımdan su buharı fıskırıyor**du**.

(9) Ö.C.: Birbiriyle konuşan insanların arasına bir sis tabakası seriliyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

konusan: B1 seviyesine uygun olmayan sıfat-fiil içermektedir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: db. değiştirme / silme / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “konusan” ifadesi “konuşurken” ile değiştirilecektir.

“arasına” kelimesi “aralarına” ile değiştirilecektir.

Silme: “insanların arasına” tamlamasındaki “insanların” silinecektir.

Ekleme: “insanlar” kelimesi cümle başına özne olarak eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

birbirleriyle (konusan) **konuşurken** insanların (arasına) **aralarına** bir sis tabakası seriliyordu

Ekleme:

insanlar birbirleriyle konuşurken insanların aralarına bir sis tabakası seriliyordu

Silme:

insanlar birbirleriyle konuşurken **insanların** aralarına bir sis tabakası seriliyordu

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme:

insanlar birbirleriyle konuşurken aralarına bir sis tabakası seriliyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: İnsanlar birbiriyle konuşurken aralarına bir sis tabakası seriliyordu.

(10) Ö.C.: Yatak şimdi bütün insanlar için, ekmek kadar azizdir.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

şimdi: Bu kelime gerçek anlamıyla kullanılmadığından okuyucu tarafından anlaşılmayabilir.

aziz: Bu kelime B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “şimdi” kelimesi “böyle zamanlarda” ifadesi ile değiştirilecektir.

“aziz” kelimesi seviyeye daha uygun olan “değerli” kelimesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

yatak (şimdi) **böyle zamanlarda** bütün insanlar için, ekmek kadar (azizdir) **değerlidir**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme:

yatak böyle zamanlarda bütün insanlar için, ekmek kadar değerlidir

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Yatak böyle zamanlarda bütün insanlar için, ekmek kadar değerlidir.

(11) Ö.C.: Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket, bu saniyede insana dostlarım yatak ne değildir ki...

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

Cümlelerin sonundaki imâlî soru anlaşılamayabileceğinden bu soru silinmelidir.

dostlarım: Hitap kelimesi ikinci cümlelerin başına alınmalıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ayırma-bölme / ekleme / yeniden sıralama / sc.değiştirme / silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “insana” kelimesi “insan için” ifadesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayrırma-Bölme: Cümle ikiye bölünecektir.

Ekleme: Birinci cümlemin bölündüğü yere yüklem olarak “demektir” eklenecektir.

İmâlî soruya cevap olarak “ Her şeydir.” cümlesi eklenecektir.

Yeniden Sıralama: “dostlarım” kelimesi yer değiştirecektir.

Silme: İmâlî soru silinecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket, bu saniyede (insana) **insan için** dostlarım yatak ne değildir ki

Ayrırma-Bölme:

1. cümlecik: yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket
2. cümlecik: bu saniyede insan için dostlarım yatak ne değildir ki

Ekleme:

1. cümlecik: yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket **demektir**
2. cümlecik: bu saniyede insan için dostlarım yatak ne değildir ki **her şeydir**

Silme:

1. cümlecik: yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket demektir
2. cümlecik: bu saniyede insan için dostlarım yatak **ne değildir ki** her şeydir

Yeniden Sıralama:

1. cümlecik: yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket demektir **dostlarım**
2. cümlecik: bu saniyede insan için (dostlarım) yatak her şeydir

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket demektir dostlarım, bu saniyede insan için yatak, her şeydir

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket demektir.

Dostlarım, bu saniyede insan için yatak, her şeydir.

(12) Ö.C.: Burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim: Bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var...

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

dalmak üzereyim: Anlam olarak açık değildir, eksilti vardır.

bir şeyler birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var: Bu mecaz anlam içeren ifadeler seviye üstüdür.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var” ifadeleri silinecektir.

Ekleme: “dalmak üzereyim” ifadesine “uykuya” kelimesi eklenecektir. “kendimi böyle hayal ediyordum” ifadesi cümleye eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim **bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var**

Ekleme:

burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; **uykuya** dalmak üzereyim **kendimi böyle hayal ediyordum**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim kendimi böyle hayal ediyordum

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Sadeleştirilen bu cümlelerin ilk hâli “Burnum yastıkta, yorganım ağzımın üstünde, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim: Sanki bir

çeşmeden içime ılık ılık su damlıyor. kendimi böyle hayal ediyordum” şeklindedir. Sadeleştirilen bu ilk cümlede yapılan işlemler; ekleme ve sc. değiştirme (başka sözcükle anlatma) işlemleridir. Ancak uzmanlar mecazlı anlatımın tamamen çıkarılması yönünde görüş bildirdiklerinden cümle aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

S. C.: “Burnum yastıkta, yorganım ağzımın üstünde, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim.” kendimi böyle hayal ediyordum.

(13) Ö.C.: Tramvay hâlâ yok.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

yok: Şimdiki zamana görünümünde olmasına rağmen cümle geçmiş zamanı anlatmaktadır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “yok” kelimesi “yoktu” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

Tramvay hâlâ (yok) **yoktu**.

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: tramvay hâlâ yoktu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Tramvay hâlâ yoktu.

(14) Ö.C.: Biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belki de uyuyuvvereceğim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

biraz daha: “düşün-“ fiiliyle ilgilidir ama bu kelimeye uzaktır.

uyuyuvvereceğim: Tezlik eylemi B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: yeniden sıralama / ekleme /db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden sıralama: “yerimde” kelimesi cümlenin başına getirilecektir.

Db. Değişirme: “uyuyuvoreceğim” fiilindeki tezlik eylemi silinecek ve sadece fiilde geniş zamanın hikâyesi kullanılacaktır.

Ekleme: tezlik eylemi çıkarılınca anlamın da kaybolmaması için “hemen” kelimesi ve ayrıca anlamı güçlendirmek için cümleye “orada” kelimesi de eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Yeniden sıralama:

yerimde biraz daha (yerimde) yatağımı, uykuyu düşünsem belki de uyuyuvoreceğim

Db. Değişirme:

yerimde biraz daha yatağımı, uykuyu düşünsem belki de (uyuyuvoreceğim) **uyurdum**

Ekleme:

yerimde biraz daha yatağımı, uykuyu düşünsem belki de **hemen orada** uyurdum

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belki de hemen orada uyurdum

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Yerimde biraz daha yatağımı, uykuyu düşünsem belki de hemen orada uyurdum.

(15) Ö.C.: Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

olan: Sıfat-fiili B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ayırma-bölme /ekleme /sc. değişirme /db.değişirme /silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: “duymaya başladım” ifadesindeki “duy-” fiili seviyeye daha uygun olan “hisset-” fiili ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle ikiye bölünecektir.

Ekleme: Cümle bölündükten sonra ilk cümleye “insanlar” , “hissederler” ve “bir” kelimeleri eklenecektir. Ayrıca cümlenin metnin diline yaklaştırılması için “hani ve ya” ifadeleri eklenecektir. İkinci cümleye özne olarak “ben de” ve birinci cümledeki nesneye gönderme yapmak için “bunu” işaret sıfatı eklenecektir.

Db. Değiştirme: Cümle bölündükten sonra “donmak üzere”, “donmak üzereyken” ile değiştirilecektir. “tatlılığını” kelimesi “tatlılık” ile değiştirilecektir.

Silme: “insanların” kelimesi çıkarılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde (duymaya) **hissetmeye** başladım

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: donmak üzere olan insanların tatlılığını
2. cümlecik: içimde hissetmeye başladım

Ekleme:

1. cümlecik: **hani insanlar** donmak üzere olan **bir** insanların tatlılığını **hissederler ya**
2. cümlecik: **ben de bunu** içimde hissetmeye başladım

Silme:

1. cümlecik: hani insanlar donmak üzere olan bir **insanların** tatlılığını hissederler ya
2. cümlecik: ben de bunu içimde hissetmeye başladım

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: hani insanlar (donmak üzere olan) **donmak üzereyken** bir (tatlılığını) **tatlılık** hissederler ya
2. cümlecik: ben de bunu içimde hissetmeye başladım

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: hani insanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederler ya, ben de bunu içimde hissetmeye başladım

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Sadeleştirilen cümlenin ilk hâli “İnsanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederler, ben de bunu içimde hissetmeye başladım.” şeklindedir ancak cümlenin, metnin diline yakınlaştırılması gerektiği görüşü doğrultusunda ekleme işlemi daha kapsamlı hâle getirilmiştir. Sonuç olarak metin aşağıdaki hâlini almıştır.

S.C.: Hani insanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederler ya, ben de bunu içimde hissetmeye başladım.

(16) Ö.C.: “Bari gideyim şu aşık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım” dedim.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(17) Ö.C.: Bir iki adım atmamıştım ki önüme bir adam dikildi.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

atmamıştım: Rivayet zamanın hikâyesi B1 kuruna uygun değildir.

ki: “-mİştİ” yapısı değişeceğinden bu bağlaç da kullanılmamalıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db. değiştirme / silme

SÖZCÜKSEL SADELEşTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEşTİRME

DÖNÜşTÜRME

Db. Değiştirme: “atmamıştım” ifadesi “atmadan” ile değiştirilecektir.

Silme: “ki” bağlacı kullanılmayacaktır.

Ekleme: “daha” zaman zarfı ve “ben” kişi zamiri cümleye eklenecektir.

TEKRAR OLUşTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

bir iki adım atmamıştım **ki** önüme bir adam dikildi

Db. Değiştirme:

bir iki adım (atmamıştım) **atmadan** önüme bir adam dikildi

Ekleme:

ben daha bir iki adım atmadan önüme bir adam dikildi

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: ben daha bir iki adım atmadan önüme bir adam dikildi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S. C.: Ben daha bir iki adım atmadan önüme bir adam dikildi.

(18) Ö.C.: Rüzgârdan yalnız bir karartı gördüm.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

karartı: Bu kelime seviyeye uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEşTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “karartı” kelimesi seviyeye daha uygun olan “gölge” kelimesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEşTİRME

DÖNÜşTÜRME

Sözdizimsel olarak dönüştürme uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUşTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değişirme:

rüzgârdan yalnız bir (karartı) **gölge** gördüm

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: rüzgârdan yalnız bir gölge gördüm

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Sadeleştirilmiş cümledeki “gölge” kelimesi, özgün cümledeki “karartı” kelimesini tam olarak karşılamadığı gerekçesiyle iki uzman tarafından uygun bulunmamış ve iki uzman kelimenin değiştirilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak diğer üç uzman “gölge” kelimesinde hemfikirdir.

S.C.: Rüzgârdan yalnız bir gölge gördüm.

(19) Ö.C.: Sonra yüzüme doğru bir hortumdan çıkar gibi bir duman yayıldı: Adam konuşuyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

çkar gibi: “-cAsInA” yapısının farklı kullanımı olduğundan B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ayırma-bölme / ekleme / db.değişirme / yeniden sıralama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-bölme: Cümle dörde bölünecektir.

Ekleme: İkinci cümleye “bu” ve “sanki” kelimeleri eklenecektir.

Db. Değişirme: “çkar “ ikinci cümlede yüklemi olarak kullanılacak ve “çıkıyordu” şeklinde kullanılacaktır.

Yeniden Sıralama: İkinci ve üçüncü cümlecik yer değiştirecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: sonra yüzüme doğru
2. cümlecik: bir hortumdan çıkar gibi
3. cümlecik: bir duman yayıldı
4. cümlecik: adam konuşuyordu

Yeniden Sıralama:

1. cümlecik: sonra yüzüme doğru

2. cümlecik: bir duman yayıldı
3. cümlecik: bir hortumdan çıkar gibi
4. cümlecik: adam konuşuyordu

Ekleme:

1. cümlecik: sonra yüzüme doğru
2. cümlecik: bir duman yayıldı
3. cümlecik: **bu duman sanki bir** hortumdan çıkar gibi
4. cümlecik: adam konuşuyordu

Db. Değişirme:

1. cümlecik: sonra yüzüme doğru
2. cümlecik: bir duman yayıldı
3. cümlecik: bu duman sanki bir hortumdan (çıkarmak gibi) **çıkıyordu**
4. cümlecik: adam konuşuyordu

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: sonra yüzüme doğru bir duman yayıldı. bu duman sanki bir hortumdan çıkıyordu: adam konuşuyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Sonra yüzüme doğru bir duman yayıldı. Bu duman sanki bir hortumdan çıkıyordu: Adam konuşuyordu.

(20) Ö.C.: Tatlı, munis bir Anadolu şivesiyle: -Ağabey, dedi, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi?

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

dedi: Fiilinin yeri anlamada güçlük yaratabilir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: yeniden sıralama / sc.değişirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: “munis” kelimesi seviyeye uygun olmadığından daha sık kullanılan “yumuşak” kelimesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden sıralama: “dedi” yüklemi cümlenin sonuna getirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değişirme:

tatlı, (munis) **yumuşak** bir Anadolu şivesiyle: - Ağabey, dedi, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi

Yeniden sıralama:

tatlı, yumuşak bir Anadolu şivesiyle: - Ağabey, (dedi), buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi **dedi**.

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: tatlı, yumuşak bir Anadolu şivesiyle: - Ağabey, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi dedi.

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Tatlı, yumuşak bir Anadolu şivesiyle: - Ağabey, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi? dedi.

(21) Ö.C.: Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

kaybolmuş: Bu sıfat-fiil kullanımı B1 seviyesine uygun değildir.

paltomun yakası içinde: Tamlamada eksilti vardır.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ayırma-bölme / silme / yeniden sıralama / ekleme/ db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle üçe bölünecektir.

Yeniden Sıralama: 1. cümlecikteki kelimeler yer değiştirecek.

Silme: “kaybolmuş” ifadesi silinecektir.

Ekleme: Birinci cümleye “kafam” kelimesini özne olarak eklemek gerekmektedir.

“paltomun yakası içinde” ifadesi “paltomun yakasının içinde” olarak değişecektir. Tamlamadaki eksilti giderilecektir.

Db. Değiştirme: paltomun yakasının içinde” tamlamasındaki “içinde” kelimesi “içindeydi” olarak değiştirilip yüklem olarak kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: paltomun yakası içinde yarı yarıya

2. cümlecik: kaybolmuş
3. cümlecik: kafamı çıkardım

Silme:

1. cümlecik: paltomun yakası içinde yarı yarıya
2. cümlecik: **kaybolmuş**
3. cümlecik: kafamı çıkardım

Yeniden Sıralama

1. cümlecik: **yarı yarıya** paltomun yakası içinde (yarı yarıya)
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Ekleme:

1. cümlecik: **kafam** yarı yarıya paltomun yakasının içinde
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Db. Değişirme:

1. cümlecik: kafam yarı yarıya paltomun yakasının (içinde) **içindeydi**
2. cümlecik: kafamı çıkardım

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi kafamı çıkardım

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi. Kafamı çıkardım.

(22) Ö.C.: (Kafamı çıkardım.) Kafamı bir iki defa salladım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

kafamı: Bu kelime bir önceki cümle sadeleştirilince ortaya çıkan ikinci cümlenin nesnesiyle aynıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme / birleştirme-bağlama / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “kafamı” kelimesi diğer cümlenin nesnesiyle aynı olduğundan silinecektir.

Birleştirme-Bağlama: Bir önceki cümleyle birleştirilecektir.

Ekleme: Birleştirme yapmak amacıyla “ve “ bağlacı kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

kafamı bir iki defa salladım

Birleştirme-Bağlama:

kafamı çıkardım (.) bir iki defa salladım

Ekleme:

kafamı çıkardım ve bir iki defa salladım

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kafamı salladım ve bir iki defa salladım

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Kafamı çıkardım ve bir iki defa salladım.

(23) Ö.C.: Soğuğa alışmış, mukavemete hazırlanmış gibiydim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

soğuğa alışmış gibiydim: Bu dil bilgisi yapısı B1 seviyesine uygun değildir.

hazırlanmış gibiydim: Bu dil bilgisi yapısı B1 seviyesine uygun değildir.

mukavemet: Bu kelime seviyeye uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: db. değiştirme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “mukavemet” sözcüğü eş anlamlısı olan “direnme” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “hazırlanmış” ifadesi “hazır” ile değiştirilecektir.

“alışmış” ifadesi “alışıyordum” ile değiştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

soğuğa alışmış, (mukavemete) **direnmeye** hazırlanmış gibiydim

Db. Değiştirme:

soğuğa (alışmış) **alışıyordum**, direnmeye (hazırlanmış)**hazır** gibiydim

Ekleme:

soğuğa alışıyordum, **ona** direnmeye hazır gibiydim

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: soğuğa alışıyordum, ona direnmeye hazır gibiydim

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S. C.: Soğuğa alışıyordum, ona direnmeye hazır gibiydim.

(24) Ö.C.: Kulaklarımı keskin bir rüzgâr ısırdı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

keskin rüzgâr: “keskin” kelimesi temel anlamıyla kullanılmadığından anlaşılamayabilir.

ısırdı: Kelime Seviyeye uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db.değiştirme / silme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “ısırdı” fiili “acıdı” fiili ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: “keskin” ifadesi “sert” kelimesi ile genişletilecektir.

Db. Değiştirme: “kulaklarımı” özne hâline gelince “kulaklarım” şekline dönüşecektir. “rüzgâr” kelimesi “ısırmak” fiilin değişmesiyle “rüzgârdan” şeklini alacaktır.

Silme: “bir” belgisiz sıfatı atılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ekleme:

kulaklarımı keskin, **sert** bir rüzgâr ısırdı

Sc. Değiştirme:

kulaklarımı keskin, sert bir rüzgâr (ısırdı) **acıdı**

Db. Değiştirme:

(kulaklarımı) **kulaklarım** keskin, sert bir (rüzgâr) **rüzgârdan** acıdı

Silme:

kulaklarım keskin, sert **bir** rüzgârdan acıdı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kulaklarım keskin, sert rüzgârdan acıdı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S. C.: Kulaklarım keskin, sert rüzgârdan acıdı.

(25) Ö.C.: Adama baktım: Bana benzer adamlar... Bütün insanlar birbirine aşağı yukarı benzemez mi? Bana benzer adamlar ne demektir?

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

Birleştirme gerekmektedir.

Burada yazar düşünmekte olduğu için eklemeyle bu durum belirtilmelidir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: birleştirme-bağlama / ekleme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “aşağı yukarı” ifadesi “az veya çok” ifadesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Birleştirme – Bağlama: “adama baktım” ifadesinden sonraki ifadeler tırnak içinde birleştirilecektir.

Ekleme: Cümlelerin sonuna “diye düşündü” ifadesi eklenecektir. Cümleye açıklık katmak amacıyla “zaten” bağlacı eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Birleştirme-Bağlama:

adama baktım: “Bana benzer adamlar... Bütün insanlar birbirine aşağı yukarı benzemez mi, bana benzer adamlar ne demektir?”

Ekleme:

adama baktım: “Bana benzer adamlar... **Zaten** bütün insanlar birbirine aşağı yukarı benzemez mi, bana benzer adamlar ne demektir?” **diye düşündüm**

Sc. Değiştirme:

adama baktım: “Bana benzer adamlar... Zaten bütün insanlar birbirine (aşağı yukarı) **az veya çok** benzemez mi, bana benzer adamlar ne demektir?” diye düşündüm

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: adama baktım: “Bana benzer adamlar... Zaten bütün insanlar birbirine az veya çok benzemez mi, bana benzer adamlar ne demektir?” diye düşündüm

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Adama baktım: “Bana benzer adamlar... Zaten bütün insanlar birbirine az veya çok benzemez mi, bana benzer adamlar ne demektir?” diye düşündüm.

(26) Ö.C.: Evet, adamın hakkı vardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

hakkı vardı: Bu ifade “hak sahibi olmak” anlamında kullanılmamaktadır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db. değiştirme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme:“hakkı vardı” ifadesi “haklıydı” olarak değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: Cümleye “böyle düşünmekte” ifadesi eklenecektir.

Db. Değişirme: “adamin” kelimesi “adam” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değişirme:

evet, (adamin) **adam** hakkı vardı

Sc. Değişirme:

evet, adam (hakkı vardı) **haklıydı**

Ekleme:

evet, adam **böyle düşünmekte** haklıydı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: evet, adam böyle düşünmekte haklıydı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Evet, adam böyle düşünmekte haklıydı.

(27) Ö.C.: Ona benzer adamlar ötekilerinden kolaylıkla ayrılabilirdi.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

ayrılabilirdi: Edilgen yapı içeren bu fiil B1 düzeyinin üstündedir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: db. değişirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değişirme: “ayrılabilirdi” ifadesi “ayrımak mümkündü” ile değiştirilecektir. Edilgen yapının ortadan kalkmasıyla “adamlar” kelimesi “adamları” şeklinde değiştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değişirme:

ona benzer (adamlar) **adamları** ötekilerinden kolaylıkla (ayrılabilir) **ayırarak mümkündür**
Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: ona benzer adamları ötekilerden kolaylıkla ayırarak mümkündür

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Ona benzer adamları ötekilerden kolaylıkla ayırarak mümkündür.

(28) Ö.C.: Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında fotinleri vardır.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

fotin: Bu kelime B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “fotin” kelimesi “kışlık ayakkabıları” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında (fotinleri) **kışlık ayakkabıları** vardır

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında kışlık ayakkabıları vardır

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında botları vardır.” şeklinde sadeleştirilmiştir. Uzmanlara göre “bot” kelimesi “fotin” kelimesini tam olarak karşılayamamaktadır. Kelime bazında anlamsal bir sorun bulunduğu ifade edilmiştir ve cümle aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

S.C.: Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında kışlık ayakkabıları vardır.

(29) Ö.C.: Belki paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve alamerikan yahut alaturka şapkalarıyla birbirlerinden ayrılabilirler, icap ederse.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

ayrılabilirler: Fiil edilgen yapıdadır. B1 seviyesine uygun değildir.

icap ederse: Bu ifade söz dizimsel olarak cümlenin başına alınmalıdır ve düzey üstü bir

ifadedir.

alaturka, alamerikan, yahut: Bu kelimeler B1 düzeyine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db.değiştirme / sc. değiştirme / yeniden sıralama / ekleme / silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme:

“ıcap etmek” fiili daha sık kullanılan “gerekmek” fiili ile değiştirilecektir.

“alaturka” kelimesi düzeye uygun olmadığından “Türklere özgü” ifadesi ile değiştirilecektir.

“alamerikan” kelimesi düzeye uygun olmadığından “Amerikalılara (özgü)” ifadesiyle değiştirilecektir.

“yahut” bağlacı daha sık kullanılan “veya” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden sıralama: “ıcap ederse” cümleinin başına alınacaktır.

Db. Değiştirme: “ayrılabilirler” ifadesi “ayırabiliriz” şeklinde değiştirilecektir.

Ekleme: Cümleye “bu insanları da” ifadesi nesne olarak eklenecektir.

Silme: “belki” silinecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işleminle ifadeyi üretme:

Yeniden Sıralama:

ıcap ederse belki paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve alamerikan yahut alaturka şapkalarıyla birbirlerinden ayrılabilirler (ıcap ederse)

Sc. Değiştirme:

(ıcap ederse)**gerekirse** belki paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve (alamerikan) **Amerikalılara** (yahut) **veya** (alaturka) **Türklere özgü** şapkalarıyla birbirlerinden ayrılabilirler

Ekleme:

gerekirse belki paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla **bu insanları da** birbirlerinden ayrılabilirler

Silme:

gerekirse **belki** paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla **bu insanları da** birbirlerinden ayrılabilirler

Db. Değiştirme:

gerekirse paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla bu insanları da birbirlerinden (ayrılabilirler) **ayırabiliriz**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: gerekirse paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla bu insanları da birbirlerinden ayırabiliriz

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Gerekirse paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla bu insanları da birbirlerinden ayırabiliriz.

(30) Ö.C.: Bu adamın ne paltosu ne şapkası ne de ayakkabıları vardı.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(31) Ö.C.: Buna mukabil sırtında mor pamukları yer yer, parça parça dökülen bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlanmış çuvalı...

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

dökülen: Sıfat-fiil B1 seviyesine uygun değildir.

bağlanmış: Sıfat-fiil B1 seviyesine uygun değildir.

Cümle eksiltilidir.

yer yer: Bu ifade anlamayı zorlaştırabilir.

ayağında yazlık pantolon: “ayağında” kelimesi aslında “üzerinde” anlamında kullanılmıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ayırma-bölme / yeniden sıralama / ekleme / sc. değiştirme / silme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “buna mukabil” bağlacı eş anlamlısı ve daha güncel olan “buna karşılık” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “ayağında” kelimesi “üzerinde” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle üçe ayrılacaktır.

Yeniden sıralama: İkinci ve üçüncü cümlecikler yer değiştirecektir.

Ekleme: Cümlenin sonuna “vardı” ifadesi eklenecektir. İkinci cümlede hırka tasviri yapılacağından cümlenin başına “hırkasının” ifadesi eklenecektir.

Silme: “bir hırkası” ifadesindeki “bir” belgisiz sıfatı ve “yer yer” ifadesi silinecektir.

Db. Değiştirme: “dökülen” ifadesi “dökülüyordu”, “bağlanmış” ifadesi “bağlı” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: buna mukabil sırtında
2. cümlecik: mor pamukları yer yer, parça parça dökülen
3. cümlecik: bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında yine iplerle bağlanmış çuvalı

Ekleme:

1. cümlecik: buna mukabil sırtında
2. cümlecik: **hırkasının** mor pamukları yer yer, parça parça dökülen
3. cümlecik: bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında yine iplerle bağlanmış çuvalı **vardı**

Yeniden Sıralama:

1. cümlecik: buna mukabil sırtında
2. cümlecik: bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlanmış çuvalı **vardı**
3. cümlecik: hırkasının mor pamukları yer yer, parça parça dökülen

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: buna mukabil sırtında
2. cümlecik: bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle (bağlanmış) **bağlı** çuvalı **vardı**
3. cümlecik: hırkasının mor pamukları yer yer, parça parça (dökülen) **dökülüyordu**

Sc. Değiştirme:

1. cümlecik: (buna mukabil) **buna karşılık** sırtında
2. cümlecik: bir hırkası, belinde ipi, (ayağında) **üzerinde** yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı **vardı**
3. cümlecik: hırkasının mor pamukları yer yer, parça parça dökülüyordu

Silme:

1. cümlecik: buna karşılık sırtında
2. cümlecik: **bir** hırkası, belinde ipi, üzerinde yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı **vardı**
3. cümlecik: hırkasının mor pamukları **yer yer**, parça parça dökülüyordu

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: buna karşılık sırtında hırkası, belinde ipi, üzerinde yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı vardı. Hırkasının mor pamukları parça parça dökülüyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Buna karşılık sırtında hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı vardı. Hırkasının mor pamukları parça parça dökülüyordu.” şeklinde sadeleştirilmiştir ancak uzmanlar tarafından sc. değiştirmenin eksik yapıldığı, “ayağında pantolon” ifadesinin kafa karışıklığı yaratabileceği belirtildiğinden aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir.

S.C.: Buna karşılık sırtında hırkası, belinde ipi, üzerinde yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı vardı. Hırkasının mor pamukları parça parça dökülüyordu.

(32) Ö.C.:Yüzü tatlı esmer renkliydi.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(33) Ö.C.: Sakalı uzamıştı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

uzamıştı: Duyulan geçmiş zamanın rivayeti B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “uzamıştı” ifadesi yerine “uzundu” kullanılacaktır.

Ekleme: “uzundu” kelimesi “uzamıştı” ifadesini anlamca tam olarak karşılamadığından cümleye “hafif” sözcüğü eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

sakalı (uzamıştı) **uzundu**

Ekleme:

sakalı **hafif** uzundu

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: sakalı hafif uzundu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Bu cümle ilk olarak “Sakalı uzundu.” şeklinde sadeleştirilmiş ancak uzmanlarca özgün cümlenin anlamından uzaklaşıldığı belirtildiğinden aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir.

S.C.: Sakalı hafif uzundu.

(34) Ö.C.: Yirmi beş otuz yaşlarında gözüküyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gözüküyordu: Bu dönüşlü fiil B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “gözüküyordu” ifadesi “gibiydi” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

yirmi beş otuz yaşlarında (gözüküyordu) **gibiydi**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: yirmi beş otuz yaşlarında gibiydi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Yirmi beş otuz yaşlarında gibiydi.

(35) Ö.C.: Yalnız gözlerinde büyük, korkak, acele bir şeyler vardı.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(36) Ö.C.: Acaba, dedim bir esrarkeş midir?

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

cümlenin söz dizimi: “dedim” fiili cümlenin sonunda değildir.

dedim: Bu fiil gerçek anlamında kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: yeniden sıralama / sc.değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “dedim” ifadesi “diye düşündüm” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden Sıralama: Cümlelerin yüklemi sona alınacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Yer Değiştirme:

acaba (dedim) bir esrarkeş midir, **dedim**

Sc. Değiştirme:

acaba bir esrarkeş midir, (dedim) **diye düşündüm**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: acaba bir esrarkeş midir, diye düşündüm

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: “Acaba bir esrarkeş midir?” diye düşündüm.

(37) Ö.C.: O devam etti: -Benim gibi ağabey, dedi.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(38) Ö.C.: Üstünü başını gösterdi.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

üstünü başını: Bu ifade anlamayı zorlaştırabilir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: “üstünü başını” ifadesini açmak için “kıyafetlerini” kelimesi cümleye eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ekleme:

üstünü başını, **kıyafetlerini** gösterdi

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: üstünü başını, kıyafetlerini gösterdi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Üstünü başını, kıyafetlerini gösterdi.

(39) Ö.C.: İşte bu biçim adamlar görmedin mi?

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

bu biçim: Bu ifade sık kullanılmadığından anlamayı zorlaştırabilir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “bu biçim” ifadesi yerine “böyle” kelimesi kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

işte (bu biçim) **böyle** adamlar görmedin mi

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: işte böyle adamlar görmedin mi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: İşte böyle adamlar görmedin mi?

(40) Ö.C.: Bazıları şu yoldan geleceklerdi.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

geleceklerdi: Gelecek zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “geleceklerdi” ifadesini karşılması için “geleceğiz dediler” ifadesi kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

bazıları şu yoldan (geleceklerdi) **geleceğiz, dediler**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: bazıları şu yoldan geleceğiz, dediler

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Bazıları şu yoldan geleceğiz, dediler.

(41) Ö.C.: Birtakımları da (Taksim Sineması'nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan çıkacaklardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

çıkacaklardı: Gelecek zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “çıkacaklardı” yerine “çıkacağız dediler” ifadesi kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

birtakımları da (Taksim Sineması'nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan (çıkacaklardı) **çıkacağız dediler**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: birtakımları da (Taksim Sineması'nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan çıkacağız dediler

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: “Birtakımları da (Taksim Sineması'nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan çıkacağız.” dediler.

(42) Ö.C.: İşi kısa kesmek istedim.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(43) Ö.C.: Meçhul, karanlık, dalgada bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, neme lazım...

-Görmedim vallahi! dedim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

meçhul, dalgalı ve neme lazım: Bu ifadeler B1 düzeyine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / birleştirme-bağlama / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “meçhul” kelimesi “belirsiz” ile değiştirilecektir.

“dalgada” kelimesi “bulanık” ile değiştirilecektir.

“neme lazım” ifadesi anlaşılamayabileceğinden “beni ilgilendirmez” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: Cümlenin sonuna “ diye düşünüp” ifadesi eklenecektir.

Birleştirme-Bağlama: İki cümle birleştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

(meçhul) **belirsiz**, karanlık, (dalgada) **bulanık** bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, (neme lazım) **beni ilgilendirmez**

-Görmedim vallahi! dedim.

Ekleme:

“belirsiz, karanlık, bulanık bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, beni ilgilendirmez” **diye düşünüp**

-Görmedim vallahi! dedim.

Birleştirme-Bağlama:

“belirsiz, karanlık, bulanık bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, beni ilgilendirmez” diye düşünüp “Görmedim vallahi!” dedim

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: belirsiz, karanlık, bulanık bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, beni ilgilendirmez, diye düşünüp “Görmedim vallahi!” dedim

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Belirsiz, karanlık, bulanık bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, beni ilgilendirmez, diye düşünüp “Görmedim vallahi!” dedim.

(44) Ö.C.: -Allah Allah! dedi. İmkânı yok. Muhakkak geçmişlerdir. Ben yolda biraz eğlendim.

Onları kaybettim. Yoksa geçmemelerine imkân yok.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

dedi: Bu yüklem cümlenin başındadır.

muhakkak: Bu kelime seviyeye uygun değildir.

eğlendim: Bu fiil temel anlamıyla kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemi belirleme: sc. değiştirme / yeniden sıralama / birleştirme-bağlama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “muhakkak” kelimesi “kesinlikle” ile değiştirilecektir.

“eğlen-” fiili daha sık kullanılan “oyalan-” fiili ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden Sıralama: “dedi” yüklemi cümlenin sonuna alınacaktır.

Birleştirme-Bağlama: Tüm cümleler tek bir sıralı cümle hâline getirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

-Allah Allah! dedi. İmkânı yok. (muhakkak) **Kesinlikle** geçmişlerdir. Ben yolda biraz (eğlendim) **oyalandım**. Onları kaybettim. Yoksa geçmemelerine imkân yok

Yeniden Sıralama:

-Allah Allah! (dedi). İmkânı yok. Kesinlikle geçmişlerdir. Ben yolda biraz oyalandım. Onları kaybettim. Yoksa geçmemelerine imkân yok **dedi**

Birleştirme-Bağlama:

-Allah Allah, imkânı yok, kesinlikle geçmişlerdir, ben yolda biraz oyalandım, onları kaybettim yoksa geçmemelerine imkân yok **dedi**.

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: -Allah Allah, imkânı yok, kesinlikle geçmişlerdir, ben yolda biraz oyalandım, onları kaybettim yoksa geçmemelerine imkân yok dedi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Cümle uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: -Allah Allah, imkânı yok, kesinlikle geçmişlerdir, ben yolda biraz oyalandım, onları kaybettim yoksa geçmemelerine imkân yok, dedi.

(45) Ö.C.: -Nedir bu adamlar canım? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

devrik cümle: Cümle kurallı hâle getirilmelidir.

canım: Bu kelime “sevgi” anlamı taşımamaktadır.

nedir: İnsan için kullanılan bir soru kelimesi değildir

Sadeleştirme işlemi belirleme: yeniden sıralama / silme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “nedir” kelimesi “kimdir” soru kelimesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “canım” kelimesi çıkarılacaktır.

Yeniden Sıralama: Soru kelimesi cümlenin sonuna alınacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

(Nedir) **kimdir** bu adamlar canım? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum

Yeniden Sıralama:

(kimdir) bu adamlar canım **kimdir**? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum

Silme:

bu adamlar **canım** kimdir? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: bu adamlar kimdir? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: -Bu adamlar kimdir? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum.

(46) Ö.C.: Kafamın içinde esrarengiz, büyü, garip hikâyeler canlandı.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmeyecektir.

(47) Ö.C.: Hatta daha ileriye giderek başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

ileri git-: Temel anlamı dışında kullanılmıştır.

Sadeleştirme işlemi belirleme: sc. değiştirme / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “ileriye giderek” ifadesi “abartarak” şeklinde değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: Anlamı kuvvetlendirmek için cümleye /DE/ bağlacı eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

hatta daha (ileriye giderek) **abartarak** başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm

Ekleme:

hatta daha **da** abartarak başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: hatta daha da abartarak başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Hatta daha da abartarak başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm.

(48) Ö.C.: Adamın afyonlu kafasına girmiş gibi oluyordum.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

girmiş gibi ol-: Bu dil bilgisi yapısı B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “girmiş gibi ol-” ifadesi yerine “giriyordum sanki” kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

adamın afyonlu kafasına (girmiş gibi oluyordum) **giriyordum sanki**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: adamın afyonlu kafasına giriyordum sanki

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Adamın afyonlu kafasına giriyordum sanki.

(49) Ö.C.: -Ağabey, biz, dedi, Tophane'deki sabahçı kahvelerinde yatarız.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

devrik cümle: “dedi” yüklemi cümlemin sonunda değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: yeniden sıralama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Yeniden Sıralama: “dedi” yüklemi cümlemin sonuna alınacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Yeniden Sıralama:

ağabey, biz, (dedi), Tophane'deki sabahçı kahvelerinde yatarız, **dedi**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: ağabey, biz Tophane'deki sabahçı kahvelerinde yatarız, dedi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: - Ağabey, biz Tophane'deki sabahçı kahvelerinde yatarız, dedi.

(50) Ö.C.: Hepimiz hamal, uşak gibi herifleriz. Ama namusumuzla yaşıyoruz.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

herif: Bu kelime seviye üstüdür.

bağlaçla başlayan cümle: Bu cümle ilk cümlelerin devamı niteliğindedir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: sc. değiştirme / birleştirme-bağlama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “herif” kelimesi yerine daha sık kullanılan anlamdaşı “adam” kelimesi kullanılacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Birleştirme-Bağlama: Bağlaçla başlayan cümle ilk cümleye eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

hepimiz hamal, uşak gibi (herifleriz) **adamlarız**. Ama namusumuzla yaşıyoruz

Birleştirme-Bağlama:

hepimiz hamal, uşak gibi adamlarız (.) ama namusumuzla yaşıyoruz

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: hepimiz hamal, uşak gibi adamlarız ama namusumuzla yaşıyoruz

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Hepimiz hamal, uşak gibi adamlarız ama namusumuzla yaşıyoruz.

(51) Ö.C.: Ne yapalım?

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(52) Ö.C.: Beş on para kazanırız.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

beş on para: Bu kullanım anlamayı zorlaştırabilir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “para” kelimesi yerine “lira” kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

beş on (para) **lira** kazanınız

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: beş on lira kazanınız

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Beş on lira kazanınız.

(53) Ö.C.: Geceleri de kahveciye beş kuruş verir, bir köşede uyuruz.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

verir: Bu fiilde eksilti vardır, kişi eki kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ekleme: “verir” fiiline kişi eki eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ekleme:

geceleri de kahveciye beş kuruş **veririz**, bir köşede uyuruz

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: geceleri de kahveciye beş kuruş verimiz, bir köşede uyuruz

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Geceleri de kahveciye beş kuruş veririz, bir köşede uyuruz.

(54) Ö.C.: Ne yapalım?

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(55) Ö.C.: Otellere para mı dayanır?

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

imalı soru: B1 seviyesine uygun değildir.

dayan-: Bu fiil temel anlamında kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme / db. değiştirme / silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “dayan-” fiili “yetmez” ifadesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “dayanır”, “dayanmaz” olarak değiştirilecektir.

Silme: / mI / soru eki cümleden çıkarılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

otellere para mı (dayanır) **dayanmaz**

Sc. Değiştirme:

otellere para mı (dayanmaz) **yetmez**

Silme:

otellere para **mı** yetmez

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: Otellere para yetmez.

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Otellere para yetmez.

(56) Ö.C.: En aşağısı otuz kuruş.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

en aşağısı: Anlamayı zorlaştıran bir ifadedir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “aşağısı” kelimesi “ucuzu” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

en (aşağısı) **ucuzu** otuz kuruş

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: en ucuzu otuz kuruş

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: En ucuzu otuz kuruş.

(57) Ö.C.: Otuz kuruşla iki gün geçimimiz var...

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

geçimimiz var: Bu kullanım pek sık kullanılmamaktadır.

Sadeleştirme işlemi belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “geçimimiz var” ifadesi “geçiniriz” olarak değiştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

otuz kuruşla iki gün (geçimimiz var) **geçiniriz**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: otuz kuruşla iki gün geçiniriz

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Otuz kuruşla iki gün geçiniriz...

(58) Ö.C.: Ha! Bu akşam polisler geldiler, sabahçı kahvelerinde yatmak yasakmış.

Cümle seviyeye uygun olduğundan aynen korunmuştur.

(59) Ö.C.: Hepimizi çıkardılar.

Cümle seviyeye uygun olduğundan aynen korunmuştur.

(60) Ö.C.: Biz de hep birlik olduk.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

hep birlik ol: “hep” kelimesinin bu kullanımına pek sık rastlanmamaktadır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “hep” kelimesi cümleden çıkarılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

biz de **hep** birlik olduk

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: biz de birlik olduk

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Biz de birlik olduk.

(61) Ö.C.: Gidelim valiye çıkalım, uyandıralım, derdimizi anlatalım, dedik.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

çıkma: Bu fiil temel anlamında kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “çık-” fiili yerine “görüş-” fiili kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “çık-” fiili değiştiğinden “vali” kelimesinin aldığı yönelme durum eki de değiştirilecek ve “valiyle” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

gidelim valiye (çıkalım) **görüşelim**, uyandıralım, derdimizi anlatalım, dedik

Db. Değiştirme:

gidelim (valiye) **valiyle** görüşelim, uyandıralım, derdimizi anlatalım, dedik

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: gidelim valiyle görüşelim, uyandıralım, derdimizi anlatalım, dedik

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Gidelim valiyle görüşelim, uyandıralım, derdimizi anlatalım, dedik.

(62) Ö.C.: İşte birtakımı şu yokuştan, birtakımı da arkadan geldiler.

Cümle seviyeye uygun olduğundan aynen korunmuştur.

(63) Ö.C.: Demek görmedin ağabey.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

Cümlede nesne eksikliği vardır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEşTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEşTİRME

DÖNÜşTÜRME

Ekleme: Cümleye “onları” kelimesi eklenecektir.

TEKRAR OLUşTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ekleme:

demek **onları** görmedin ağabey

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: demek onları görmedin ağabey

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Demek onları görmedin ağabey.

(64) Ö.C.: -Görmedim, dedim. Nerelisin sen?

Cümle seviyeye uygun olduğundan aynen korunmuştur.

(65) Ö.C.: Gözleri çakmak çakmaktı:

-Zonguldaklı beyağabey.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

çakmak çakmaktı: Bu ikileme seviye üstüdür, anlamayı zorlaştırabilir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “çakmak çakmaktı” ikilemesi “parlıyordu” ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel değiştirme uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

gözleri (çakmak çakmaktı) **parlıyordu:** -Zonguldaklı beyağabey

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: gözleri parlıyordu: -Zonguldaklı beyağabey

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Gözleri parlıyordu:

-Zonguldaklı beyağabey.

(66) Ö.C.: Gece yarısı, bu soğukta valiye gideceklerine başka bir koğuş bulmak, daha olmazsa polisler gittikten sonra kahveciye zorla kapıyı açtırmak mümkündü.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gideceklerine: B1 seviyesine uygun bir ifade değildir.

daha olmazsa: Sık kullanılan bir ifade değildir.

açtırmak: Ettirgen yapı B1 seviyesine uygun değildir.

koğuş: Bu kelime B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: db. değiştirme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “daha olmazsa” ifadesi daha sık kullanılan “o da olmazsa” ile değiştirilecektir.

“koğuş” kelimesi “yer” kelimesiyle değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “gideceklerine” ifadesi seviyeye uygun olan “gitmektense” ile değiştirilecektir.

“açtırmak” ettirgen fiili aynı anlamı veren isim-fiil “açmasını sağlamak” ifadesiyle değiştirilecektir.

Yönelme durumu eki almış olan “kahveciye” ifadesi “kahvecinin” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

gece yarısı, bu soğukta valiye (gideceklerine) **gitmektense** başka bir koğuş bulmak, daha olmazsa polisler gittikten sonra (kahveciye) **kahvecinin** zorla kapıyı (açtırmak) **açmasını sağlamak** mümkündür

Sc. Değiştirme:

gece yarısı, bu soğukta valiye gitmektense başka bir (koğuş) **yer** bulmak, (daha olmazsa) **o da olmazsa** polisler gittikten sonra kahvecinin zorla kapıyı açmasını sağlamak mümkündür

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: gece yarısı, bu soğukta valiye gitmektense başka bir yer bulmak, o da olmazsa polisler gittikten sonra kahvecinin zorla kapıyı açmasını sağlamak mümkündür

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Gece yarısı, bu soğukta valiye gitmektense başka bir yer bulmak, o da olmazsa polisler gittikten sonra kahvecinin zorla kapıyı açmasını sağlamak mümkündür.

(67) Ö.C.: Valiye kadar çıkmayı akıl edemezler. Bu muhakkak bir esrarkeştir, dedim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

akıl edemezler: Bu ifade seviye üstüdür, anlamayı zorlaştırabilir.

dedim: Bu fiil temel anlamıyla kullanılmamıştır.

çık-: Bu fiil temel anlamıyla kullanılmamıştır.

muhakkak: Bu kelime seviye üstüdür.

Noktayla ayrılan iki cümle aslında doğrudan anlatımlı tek cümledir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: sc. değiştirme / birleştirme-bağlama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “akıl et-” ifadesi “düşün-” kelimesi ile değiştirilecektir.

“muhakkak” kelimesi “kesinlikle” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “dedim” ifadesi “diye düşündüm” ile değiştirilecektir.

“çık-” fiili “git-” fiili ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Birleştirme-Bağlama: Noktayla ayrılan iki cümle birleştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

valiye kadar (çıkmayı) **gitmeyi** (akıl edemezler) **düşünemezler**. Bu (muhakkak) **kesinlikle** bir esrarkeştir, (dedim) **diye düşündüm**

Birleştirme-Bağlama:

valiye kadar çıkmayı düşünemezler (.) bu kesinlikle bir esrarkeştir, diye düşündüm

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: valiye kadar çıkmayı düşünemezler, bu kesinlikle bir esrarkeştir, diye düşündüm

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Valiye kadar çıkmayı düşünemezler, bu kesinlikle bir esrarkeştir, diye düşündüm.

(68) Ö.C.: - Neyse, ben yukarıya doğru bir hızlanayım, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve hafif hafif serpen karın içine karıştı gitti.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

hızlanayım: Gerçek anlamıyla kullanılmamıştır.

serpen: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ayırma-bölme / yeniden sıralama / db. değiştirme / ekleme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “serp-” fiili yerine düzeye daha uygun olan “yağ-” fiili kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “hızlanayım” ifadesi “hızlıca” şeklinde değiştirilecektir.

“serpen” ifadesi yerine “serpiyordu” kullanılacaktır.

Ekleme: “hızlıca” kelimesinden sonra “gideyim” fiili eklenecektir. Son cümlecığe “kar” öznese eklenecektir.

Ayırma-Bölme: Bu tek cümle üçe ayrılacaktır.

Yeniden Sıralama: İkinci ve üçüncü cümlecikler yer değiştirecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayrırma-Bölme:

1. cümlecik: neyse, ben yukarıya doğru bir hızlanayım, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve
2. cümlecik: hafif hafif serpen
3. cümlecik: karın içine karıştı gitti

Yeniden Sıralama:

1. cümlecik: neyse, ben yukarıya doğru bir hızlanayım, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve
2. cümlecik: karın içine karıştı gitti
3. cümlecik: hafif hafif serpen

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: neyse, ben yukarıya doğru bir (hızlanayım) **hızlıca**, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve
2. cümlecik: karın içine karıştı gitti
3. cümlecik: hafif hafif (serpen) **serpiyordu**

Ekleme:

1. cümlecik: neyse, ben yukarıya doğru bir hızlıca **gideyim**, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve
2. cümlecik: karın içine karıştı gitti
3. cümlecik: **kar** hafif hafif serpiyordu

Sc. Değiştirme:

1. cümlecik: neyse, ben yukarıya doğru bir hızlıca gideyim, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve
2. cümlecik: karın içine karıştı gitti
3. cümlecik: kar hafif hafif (serpiyordu) **yağıyordu**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: neyse, ben yukarıya doğru bir hızlıca gideyim, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve karın içine karıştı gitti. Kar hafif hafif yağıyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: -Neyse, ben yukarıya doğru bir hızlıca gideyim, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve karın içine karıştı gitti. Kar hafif hafif yağıyordu.

(69) Ö.C.: Tramvay gelmişti.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gelmişti: Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun olmayan bir yapıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanamayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “gelmişti” ifadesi “geldi” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

tramvay (gelmişti) **geldi**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: tramvay geldi

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Tramvay geldi.

(70) Ö.C.: Atladım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

atla-: Bu fiil temel anlamıyla kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “atla-” fiili yerine “bin-” fiili kullanılacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel bir uygulama yapılmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

(atladım) **bindim**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: bindim

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Bindim.

(71) Ö.C.: Tam yedek subay mektebinin önünde birtakım adamlar gidiyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

yedek subay mektebi: Bu tamlamada kullanılan kelimeler terim veya eski olduklarından seviye üstüdür.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “ yedek subay mektebi” “askerî okul” olarak değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

tam (yedek subay mektebinin) **askerî okulun** önünde birtakım adamlar gidiyordu

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: tam askerî okulun önünde birtakım adamlar gidiyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Cümle uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Tam askerî okulun önünde birtakım adamlar gidiyordu.

(72) Ö.C.: Fakat camlar o kadar buz tutmuştu ki göremeyince tramvaydan atladım.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

tutmuştu: Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun olmayan bir yapıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme / db. değiştirme / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “tutmuştu” fiili çıkarılacaktır.

Db. Değiştirme: “buz” kelimesi “buzluydu” şeklinde kullanılacaktır.

Ekleme: Cümleye “onları” nesne olarak eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

fakat camlar o kadar buz **tutmuştu** ki göremeyince tramvaydan atladım

Db. Değişirme:

fakat camlar o kadar (buz) **buzluydu** ki göremeyince tramvaydan atladım

Ekleme:

fakat camlar o kadar buzluydu ki **onları** göremeyince tramvaydan atladım

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: fakat camlar o kadar buzluydu ki **onları** göremeyince tramvaydan atladım

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Fakat camlar o kadar buzluydu ki onları göremeyince tramvaydan atladım.

(73) Ö.C.: Belki seksene yakın insandı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

insandı: Yüklem olması gereken kelime bu değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / silme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değişirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değişirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME**DÖNÜŞTÜRME**

Ekleme: Cümleye “sayıları” kelimesi özne olarak eklenecektir.

Silme: “insandı” yüklemi çıkarılacaktır.

Db. Değişirme: “yakın” kelimesi “yakındı” olarak değiştirilip yüklem olarak kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

belki seksene yakın **insandı**

Ekleme:

sayıları belki seksene yakın

Db. Değişirme:

sayıları belki seksene (yakın) **yakındı**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: sayıları belki seksene yakındı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Sayıları belki seksene yakındı.

(74) Ö.C.: Aralarında çok gençleri bile vardı.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(75) Ö.C.: Büyük adımlarla gayet ciddi yüzlerle yürüyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gayet: Bu kelime seviye üstüdür.

Sadeleştirme işlemini belirleme: sc.değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “gayet” sözcüğü “çok” ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

büyük adımlarla (gayet) **çok** ciddi yüzlerle yürüyorlardı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: büyük adımlarla çok ciddi yüzlerle yürüyorlardı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Büyük adımlarla çok ciddi yüzlerle yürüyorlardı.

(76) Ö.C.: Önde gidenlerin halinde daha büyük bir vaziyet vardı. Daha ciddiydiler.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gidenler: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

halinde daha büyük bir vaziyet vardı: Bu ifade anlamayı zorlaştırmaktadır.

özneleri aynı: Noktayla ayrılmış iki cümlelerin özneleri aynıdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme / db. değiştirme / ekleme / birleştirme-bağlama

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “gidenler” ifadesi cümleden çıkarılacaktır. “büyük bir vaziyet vardı” ifadesi cümleden çıkarılacaktır.

Db. Değiştirme: “önde” kelimesi “öndekiler” ile değiştirilecektir. “hâlinde” kelimesi “hâli” olarak değiştirilecektir.

Ekleme: Birinci cümleye yüklem olarak “bir başkaydı” ifadesi eklenecektir.

Birleştirme- Bağlama: İki cümle aynı özneyle birleştirilecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

Önde **gidenlerin** halinde daha **büyük bir vaziyet vardı.** daha ciddiye diler

Db. Değiştirme:

(önde) **öndekilerin** (hâlinde) **hâli** daha. daha ciddiye diler

Ekleme:

öndekilerin hâli daha **bir başkaydı.** daha ciddiye diler.

Birleştirme-Bağlama:

öndekilerin hâli daha bir başkaydı (.) daha ciddiye diler

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: öndekilerin hâli daha bir başkaydı daha ciddiye diler

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Öndekilerin hâli daha bir başkaydı, daha ciddiye diler.

(77) Ö.C.: Tek tük geçenler durup onlara bakıyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

geçenler: Sıfat-fiil içeren ifade B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: ayırma-bölme / ekleme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma- Bölme: Cümle ikiye bölünecektir.

Ekleme: Birinci cümleye özne ve dolaylı tümleç olarak “insanlar”, “yoldan” ve ikinci cümleye özne olarak “hepsi” kelimeleri eklenecektir.

Db. Değiştirme: “geçenler” ifadesi seviyeye uygun olan “geçiyordu” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: tek tük geçenler
2. cümlecik: durup onlara bakıyorlardı

Ekleme:

1. cümlecik: **yoldan** tek tük **insanlar** geçenler
2. cümlecik: **hepsi** durup onlara bakıyorlardı

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: yoldan tek tük insanlar (geçenler) **geçiyordu**
2. cümlecik: hepsi durup onlara bakıyorlardı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: yoldan tek tük insanlar geçiyordu hepsi durup onlara bakıyordu

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Yoldan tek tük insanlar geçiyordu, hepsi durup onlara bakıyordu.

(78) Ö.C.: Yalnız en önde gidenler bağıra bağıra konuşuyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

gidenler: Sıfat-fiil içeren bu fiil B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: silme / db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “gidenler” öznesi cümleden çıkarılacaktır.

Db. Değiştirme: “önde” kelimesi özne olarak kullanılacağından “öndekiler” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

yalnız en önde **gidenler** bağıra bağıra konuşuyorlardı

Db. Değiştirme:

yalnız en (önde) **öndekiler** bağıra bağıra konuşuyorlardı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: yalnız en öndekiler bağıra bağıra konuşuyorlardı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Yalnız en öndekiler bağıra bağıra konuşuyorlardı.

(79) Ö.C.: Vali ile nasıl konuşacaklarını talim ediyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

konusacaklarını: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

talim et-: Bu kalıp ifade seviye üstüdür, eski kullanımdır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme / sc. değiştirme / ayırma-bölme / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “talim et-” fiili daha sık kullanılan “planla-” fiili ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Sıfat-fiili kullanmamak için cümle ikiye bölünecektir.

Db. Değiştirme: “konuşacaklarını” fiili birinci cümlenin yüklemi olarak kullanılacağından “konuşacaklar” şeklinde seviyeye uygun olarak değiştirilecektir.

Ekleme: Son cümleye nesne olarak ve açıklık getirmesi açısından “bunu” kelimesi eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: vali ile nasıl konuşacaklarını
2. cümlecik: talim ediyorlardı

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: vali ile nasıl (konuşacaklarını) **konuşacaklar**
2. cümlecik: talim ediyorlardı

Sc. Değiştirme:

1. cümlecik: vali ile nasıl konuşacaklar
2. cümlecik: (talim ediyorlardı) **planlıyorlardı**

Ekleme:

1. cümlecik: vali ile nasıl konuşacaklar
2. cümlecik: **bunu** planlıyorlardı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: vali ile nasıl konuşacaklar bunu planlıyorlardı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Valiyle nasıl konuşacaklar, bunu planlıyorlardı.

(80) Ö.C.: Kıyafetlerine baktım.

Cümle seviyeye uygun olduğundan sadeleştirilmemiştir.

(81) Ö.C.: Evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu adamın hakkı vardı; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

hakkı vardı: Bu ifade temel anlamıyla kullanılmamıştır.

Sadeleştirme işlemini belirleme: db. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Db. Değiştirme: “hakkı vardı” ifadesi “haklıydı” ile değiştirilip verilmeye çalışılan anlam yakalanmaya çalışılacaktır. “adamın” kelimesi özneyi tamamlaması açısından “adam” şeklinde kullanılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Db. Değiştirme:

evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu (adamın) **adam** (hakkı vardı) **haklıydı**; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu adam haklıydı; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu adam haklıydı; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı.

(82) Ö.C.: Kulaklarımda genç Zonguldaklının: -Canım, benim gibi adamlar beyağabey, dediği zamanki hâli geliyordu.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

dediği: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / silme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Silme: “dediği” tamlamanın içinde tamlayan olarak yer aldığından “zamanki hâli geliyordu” ifadesi tamamen çıkarılacaktır.

Ekleme: Yüklem olarak ve “kulaklarımda” ifadesini tamamlamak için “sözleri vardı” ifadesi eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Silme:

kulaklarımda genç Zonguldaklının: -canım, benim gibi adamlar beyağabey, **dediği zamanki hâli geliyordu**

Ekleme:

kulaklarımda genç Zonguldaklının: -canım, benim gibi adamlar beyağabey, **sözleri vardı**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: kulaklarımda genç Zonguldaklının: -canım, benim gibi adamlar beyağabey, sözleri vardı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Kulaklarımda genç Zonguldaklının: -Canım, benim gibi adamlar beyağabey, sözleri vardı.

(83) Ö.C.: Yatağım, tramvay beklediğim dakikalardaki o munis halini kaybetmişti artık.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

beklediğim: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

munis: Bu kelime seviye üstüdür.

kaybetmişti: Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemi belirleme: sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “beklediğim dakikalardaki o munis halini kaybetmişti artık” ifadesi “durağındaki kadar çekici gelmiyordu artık bana” şeklinde değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Sözdizimsel olarak bir işlem uygulanmayacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Sc. Değiştirme:

yatağım, tramvay (beklediğim dakikalardaki o munis halini kaybetmişti artık) **durağındaki kadar çekici gelmiyordu artık bana**

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: yatağım tramvay durağındaki kadar çekici gelmiyordu artık bana

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: Yatağım tramvay durağındaki kadar çekici gelmiyordu artık bana.

(84) Ö.C.: Ne şu, ne buydu. Bir yataktı.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

özne aynı: İki cümle öznesi aynı olmasına rağmen ayırdır.

Sadeleştirme işlemi belirleme: birleştirme-bağlama / ekleme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Birleştirme-Bağlama: İki cümle tek cümle hâline getirilecektir.

Ekleme: Anlamı kuvvetlendirmek için cümleye “sadece” kelimesi eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Birleştirme-Bağlama:

ne şu, ne buydu (.) bir yataktı

Ekleme:

ne şu, ne buydu **sadece** bir yataktı

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: ne şu, ne buydu sadece bir yataktı

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: Ne şu, ne buydu sadece bir yataktı.

(85) Ö.C.: İçinde yatabildiğim için mesut değildim.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

yatabildiğim için: B1 seviyesine uygun olmayan bir ifadedir.

mesut: Bu kelime B1 seviyesine uygun değildir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ekleme / db. değiştirme / ayırma-bölme / silme / sc.değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “mesut” sözcüğü daha sık kullanılan “mutlu” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: Uygulanmayacaktır.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle ikiye bölünecektir.

Db. Değiştirme: “yatabildiğim” ifadesi birinci cümleye yüklem olması açısından “yatabiliyordum” şeklinde kullanılacaktır.

Ekleme: Sebep bildiren ifade silindiğinden bozulduğundan cümleye “bundan dolayı” eklenecektir. Ayrıca anlamda zıtlık olduğundan “ama” bağlacı eklenecektir.

Silme: “için” edatı kaldırılacaktır.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: içinde yatabildiğim için
2. cümlecik: mesut değildim

Db. Değiştirme:

1. cümlecik: içinde (yatabildiğim) **yatabiliyordum** için
2. cümlecik: mesut değildim

Silme:

1. cümlecik: içinde yatabiliyordum **için**
2. cümlecik: mesut değildim

Ekleme:

1. cümlecik: içinde yatabiliyordum
2. cümlecik: **ama bundan dolayı** mesut değildim

Sc. Değiştirme:

1. cümlecik: içinde yatabiliyordum
2. cümlecik: ama bundan dolayı (mesut) **mutlu** değildim

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: içinde yatabiliyordum ama bundan dolayı mutlu değildim

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlar tarafından uygun bulunmuştur.

S.C.: İçinde yatabiliyordum ama bundan dolayı mutlu değildim.

(86) Ö.C.: Sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı olan İstanbul şehrinin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir, bilen bilir.

ANALİZ

Sadeleştirilecek noktaları belirleme:

olan: Bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

bilen bilir: Sıfat-fiil içeren bu ifade B1 seviyesine uygun değildir.

evvel: Bu kelime artık sık kullanılmamaktadır.

şiddetle: Bu kelime temel anlamıyla kullanılmadığından anlamayı zorlaştırabilir.

Sadeleştirme işlemini belirleme: ayırma-bölme / yeniden sıralama / silme / ekleme / sc. değiştirme

SÖZCÜKSEL SADELEŞTİRME

Eş Anlamlısıyla Değiştirme: “evvel” kelimesi daha güncel olan “önce” kelimesi ile değiştirilecektir.

Başka Sözcükle Anlatarak Değiştirme: “şiddetle” ifadesi anlamayı kolaylaştırması açısından “acilen” kelimesi ile değiştirilecektir.

Ayrıca “bilen bilir” ifadesindeki “bilen” ifadesi “İstanbulullar” kelimesi ile değiştirilecektir.

SÖZDİZİMSEL SADELEŞTİRME

DÖNÜŞTÜRME

Ayırma-Bölme: Cümle dörde ayrılacaktır.

Yeniden sıralama: İkinci cümlecik ilk cümle olacaktır.

Silme: Sıfat-fiil içeren ve “İstanbul şehrini” ifadesine gönderimde bulunan “olan” silinecektir.

Ekleme: “olan” ifadesi yerine “var” eklenecektir. Ayrıca üçüncü cümlenin öznesini tamamlamak amacıyla “bu şehrin” ifadesi eklenecektir.

TEKRAR OLUŞTURMA

Sadeleştirme işlemiyle ifadeyi üretme:

Ayırma-Bölme:

1. cümlecik: sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı olan
2. cümlecik: İstanbul şehrinin
3. cümlecik: kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir,
4. cümlecik: bilen bilir

Yeniden sıralama:

1. cümlecik: İstanbul şehrinin
2. cümlecik: sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı olan
3. cümlecik: kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir,
4. cümlecik: bilen bilir

Silme:

1. cümlecik: İstanbul şehrinin
2. cümlecik: sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı **olan**
3. cümlecik: kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir,
4. cümlecik: bilen bilir

Ekleme:

1. cümlecik: İstanbul şehrinin
2. cümlecik: sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı **var**
3. cümlecik: **bu şehrin** kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir
4. cümlecik: bilen bilir

Sc. Değiştirme:

1. cümlecik: İstanbul şehrinin
2. cümlecik: sabahçı kahvelerini kapamadan (evvel) **önce** birkaç tane gece barınma evine (şiddetle) **acilen** ihtiyacı var
3. cümlecik: bu şehrin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir
4. cümlecik: (bilen) **İstanbullular** bilir

Sadeleştirilmiş cümleyi düzenleme: İstanbul şehrinin sabahçı kahvelerini kapamadan önce birkaç tane gece barınma evine acilen ihtiyacı var bu şehrin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir İstanbullular bilir

Cümleyle ilgili uzman görüşü: Uzmanlarca uygun bulunmuştur.

S.C.: İstanbul şehrinin sabahçı kahvelerini kapamadan önce birkaç tane gece barınma evine acilen ihtiyacı var. Bu şehrin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir. İstanbullular bilir.

4.2. Yapılan Sadeleştirme Çalışmasının İşlemlerinin Uzman Görüşleri Açısından Uygunluk Durumuna Yönelik Bulgular

83 cümlede sadeleştirme işlemleri uygulanmış ve 4 tanesinde işlemlerin uygulandığı bakımından uzmanlarca araştırmacıdan farklı görüşler sunulmuştur. Bu cümleler aşağıda sıralanmıştır.

1. Ö.C.: Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde, şu devam eden kıştan bir buz gibi gece hatırıma geliyor.

Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Epey oluyor. *Baharın bu soğuk günlerinde kış hâlâ devam ediyordu. İşte bu buz gibi kış gecelerinden biri aklıma geldi.*” şeklinde sadeleştirilmiştir. Sıfat-fiil yüzünden *ayırma-bölme, db. değiştirme, silme ve ekleme* işlemlerine uğramıştır. Ancak bu cümlemin özgün cümleyle anlamca örtüşmediği ifade edildiğinden cümle aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir. **Ayırma-bölme** işlemi gereksiz bulunmuştur ve onun yerine “**yeniden sıralama**” işlemi uygulanması gerekli görülmüştür.

S.C. : Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi kış gecesi aklıma geldi. Epey oluyor.

2. Ö. C.: Burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim: Bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var...

Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Burnum yastıkta, yorganım ağzımın üstünde, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim: *Sanki bir çeşmeden içime ılık ılık su damlıyor, kendimi böyle hayal ediyordum*” şeklinde sadeleştirilmiştir.

İlk olarak *sözcüksel değiştirme (başka sözcükle anlatma)*, silme ve ekleme işlemlerine uğramıştır. Uzmanlardan alınan görüşler **sözcüksel değiştirme** işleminin değiştirilmesi yönünde olduğundan cümle daha kapsamlı bir “silme” işlemiyle aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir.

S. C.: “Burnum yastıkta, yorganım ağzımın üstünde, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim.” kendimi böyle hayal ediyordum.

3. Ö.C.: Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım. Bu cümle ilk sadeleştirilmesinde *ayırma-bölme, ekleme, sc.değiştirme ve silme* işlemlerine uğramıştır ve “İnsanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederek, ben de bunu içimde hissetmeye başladım.” şeklini almıştır.

Ancak uzmanlar **ekleme** işleminin daha kapsamlı yapılmasını uygun gördüklerinden cümle aşağıdaki gibi sadeleştirilmiştir.

S.C.: **Hani** insanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederek **ya**, ben de bunu içimde hissetmeye başladım.

4. Ö. C.: Rüzgârdan yalnız bir kararlı gördüm.

S.C.: Rüzgârdan yalnız bir gölge gördüm.

Sadeleştirilmiş cümledeki “gölge” kelimesi, özgün cümledeki “kararlı” kelimesini tam olarak karşılamadığı gerekçesiyle iki uzman tarafından uygun bulunmamış ve kelimenin değiştirilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak diğer üç uzman “gölge” kelimesinde hemfikirdir. Dördüncü cümlede **sözcüksel değiştirme** işlemi konusunda uzmanlar farklı görüşler ortaya koymuşlardır. 2 uzman sözcüksel değiştirmenin gereksiz olduğunu savunurken diğer 3 uzman sözcüksel değiştirme işleminin uygun olduğunu belirtmiştir.

4.3. Yapılan Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Bulgular

Tablo 4.1. ‘Birtakım insanlar’ adlı metinde yapılan sadeleştirme işlemlerinin dağılımı

Sadeleştirme İşlemleri	F	%
1. Birleştirme-Bağlama	9	5,3
2. Dil bilgisel Değiştirme	34	20,2
3. Silme	23	13,6
4. Yeniden Sıralama	16	9,5
5. Sözcüksel Değiştirme	39	23,2
6. Ayırma-Bölme	12	7,1
7. Ekleme	35	21,1
Toplam	168	100

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi ‘Birtakım insanlar’ adlı metinde toplam 168 tane işlem yapılmıştır. En fazla yapılan işlem sözcüksel değiştirme işlemi (F=39), en az uygulanan işlem ise birleştirme-bağlama işlemi (F=9) olmuştur. Dil bilgisel değiştirme işlemi 34, silme işlemi 23, yeniden sıralama işlemi 16, ayırma-bölme işlemi 12, ekleme işlemi ise 35 tane yapılmıştır.

4.3.1. Sözdizimsel Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Bulgular

Kullanılan 7 sadeleştirme işleminin 6’sı sözdizimsel sadeleştirme kategorisine girmektedir. Bu işlemler; birleştirme-bağlama, dil bilgisel değiştirme, silme, yeniden sıralama, ayırma-bölme ve ekleme işlemleridir. Çalışmamızda sadeleştirilen metinde tablo 4.1’den de anlaşılabacağı gibi sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin toplam oranı %76,8’dir.

Bir başka deyişle yapılan 168 sadeleştirme işleminin 129’u sözdizimsel işlemlerdir.

4.3.2. Sözcüksel Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Bulgular

Tablo 4.1'deki verilerden de anlaşılacağı gibi en fazla yapılan işlem (F=39) sözcüksel sadeleştirme işlemidir. Sadeleştirilen metinde % 23,2 oranıyla en yüksek değere sahip olan işlemidir.

4.4. Uzman Görüşleri Çerçevesinde Yapılan Sadeleştirme İşlemleri İle Ortaya Çıkan Cümlelerin Orijinal Cümleyle Uygunluk Durumuna Yönelik Bulgular

Yapılan sadeleştirme işlemleri 83 cümleye uygulanmış, sadeleştirilen 4 cümlede anlamsal sorunlar olduğu uzmanlarca “cümleyle ilgili uzman görüşü” aşamasında ifade edilmiştir.

1. Ö.C.: Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde, şu devam eden kıştan bir buz gibi gece hatırıma geliyor.

Bu cümle araştırmacı tarafından ilk olarak “Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde *kış hâlâ devam ediyordu*. İşte bu buz gibi kış gecelerinden biri aklıma geldi.” şeklinde sadeleştirilmiştir. Ancak bu cümlemin özgün cümleyle anlamsal olarak örtüşmediği belirtilmiştir çünkü özgün cümlede yazarın aklına “buz gibi bir kış gecesi, baharın **bu** soğuk günlerinde” gelmektedir ve “kış hâlâ devam” etmektedir. Ayrıca üzerinden “epey” vakit geçen bu sadeleştirilmiş cümle değildir. Bir sonraki “O zamanlar daha bahardan haber bile yoktu.” cümlesidir.

S.C. : Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi kış gecesi aklıma geldi. Epey oluyor.

2. Ö. C.: Rüzgârdan yalnız bir karartı gördüm.

S.C.: Rüzgârdan yalnız bir gölge gördüm.

Sc.değiştirme işlemi yapılmıştır.

Sadeleştirilmiş cümledeki “gölge” kelimesi, özgün cümledeki “karartı” kelimesini tam olarak karşılamadığı gerekçesiyle iki uzman tarafından uygun bulunmamıştır. Ancak diğer üç uzman “gölge” kelimesinde hemfikirdir. Sadeleştirilmiş cümle değiştirilmemiştir.

3. Ö.C.: Sakalı uzamıştı.

Araştırmacı tarafından ilk önce “Sakalı uzundu.” olarak sadeleştirilmiştir. Ancak uzmanlarca anlamın örtüşmediği belirtildiğinden cümle aşağıdaki hâlini almıştır.

S.C.: Sakalı hafif uzundu.

4. Ö.C.: Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında fotinleri vardır.

Araştırmacı tarafından ilk önce “Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında *botları* vardır.” şeklinde sadeleştirilmiştir ancak uzmanlar “bot” kelimesini anlamsal olarak uygun bulmamışlardır. Bu sebeple cümle aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

S.C.: Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında kışlık ayakkabıları vardır.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sadeleştirme kavramıyla birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin her seviyesinde sözlü veya yazılı edebî metinlerimizin kullanımı söz konusu olabilir ancak sadeleştirme işlemlerinin belli ölçütlere göre yapılması özgün metinlerin genel yapısının bozulmaması için gereklidir. Dolayısıyla bu çalışmada da öğrencinin seviyesi dikkate alındığı gibi özgün metnin anlamının korunmasına da özen gösterilmiştir.

Alana kaynak olarak edebî metin sunulması amacı güdülerek hazırlanan bu çalışmada edebî bir metin olan Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı hikâyesi, belirli ölçütler gözetilerek İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki dil yapılarına göre sadeleştirilmeye çalışılmıştır. Sadeleştirme işlemleri Siddharthan'ın (2002) “The Architecture of A Text Simplification” adlı çalışmasında açıkladığı sadeleştirme ölçütleri uyarlanarak yapılmıştır.

1. Yapılan Sadeleştirme Çalışmasının İşlemlerinin Uzman Görüşleri Açısından Uygunluk Durumuna Yönelik Sonuçlar:

Bu çalışmada 168 sadeleştirme işlemi yapılmış, bunlardan 4 tanesi uzmanlarca uygun görülmediğinden değiştirilmiştir.

Bu işlemlerden ilki *ayırma-bölme* işlemidir ve uzmanlarca gereksiz görülmüştür, onun yerine *yeniden sıralama* işlemi yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir cümlede *sözcüksel değiştirme* uygun görülmemiş, onun yerine de cümlede zaten yapılmış olan *silme* işleminin daha kapsamlı olması gerektiği belirtilmiştir. Uygun görülmeyen başka bir işlem de *ekleme* işlemidir. Son olarak 2 uzman tarafından *sözcüksel değiştirme* işlemi uygun görülmemiş fakat diğer uzmanlarca uygun olduğu ifade edildiğinden değiştirilmemiştir.

Bu bulgular bize sadeleştirme işlemlerinin genel olarak uygun olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

2. Yapılan Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Sonuçlar:

Bu çalışmada; 9 birleştirme-bağlama, 34 dil bilgisel değiştirme, 23 silme, 16 yeniden sıralama, 39 sözcüksel değiştirme, 12 ayırma-bölme ve 35 ekleme işlemi olmak üzere toplam 168 sadeleştirme işlemi yapılmıştır. En çok uygulanan işlemin % 23,2 oranında uygulanan sözcüksel değiştirme işlemi olduğu ortaya konmuştur. Bu durum sadeleştirme sürecinde en çok kelime, kelime grubu ya da seviye üstü ifadeler sebebiyle değiştirme yapıldığını

göstermektedir. Sözcüksel değiştirme işlemi dışındaki diğer işlemleri kapsayan sözdizimsel sadeleştirme işlemlerinin oranı ise %76,8'dir.

a. Sözdizimsel Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Sonuçlar

Yapılan sözdizimsel sadeleştirmelerin oranı %76,8'dir. Sözdizimsel sadeleştirme birleştirme-bağlama, dil bilgisel değiştirme, silme, yeniden sıralama, ayırma-bölme ve ekleme işlemlerini kapsamaktadır. Sadeleştirilmiş metne bakıldığında birleştirme-bağlama işleminin en çok doğrudan anlatım cümlelerinin birleştirilmesinde kullanıldığı görülmektedir. Ekleme işleminin eksiltile ek kullanımını tamamlamak, genişletme yapmak ve büyük oranda ayırma-bölme işlemiyle ayrılmış cümlelerdeki kelime ya da kelime grubu eksikliklerini tamamlamak amacıyla yapıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Cümledeki anlatımı güçlendirmek için de yapıldığı az da olsa görülmüştür. Dil bilgisel değiştirme işlemi ise daha çok B1 seviyesine uygun olmayan sıfat-fiil kullanımı nedeniyle yapılmış, seviye üstü olan zamanların ya da kiplerin ve zarf fiillerin değişikliği için de kullanılmıştır. Ayrıca çok fazla olmasa da ad ve ad soylu kelimelerdeki durum eklerinin değiştirilmesi amacıyla da uygulanmış bir işlem olarak görülmüştür. Silme işlemi en çok anlamsal veya dil bilgisel karmaşıklıkları gidermede kullanılmış, ayırma-bölme ve birleştirme-bağlama işlemleri sonucu özgün cümledeki bir ifadenin gereksiz kalmasından dolayı da uygulanmıştır. Ayırma-bölme işlemi en çok sıfat-fiil kullanımını engellemek için uygulanmıştır, az sayıda da olsa uzun cümleleri kısaltmak için kullanıldığı da görülmüştür. Yeniden sıralama işleminin daha çok bir cümledeki kelimelerin yerlerini değiştirmek amacıyla yapıldığı görülmüştür. Ayırma-bölme işlemi sonucu ortaya çıkan kısa cümleleri sıralamak için yeniden sıralama işleminin daha az uygulandığı ortaya çıkmıştır.

b. Sözcüksel Sadeleştirme İşlemlerinin Dağılımına Yönelik Sonuçlar

Sözcüksel sadeleştirme, sadece sözcüksel değiştirme işlemini kapsamaktadır. Bu çalışmada %23,2'lik oranıyla en çok uygulanan işlem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada daha çok başka sözcüklerle anlatma yoluyla sözcüksel değiştirme yapıldığı görülmüştür. Ayrıca sözcüksel değiştirmenin sıklığı az olan kelimelerin ya da ifadelerin değiştirilmesi ya da dil bilgisi yönünden seviye üstü olan ifadelerin değiştirilmesi amacıyla da yapıldığı ortaya konulmuştur.

3. Uzman Görüşleri Çerçevesinde Yapılan Sadeleştirme İşlemleri İle Ortaya Çıkan Cümlelerin Orijinal Cümleyle Uygunluk Durumuna Yönelik Sonuçlar:

Çeşitli sadeleştirme işlemlerinden geçen metin uzmanlar tarafından okunmuştur. Sadeleştirilen her cümle için özgün olanıyla anlamsal olarak uyumu hususunda uzmanlardan görüş bildirmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlara göre

sadeleştirilen 4 cümlede tam olarak anlamsal uyum yakalanamamıştır. Bu cümleler bulgular bölümünde gösterilmiştir. Bir cümlede ayırma-bölme ve yeniden sıralama işleminden kaynaklanan anlam uyumsuzluğu, başka bir cümlede sözcük bazında bir uyumsuzluk, üçüncü bir cümlede seviye üstü dil bilgisel bir yapının değiştirilmesinden kaynaklanan bir anlam uyuşmazlığı ve son cümlede yine sözcük bazında bir anlam uyuşmazlığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak B1 seviyesine uygun olan bir materyal oluşturulmuştur ve bu yapılırken bir ölçüt kullanılmıştır. Bununla birlikte uzman görüşlerine de başvurularak sadeleştirmenin güvenilirliği sorgulanmış ve alınan dönütlere göre değişiklikler yapılmıştır.

Uzmanlar tarafından anlamsal uygunluğun yüksek oranda olduğu tespit edilen bu çalışmada metin seçiminin önemi de ortaya çıkmaktadır. Sait Faik Abasıyanık'ın “Birtakım İnsanlar” adlı bu hikâyesinin, çok fazla mecazlı anlatım ve ağır bir edebî dil içermediğinden orijinal anlam bozulmadan seviyeye uygun olarak sadeleştirildiği söylenebilir. Buna ek olarak çalışmanın sonunda seviye üstü olan dil bilgisel yapıların sadeleştirilmesinin, sözcüksel sadeleştirmeden daha kolay bir süreç olduğu da görülmüştür.

Bu çalışma yabancılara Türkçe alanında yapılmış bir sadeleştirme denemesidir. Araştırmanın sonunda yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılacak metin değiştirim çalışmalarının gelişigüzel yapılmaması ve bu çalışmalarda uzmanlardan yardım alınması gerektiği önerilmektedir ayrıca yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanına ve bu tür çalışmalara da katkıda bulunmak amacıyla seviyelere göre hazırlanmış sözlükler oluşturulması ve kültür aktarımı konusunda da konunun uzmanlarından yardım alınması tavsiye edilebilir. Okuduğunu anlamayı ölçen etkinliklerin de bu tür çalışmalara eklenmesi öğrenciler açısından faydalı olabilir bununla birlikte bu tür sadeleştirilmiş hikâyelerin resimlendirilmesi de anlamayı kolaylaştırmak ve okumayı biraz daha eğlenceli hâle getirmek açısından alternatif bir yol olarak düşünülebilir. Sadeleştirilmiş bir hikâye (metin) öğrencilere okutulduktan sonra hikâyenin özgün hâli ileriki seviyelerde öğrencilere tekrar okutulup karşılaştırma yapmaları beklenebilir. Sadeleştirilen hikâyeler e-kitap hâline getirilip her yerde okunmaları sağlanabilir.

Belirli ölçütlere göre yapılmış olan metin değiştirim çalışmalarının artması ve yabancılara Türkçe öğretimi alanında daha fazla edebî metin kullanılması da umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık, S. F. (2019). *Semaver*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Halide Edip Adivar'ın Himmet Çocuk hikâyesinin B1-B2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 599069).
- Aktaş, Ş. (2009). Edebî metin ve özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 187-200. Erişim adresi (15 Haziran 2020): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2878/39638>
- Aktaş, E. ve Bayram, B. (2018). Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama stratejilerinin kullanımı üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(3), 1401-1414.
- Akyol, H. (2003). Metinlerden anlam kurma. *TÜBAR*, (13), 49-58.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arak, H. (2013). *Yabancı dil öğretiminde edebiyatın yeri*. Y. Şahin (Yay. haz.) Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi kitabı içinde (s.89-99). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Arıcı, A. F. ve Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 5(2), 185-194.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve tüm seviyelere göre söz varlığı çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 397374).
- Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 211609).
- Aytan, T., Çakır, T., Belikara, P. ve Ustaoglu, S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Sabahattin Ali' nin "Ayrar", Ayşe Filiz Yavuz' un "Kabak Tatlısı" ve Ömer Seyfettin' in "Üç Nasihat" hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlama denemeleri*. 5. Yıldız

Sosyal Bilimler Kongresi, sözlü bildiri, (İstanbul-Aralık, 2018). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.

Bahar, M. A. (2014). Lisansüstü eğitimde akademik yazma ve önemi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 209-233.

Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel" (Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 304267).

Balcı, A. ve Dünder, S. A. (2017). Okuma stratejileri öğretiminin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerde okuduğunu anlama becerisine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 258-270.

Bayraktar, İ. ve Durukan, E. (2016). Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1356-1369.

Berardo, S.A. (2006). The use of authentic materials in the teaching of reading. *The Reading Matrix*, 6(2), 60-69.

Bozkurt, B. U. (2018). *Okuma ve yazma eğitiminde metin türlerini sınıflama sorunsalı ve çoklu/karma türlerin öğretimiyle ilgili öneriler*. N. E. Uzun ve B. U. Bozkurt (Yay. haz.), Türkçenin Eğitimi-Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar 10 kitabı içinde (s.75-100). İstanbul: Okan Üniversitesi Yayınları.

Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 221-235.

Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 924-935.

Bülbül, M. (2007). Yazınsal metinlerde anlam oluşturu bileşenler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 94-101.

- Büyükikiz, K.K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155.
- CEFR, (2009). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *TÜBAR-XI*, 231-244.
- Crossley, S. A., Allen, D. B. ve McNamara, D. S. (2011). Text readability and intuitive simplification: A comparison of readability formulas. *Reading In a Foreign Language*, 23(1), 84-101.
- Çakır, İ. (2015). *Okuma becerisinin öğretimi*. N. Bekleyen (Yay.haz.), Dil öğretimi içinde (s.265-285). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, (30), 51-72.
- Diakov, I.A. N., Stylianou, P., Karefillidou, C. ve Papageorgiou, P. (2005). The relationship between listening and reading comprehension of different types of text at increasing grade levels. *Reading Psychology*, 26, 55-80.
- Dilidüzgün, Ş. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinler* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 41893).
- Dilidüzgün, Ş., Çetinkaya Edizer, Z., Ak Başoğlu, D., Oryaşın, M. ve Yücelşen, N. (2019). Metin türü bağlamında okuma yöntem-teknikleriyle üstbilişsel okuma stratejilerinin ilişkilendirme çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1796-1816.
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının dinlediğini özetleme becerilerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 153-176.
- Duman, G.B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.

- Durmuş, M. (2013a). İkinci/Yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013b). Türkçenin yabancılara öğretimi: Sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 207-228.
- Durmuş, M. (2013c). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Durmuş, M. (2013d). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. *The Journal of Academic Social Science Studies-International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.
- Durmuş, M. (2013e). İkinci/Yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (65), 135-150.
- Emiroğlu, S. ve Pınar N.F. (2013). Dinleme becerisinin diğer beceri alanları ile ilişkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 769-782.
- Epçaçan, C. (2009). Okuduğunu anlama stratejilerine genel bir bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 207-223.
- Epçaçan, C. (2018). Okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi. *Turkish Studies*, 13(19), 615-630.
- Er, A. (2005). Yabancı dil öğretiminde "OKUMA". *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 208-218.
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K.Ç. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Erdem, M.D., Gün, M., Şengül, M. ve Şimşek, R. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 455-476.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-75.

- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılara Türkçe öğretimi için sadeleştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 378257).
- Ersan, Y. (2018). Yabancı dil öğretiminde kısa metinlerin kullanımı ve önemi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 288-296.
- Girgin, M. (2006). İşitme engelli çocukların konuşma edinimi eğitiminde dinleme becerilerinin önemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(1) 15-28.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 797-810.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gültekin, İ. ve Melanlıoğlu, D. (2017). *Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi hakkında genel sorular*. H. Develi ve diğerleri (Yay, haz.), Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı I. cilt içinde (s.135-204). Ankara: Kesit Yayınları.
- Günay, D. (2013). *Metin bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Güngör, A. (2005). Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 101-108.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. (Tez No: 461341).
- Gürsoy, S. ve Güleç, İ. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı:Gökkuşluğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye Örneği*. M. Günyüz ve diğerleri (Yay. haz.), Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı içinde (s. 98-119). İstanbul: Step Matbaacılık.
- Güz, N. (1983). Yabancı dil öğretiminde yazınsal betiklerden yararlanma sorunu. *Türk Dili Dergisi, Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 174-178.

- İpek Erdem, M. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 529942).
- İskender, H. ve Yiğit, F. (2015). Küçük yapı düzeyindeki değişimlerin öğrencilerin metni anlamalarına ilişkin görüşleri üzerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 450-476.
- İşcan, A. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisi kazandırmada filmlerin kullanımı. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, 11(21), 487-500.
- İşcan, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 58, 437-452.
- İşeri, K. (2007, Mayıs). *Türkçe Ders Kitaplarında (6. Sınıf) Yer Alan Metinlerin Türlerini Temsil Yeterliliği*. m XXI. Ulusal Dilbilim Kurultayında sunulan bildiri, Mersin. Erişim adresi(20.04.2020):
[file:///C:/Users/Sony/Downloads/Turkce Ders Kitaplarında 6. Sinif Yer Al.pdf](file:///C:/Users/Sony/Downloads/Turkce_Ders_Kitaplarında_6._Sinif_Yer_Al.pdf)
- Kalfa, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı. *Millî Folklor*, 25(97), 167-177.
- Kaplan, M. (1983). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Kara, M. (2011). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğrenen yabancılar a1-a2 seviyesinde Türkçe öğretim programı örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 3(3), 157 – 195.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karasoy, Y., Yavuz, O., Direkci, B. ve Kayasandık A. (2016). *Uygulamalı Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Antalya: Sözen Yayınları.
- Kaya, N.N. (2019). *Türk destanlarının yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak metne uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 586672).
- Kaya, M. ve Nurlu, M. (2017). Özgün ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için sadeleştirilmiş metinlerde fiilimsi kullanımı: Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılık Atı örneği.

International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12(28), 325-342.

Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 509926).

Kınay, D.E. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe okuma öğretimi ve ders malzemeleri*. B. Tüfekçioğlu ve F. Yıldırım (Yay. haz.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi içinde* (s.289-313) Ankara: Pegem Akademi.

Korkmaz, C. B. (2019). Metin sınıflandırması bağlamında yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan dinleme metinleri. *Türkiyat Mecmuası*, 29(1), 93-126.

Köse, B. (2005). Kültürel boyutuyla yabancı dil öğretiminde yazınsal metin. *The Journal of The Institute of The Middle East Studies, Center For International Area Studies, Hankuk University of Foreign Studies*, 24(1), 153-172.

Krashen, D. S. ve Terrell, D. T. (1983). *The naturel approach: Language acquisition in the classroom*. Hayward/California: Alemany Press.

Kurt, B. (2017). *Gagauz yeri özerk bölgesinde Türkiye Türkçesi öğretimi*. Ankara: Sonçağ Yayınları.

Kuşdemir, Y. ve Güneş, F. (2014). Doğrudan öğretim modelinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (32), 86-113.

Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 397475).

Kutlu, Ö., Yıldırım, Ö., Bilican, S. ve Kumandaş, H. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlamada başarılı olup olmama durumlarının kestirilmesinde etkili olan değişkenlerin incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 132-139.

Kuzu, T. (2004). Etkileşimsel model'e uygun okuma öğretiminin Türkçe bilgilendirici metinleri anlama düzeyine etkisi. *Ankara Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 55-77.

- Li, Y., Xu, S., ve Wang, Q. (2005). The effects of simplified and elaborated texts on second language reading comprehension: An exploratory study. *Vigo International Journal of Applied Linguistics*, 2, 45-74.
- Maden, S. ve Dincel, Ö. (2017). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe okuma alışkanlıkları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 125-140.
- Mart, Ç.T. (2012). Developing speaking skills through reading. *International Journal of English Linguistics*, 2(6), 91-96.
- Melanlıoğlu, D. (2017a). *Dil öğretiminde metin ve metin seçimi*. H. Develi ve diğerleri (Yay. haz.), Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı II içinde (s. 111-186). Ankara: Kesit Yayınları.
- Melanlıoğlu, D. (2017b). Leh öğrencilerin Türkçe yazılı anlatımlarının tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 65(1), 151-161.
- Memiş, M.R. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1(9), 605-616.
- Memiş, M.R. ve Erdem, M.D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9), 297-318.
- Onan, B. ve Tiryaki, E.N. (2012). Türkçede örtülü anlam oluşturan unsurlar ve ana dili öğretimindeki işlevleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 223-240.
- Ökten, C, E. ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 845-862.
- Önal, M. (2008). Edebî dil ve üslup. A.Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(36), 23-47.
- Özbay, M. ve Bahar, M.A. (2012). İleri okur ve üstbiliş eğitimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(1), 158-177.
- Özdemir, C. (2018). Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin durumu. *ALATOO Academic Studies*, (1), 11-19.

- Özdemir, E. (2009). *Yabancılar Türkçe öğretiminde edebî materyallerin kullanımı*. 1st International Symposium on Sustainable Development'da sunulan bildiri, (Sarajevo-Haziran, 2009). Bosnia-Herzegovina.
- Özdemir, O. (2012). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni b1 seviyesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanması üzerine bir çalışma. *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 1-25.
- Özet, A.T. (2019). *Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metni olarak düzenlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 593545).
- Özkan, M. (2015). Edebiyatta dil kullanımı. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 52 (52), 65-77.
- Özünü, Ü. (1983). Yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve kullanılması. *Türk Dili Dergisi, Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 178-190.
- Polat, T. (2012). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (8), 181-190.
- Rahimi, M. ve Rezaei, A. (2011). Use of syntactic elaboration techniques to enhance comprehensibility of test texts. *English Language Teaching*, 4(1), 11-17.
- Razı, S. (2007). *Okuma becerisi öğretimi ve değerlendirilmesi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Ross, S., Long, M. ve Yano, Y. (1991). Simplification or elaboration? The effects of two types of text modifications on foreign language reading comprehension. *Universio of Hawgii Earkinaapsain ESL*, 10(2), 1-32.
- Sarıbaş, M. (2014). *Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metnine göre yabancılar Türkçe öğretiminde A1-A2-B1-B2 seviyesinde okuma etkinlikleri ve örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 354691).
- Shardlow, M. (2014). A survey of automated text simplification. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 4(1), 58-70.
- Shea, M. ve Ceprano, M. (2017). Reading with understanding: A global expectation. *Journal of Inquiry & Action in Education*, 9(1), 48-68.

- Siddharthan, A. (2002, Aralık). *An architecture for a text simplification system*. Proceedings of the Language Engineering Conference içinde (s. 64-71). Hyderabad, Hindistan: IEEE Computer Society.
- Silahsızoğlu, E. (2007, Eylül). *Metin tahlil yöntemleri ve bir uygulama örneği*. ICANAS 38 Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresinde sunulan bildiri, Ankara Türkiye. Erişim adresi: (05.05.2020) <https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/S%c4%b0LAHSIZO%c4%9eLU-Emel-MET%c4%b0N-TAHL%c4%b0L-Y%c3%96NTEMLER%c4%b0-VE-B%c4%b0R-UYGULAMA-%c3%96RNE%c4%9e%c4%b0.pdf>
- Soyer, S. (2016). Yabancı dil öğretiminde edebiyatın yeri ve dil becerilerinin gelişimine katkısı. *EKEV Akademi Dergisi*, 20(67), 203-314.
- Soyşekerci, G. (2013). Dil – Kültür bağıntısı ve Avrupa ortak başvuru metni bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik gereç hazırlama. *E-Dil Dergisi*, (1), 36-50.
- Şen, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek üzere “bellek stratejilerinin” kullanımı. *E-Dil Dergisi*, (4), 64-83.
- Şimşek, P. (2017). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel materyaller: Okuma metinleri ve okuma kitapları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(8), 211-225.
- Tanrıkulu, L. ve Çelik, S. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde broşürlerin kültür aktarımında kullanımı. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 62-73.
- Tayşi, Karakuş, E., Özdemir, B. ve Tekdemir, N. (2017). *Türkçeyi yabancı Dil olarak öğrenen çocuklar için ortak başvuru metnine uygun metin örnekleri*. T. Şimşek, B. V. Yıldız (Yay. haz.) 4. Uluslar Arası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı içinde (s.141-155). İstanbul: Step Matbaacılık.
- TELC (2013). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretim ve değerlendirme. Frankfurt: Telc GmbH.
- Temizyürek, F. ve Çevik, A. (2017). 5. sınıf öğrencilerinin zihinsel tasarıma dayalı yazma modelini metin oluşturma sürecinde kullanma becerileri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 114-138.

- Tüfekçioğlu, B. (2014). Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde dinleme etkinlikleri ile sözcük öğretimi üzerine bir araştırma. *Çukurova TÖMER Örneği E-Dil Dergisi*, (2), 35-51.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uçar Erdem, F.M. (2017). Özbek Yazar Abdulla Kadiri'nin Romanlarında Eksilteli Yapılar. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 450-475.
- Uçkun, B. ve Onat, Z. (2008). Yabancı dil kitaplarında özgün metin ve özgün görev kullanımının önemi: Bir kitap incelemesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 149-164.
- Uğur, F. (2019). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve yazma başarıları arasındaki ilişki. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(1), 1-12.
- Uzun Subaşı L. (2003). *Metin üretimi*. (Yay. haz.) C. İleri, Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım içinde (s. 22-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Ülper, H. (2008). Öğrenci metinlerinde üstyapı düzenlenişine ilişkin sorunlar: "Giriş" ve "Sonuç" bölümleri üzerine bir inceleme. *Dil Dergisi*, (140), 7-18.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esenal'ın "Pazarlık" Hikayesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 606467).
- Yayan, H. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 594881).
- Yeşilyurt, E. T. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımında Nasreddin Hoca fıkralarının B2 seviyesinde değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 585165).
- Yılmaz, M. (2011). İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Seviyeleri ile Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji Derslerindeki Başarıları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (29), 9-14.

EKLER

EK-1: İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları

EK-2: Birtakım İnsanlar (Özgün Metin)

EK-3: Birtakım İnsanlar (Sadeleştirilmiş Metin)

EK-4: İntihal Raporu

EK-5: Bildirim Sayfası

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları

	A1	A2	B1	B2	
I. Ünite	Türk alfabesi Bu, şu, o Kim, ne? Çoğul eki (-lAr) Soru eki (mİ) Burası neresi?	Emir kipi İstek kipi Yapım ekleri (-İl / -İlk / -sİz)	Zarf-fiiller (-y)ArAk / (-y)A –(y)A) Şimdiki zamanın hikâyesi Zarf-fiil (-(y)ken)	Dönüşlü Fiil Zarf-fiiller (-DİkçA / -Dİğİ sürece) Zarf-fiiller (-İncAyA kadar /değm)	
II. Ünite	Bulunma durumu (-DA) Var X Yok Sayılar Kaçınıcı? İsim cümleleri	Belirli geçmiş zaman İsim cümlelerinde belirli geçmiş zaman Bağlaçlar (çünkü, bu sebeple bu yüzden, bunun için)	İsim-fiil ekleri (-mAk/-mA) İsim-fiil ekleri (-(y)İş) Emir kipinde dolaylı anlatım	Edilgen fiil Taraftından / -CA Zarf-fiiller (-Dİğİ / -AcAğİ zaman/ sırada)	
III. Ünite	Şimdiki zaman Yönelme durumu (-(y)A) Uzaklaşma durumu (-DAn) -mAk istemek	Gelecek zaman İsim cümlelerinde gelecek zaman Karşılaştırma (gibi, kadar)	Gereklilik kipi Gereklilik kullanımları (gerek/lazım/zorunda/mecbur) Gereklilik kipinin hikâyesi	Ettingen fiil Zarf-fiiller (-Dİğİ için / -DİğİndAn Dolaylı) Edatlar (artık / sanki)	
IV. Ünite	İyelik ekleri Ülke, milliyet, dil adları Kendi, hep Belirtme durumu (-(y)İ)	Belirsiz geçmiş zaman Pekleştirme sıfatları Küçültme ekleri (-Cık / -CA) Doğrudan anlatım (diye) Bağlaçlar (hem hem, ne ne, ya ya)	Zarf-fiiller (-mAk için/-mAk üzere) Zarf-fiiller (-mAktAnsA / rağmen) Zarf-fiiller (-A rağmen /-sA bile)	Sıfat-fiiller (-(y)An) Sıfat-fiiller (-Dİk /-(y)AcAk) Sıfat-fiiller (-İr/-mAz/-Dİk/-AcAk/-mİş)	
V. Ünite	Saatler -DAn önce / sonra -mAAdAn önce / -DİktAn sonra -DAn beri / -Dır	Geniş zaman Geniş zaman çeşitli kullanımları Geniş zaman sonra -Dır eki	Dilek kipi Dilek kipinin hikâyesi Şart kipi	Fiil cümlelerinde dolaylı anlatım Soru cümlelerinde dolaylı anlatım İsim cümlelerinde dolaylı anlatım	
VI. Ünite	İsim tamlamaları İlgi eki (-ki) Karşılaştırma (daha, en)	Yeterlilik fiili Yeterlilik fiilinin fonksiyonları Zarf-fiiller (-(y)İp / -mAAdAn) Zarf-fiiller (-DİğİndAn beri / -(y)AlI)	İsteş çatı Zarf-fiiller (-İncA/-İr -mAz)	Bağlaçlar (oysaki, halbuki, meğerse, mademki, ne var ki, ne yazık ki, neyse ki) Bağlaçlar (DA) Bağlaçlar (üstelik, hatla, ayrıca, bununla birlikte, bununla beraber)	

BİRTAKIM İNSANLAR

Gece. Saat on ikiyi geçiyor. Taksim’de saatin altında tramvay bekliyorum. Öyle olmasa bu kadar ince eleyip sık dokumaya lüzum görmez, vakit gece yarısını geçmişti, derdim.

Epey oluyor. Baharın bu soğuk günlerinde, şu devam eden kıştan bir buz gibi gece hatırıma geliyor. O zamanlar daha bahardan haber bile yoktu. Şimdi ne kadar olsa sisin ve yağmurun hatta soğuğun içinde insanı şaşırtan ve başını döndüren bir koku var. O zamanlar daha Camlı Köşk’ün camlarını ve hanende ilanlarının mavi ışığını üşüterek geçen buz gibi bir rüzgâr esiyordu. Benimle beraber belki ona yakın insan, gördükleri herhangi bir filmin rüyasını ayakta görüyor ve yataklarının ümit, hayal, güzel günler veyahut uykusuz, muharebeli geceler, sığınaklar düşündüren ılıkliğına bir an evvel kavuşmak için bir türlü görünmeyen tramvaya sabırsızlanıyorlardı. Ağzımdan su buharı fışkırıyor. Birbiriyle konuşan insanların arasına bir sis tabakası seriliyordu. Yatak şimdi bütün insanlar için, ekmek kadar azizdir. Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket, bu saniyede insana dostlarım yatak ne değildir ki...

Burnum yastıkta, yorganım ağzımın hizasında, kirpi gibi büzülmüşüm; dalmak üzereyim: Bir şeyler, birtakım kuşlar tüylerini döküyor, bir ılık su damlıyor, içimi yıkayan bir çeşme var...

Tramvay hâlâ yok. Biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belki de uyuyuvereceğim. Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım. “Bari gideyim şu açık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım” dedim. Bir iki adım atmamıştım ki önüme bir adam dikildi. Rüzgârdan yalnız bir karartı gördüm. Sonra yüzüme doğru bir hortumdan çıkar gibi bir duman yayıldı: Adam konuşuyordu. Tatlı, munis bir Anadolu şivesiyle:

-Ağabey, dedi, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi?

Paltomun yakası içinde yarı yarıya kaybolmuş kafamı çıkardım. Kafamı bir iki defa salladım. Soğuğa alışmış, mukavemete hazırlanmış gibiydim. Kulaklarımı keskin bir rüzgâr ısırdı. Adama baktım:

Bana benzer adamlar... Bütün insanlar birbirine aşağı yukarı benzemez mi? Bana benzer adamlar ne demektir?

Evet, adamın hakkı vardı. Ona benzer adamlar ötekilerinden kolaylıkla ayrılabilirdi. Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında fotinleri vardır. Belki paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve alamerikan yahut alaturka şapkalarıyla birbirlerinden ayrılabilirler, icap ederse.

Bu adamın ne paltosu ne şapkası ne de ayakkabıları vardı. Buna mukabil sırtında mor pamukları yer yer, parça parça dökülen bir hırkası, belinde ipi, ayağında yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlanmış çuvalı...

Yüzü tatlı esmer renkliydi. Sakalı uzamıştı. Yirmi beş otuz yaşlarında gözüküyordu. Yalnız gözlerinde büyük, korkak, acele bir şey vardı. Acaba, dedim bir esrarkeş midir?

O devam etti:

-Benim gibi ağabey, dedi. (Üstünü başını gösterdi.) İşte bu biçim adamlar görmedin mi? Bazıları şu yoldan geleceklerdi. Birtakımları da (Taksim Sineması'nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan çıkacaklardı.

İşi kısa kesmek istedim. Meçhul, karanlık, dalgada bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, neme lazım...

-Görmedim vallahi! dedim.

-Allah Allah! dedi. İmkânı yok. Muhakkak geçmişlerdir. Ben yolda biraz eğlendim. Onları kaybettim. Yoksa geçmemelerine imkân yok.

-Nedir bu adamlar canım? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum.

Kafamın içinde esrarengiz, büyü, garip hikâyeler canlandı. Hatta daha ileriye giderek başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm. Adamın afyonlu kafasına girmiş gibi oluyordum.

-Ağabey, biz, dedi, Tophane'deki sabahçı kahvelerinde yatarız. Hepimiz hamal, uşak gibi herifleriz. Ama namusumuzla yaşıyoruz. Ne yapalım? Beş on para kazanırız. Geceleri de kahveciye beş kuruş verir, bir köşede uyuruz. Ne yapalım? Otellere para mı dayanır? En aşağısı otuz kuruş. Otuz kuruşla iki gün geçimimiz var...

Ha! Bu akşam polisler geldiler. Sabahçı kahvelerinde yatmak yasakmış. Hepimizi çıkardılar. Biz de hep birlik olduk. Gidelim valiye çıkalım, uyandırılalım, derdimizi anlatalım, dedik. İşte birtakımı şu yokuştan, birtakımı da arkadan geldiler. Demek görmedin ağabey.

-Görmedim, dedim. Nerelisin sen?

Gözleri çakmak çakmaktı:

-Zonguldaklı beyağabey.

Gece yarısı, bu soğukta valiye gideceklerine başka bir koğu bulmak, daha olmazsa polisler gittikten sonra kahveciye zorla kapıyı açtırmak mümkündü. Valiye kadar çıkmayı akıl edemezler. Bu muhakkak bir esrarkeştir, dedim.

- Neyse, ben yukarıya doğru bir hızlanayım, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve hafif hafif serpen karın içine karıştı gitti.

Tramvay gelmişti. Atladım. Tam yedek subay mektebinin önünde birtakım adamlar gidiyordu. Fakat camlar o kadar buz tutmuştu ki göremeyince tramvaydan atladım.

Belki seksene yakın insandı. Aralarında çok gençleri bile vardı. Büyük adımlarla gayet ciddi yüzlerle yürüyorlardı. Önde gidenlerin halinde daha büyük bir vaziyet vardı. Daha ciddiydiler. Tek tük geçenler durup onlara bakıyorlardı. Fakat onlar hiç kimseye bakmıyorlardı. Yalnız en önde gidenler bağıra bağıra konuşuyorlardı. Vali ile nasıl konuşacaklarını talim ediyorlardı. Kıyafetlerine baktım. Evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu adamın hakkı vardı; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı. Kulaklarımda genç Zonguldaklının:

-Canım, benim gibi adamlar beyağabey, dediği zamanki hâli geliyordu.

Yatağım, tramvay beklediğim dakikalardaki o munis halini kaybetmişti artık. Ne şu, ne buydu. Bir yataktı. İçinde yatabildiğim için mesut değildim.

Sabahçı kahvelerini kapamadan evvel birkaç tane gece barınma evine şiddetle ihtiyacı olan İstanbul şehrinin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir, bilen bilir.

BİRTAKIM İNSANLAR

Gece saat on ikiyi geçiyor. Taksim’de saatin altında tramvay bekliyorum. Saatin altında beklemesem bu kadar ince eleyip sık dokumaya gerek görmezdim, vakit gece yarısını geçiyordu, derdim.

Baharın bu soğuk günlerinde buz gibi kış gecesi aklıma geldi. Epey oluyor. O zamanlar daha bahardan haber bile yoktu. Şimdi az da olsa sisin ve yağmurun hatta soğuğun içinde bir bahar kokusu var. Bu kokuya insan şaşırıyor, bu kokudan insanın başı dönüyor. O zamanlar daha buz gibi bir rüzgâr esiyordu. Benimle beraber ona yakın insan, ayakta herhangi bir filmin rüyasını görüyordu ve yataklarının ılıkliğına bir an önce kavuşmak istiyorlardı. Bu ılıklik ümidi, hayali, güzel günleri ya da uykusuzluğu, sıkıntılı geceleri, sığınakları akıllarına getiriyordu. Hepsi tramvayı sabırsızlıkla bekliyordu ama tramvay bir türlü gelmiyordu. Ağzımdan su buharı fışkırıyordu. İnsanlar birbiriyle konuşurken aralarına bir sis tabakası seriliyordu. Yatak böyle zamanlarda bütün insanlar için, ekmek kadar değerlidir. Yatak bir sevgili, yatak hatıra, yatak çocukluk, güzel rüya, yatak bir bahar, bir deniz kenarı, bir egzotik memleket demektir. Dostlarım, bu saniyede insan için yatak, her şeydir.

“Burnum yastıkta, yorganım ağzımın üstünde, kirpi gibi büzülmüşüm; uykuya dalmak üzereyim.” kendimi böyle hayal ediyordum.

Tramvay hâlâ yoktu. Yerimde biraz daha yatağımı, uykuyu düşünsem belki de hemen orada uyurdum. Hani insanlar donmak üzereyken bir tatlılık hissederler ya, ben de bunu içimde hissetmeye başladım. “Bari gideyim şu açık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım” dedim. Ben daha bir iki adım atmadan önüme bir adam dikildi. Rüzgârdan yalnız bir gölge gördüm. Sonra yüzüme doğru bir duman yayıldı. Bu duman sanki bir hortumdan çıkıyordu: Adam konuşuyordu. Tatlı, yumuşak bir Anadolu şivesiyle:

-Ağabey, buradan bana benzer birtakım adamlar geçti mi? dedi.

Kafam yarı yarıya paltomun yakasının içindeydi. Kafamı çıkardım ve bir iki defa salladım. Soğuğa alışıyordum, ona direnmeye hazır gibiydim. Kulaklarım keskin, sert rüzgârdan acıdı. Adama baktım:

“Bana benzer adamlar... Zaten bütün insanlar birbirine az veya çok benzemez mi, bana benzer adamlar ne demekti?” diye düşündüm.

Evet, adam böyle düşünmekte haklıydı. Ona benzer adamları ötekilerden kolaylıkla ayırmak mümkündü. Kış günü bir şehirde insanlar palto, şapka giyer, ayaklarında kışlık ayakkabıları vardır. Gerekirse paltolarının renkleri, şapkalarının kurdeleleri ve Amerikalılara veya Türklere özgü şapkalarıyla bu insanları da birbirlerinden ayırabiliriz.

Bu adamın ne paltosu ne şapkası ne de ayakkabıları vardı. Buna karşılık sırtında hırkası, belinde ipi, üzerinde yazlık, tüy gibi bir pantolonu ve ayaklarında da yine iplerle bağlı çuvalı vardı. Hırkasının mor pamukları parça parça dökülüyordu.

Yüzü tatlı esmer renkliydi. Sakalı hafif uzundu. Yirmi beş otuz yaşlarında gibiydi. Yalnız gözlerinde büyük, korkak, acele bir şey vardı. “Acaba bir esrarkeş midir?” diye düşündüm.

O devam etti:

-Benim gibi ağabey, dedi. (Üstünü başını, kıyafetlerini gösterdi.) İşte böyle adamlar görmedin mi? Bazıları şu yoldan geleceğiz, dediler. “Birtakımları da (Taksim Sineması’nın aşağısındaki yolu göstererek) şu yokuştan çıkacağız.” dediler.

İşi kısa kesmek istedim. Belirsiz, karanlık, bulanık bir kafada her türlü hayaller dolaşabilir, beni ilgilendirmez, diye düşünüp “Görmedim vallahi!” dedim.

-Allah Allah, imkânı yok, kesinlikle geçmişlerdir, ben yolda biraz oyalandım, onları kaybettim yoksa geçmemelerine imkân yok, dedi.

-Bu adamlar kimdir? diye sabırsızlıkla ve merakla sordum.

Kafamın içinde esrarengiz, büyü, garip hikâyeler canlandı. Hatta daha da abartarak başka ve daha tuhaf şeyler düşündüm. Adamın afyonlu kafasına giriyordum sanki.

- Ağabey, biz Tophane’deki sabahçı kahvelerinde yatarız, dedi. Hepimiz hamal, uşak gibi adamlarız ama namusumuzla yaşıyoruz. Ne yapalım? Beş on lira kazanırız. Geceleri de kahveciye beş kuruş veririz, bir köşede uyuruz. Ne yapalım? Otellere para yetmez. En ucuzu otuz kuruş. Otuz kuruşla iki gün geçiniriz...

Ha! Bu akşam polisler geldiler. Sabahçı kahvelerinde yatmak yasakmış. Hepimizi çıkardılar. Biz de birlik olduk. Gidelim valiyle görüşelim, uyandırılalım, derdimizi anlatalım, dedik. İşte birtakımı şu yokuştan, birtakımı da arkadan geldiler. Demek onları görmedin ağabey.

-Görmedim, dedim. Nerelisin sen?

Gözleri parlıyordu:

-Zonguldaklı beyağabey.

Gece yarısı, bu soğukta valiye gitmektense başka bir yer bulmak, o da olmazsa polisler gittikten sonra kahvecinin zorla kapıyı açmasını sağlamak mümkündü. Valiye kadar çıkmayı düşünemezler, bu kesinlikle bir esrarkeştir, diye düşündüm.

-Neyse, ben yukarıya doğru bir hızlıca gideyim, belki geçmişlerdir de sen görmemişsindir, dedi ve karın içine karıştı gitti. Kar hafif hafif yağıyordu.

Tramvay geldi. Bindim. Tam askerî okulun önünde birtakım adamlar gidiyordu. Fakat camlar o kadar buzlu ki onları göremeyince tramvaydan atladım.

EK-3: Birtakım İnsanlar Sadeleştirilmiş Metin

Sayıları belki seksene yakındı. Aralarında çok gençleri bile vardı. Büyük adımlarla çok ciddi yüzlerle yürüyorlardı. Öndekilerin hâli daha bir başkaydı, daha ciddiydiler. Yoldan tek tük insanlar geçiyordu, hepsi durup onlara bakıyordu. Fakat onlar hiç kimseye bakmıyorlardı. Yalnız en öndekiler bağıra bağıra konuşuyorlardı. Valiyle nasıl konuşacaklar, bunu planlıyorlardı. Kıyafetlerine baktım. Evet, benim mor pamuk hırkalı ve keten pantolonlu adam haklıydı; onun gibi birtakım adamlar gidiyorlardı. Kulaklarımda genç Zonguldaklının:

-Canım, benim gibi adamlar beyağabey, sözleri vardı.

Yatağım tramvay durağındaki kadar çekici gelmiyordu artık bana. Ne şu, ne buydu sadece bir yataktı. İçinde yatabiliyordum ama bundan dolayı mutlu değildim. İstanbul şehrinin sabahçı kahvelerini kapamadan önce birkaç tane gece barınma evine acilen ihtiyacı var. Bu şehrin kışı bazen ne kadar uzun, ne kadar uzun ve bitmez tükenmez bir afettir. İstanbullular bilir.

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN SAİT FAİK ABASIYANIK'IN "BİRTAKIM İNSANLAR" ADLI HİKÂYESİNİN B1 SEVİYESİNE SADELEŞTİRİLMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 15	% 15	% 2	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	wikilivres.ca İnternet Kaynağı	% 9
2	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
3	www.piktobet.net İnternet Kaynağı	% 1
4	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
5	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	www.turkcede.org İnternet Kaynağı	<% 1
8	www.e-dil.net İnternet Kaynağı	<% 1

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin / Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin / Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin / raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

21 / 07 / 2020
Sevgi Ay